

RTG zubů

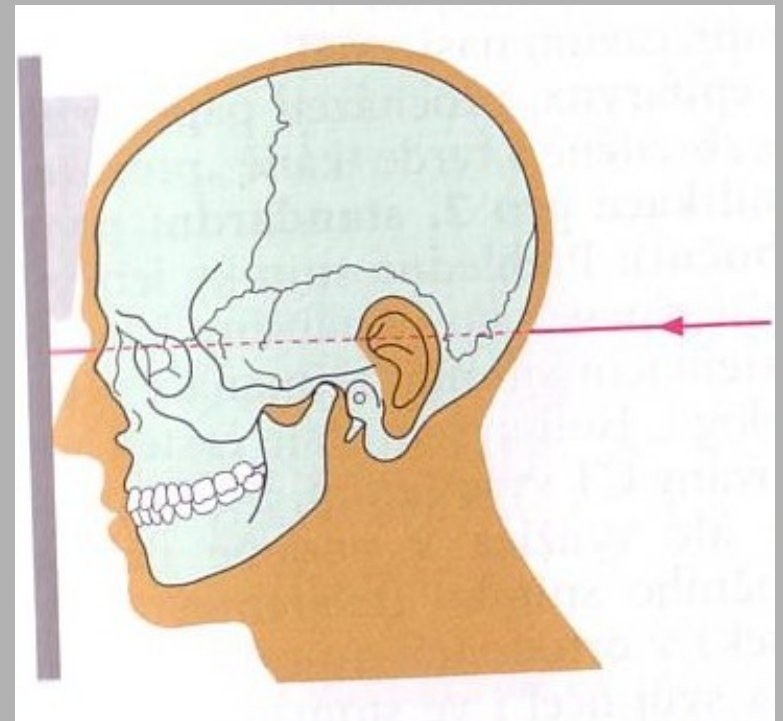
E
x
t
r
a
o
r
á
l
n
í

s
n
í
m
k
y

Lebka – zadopřední a boční

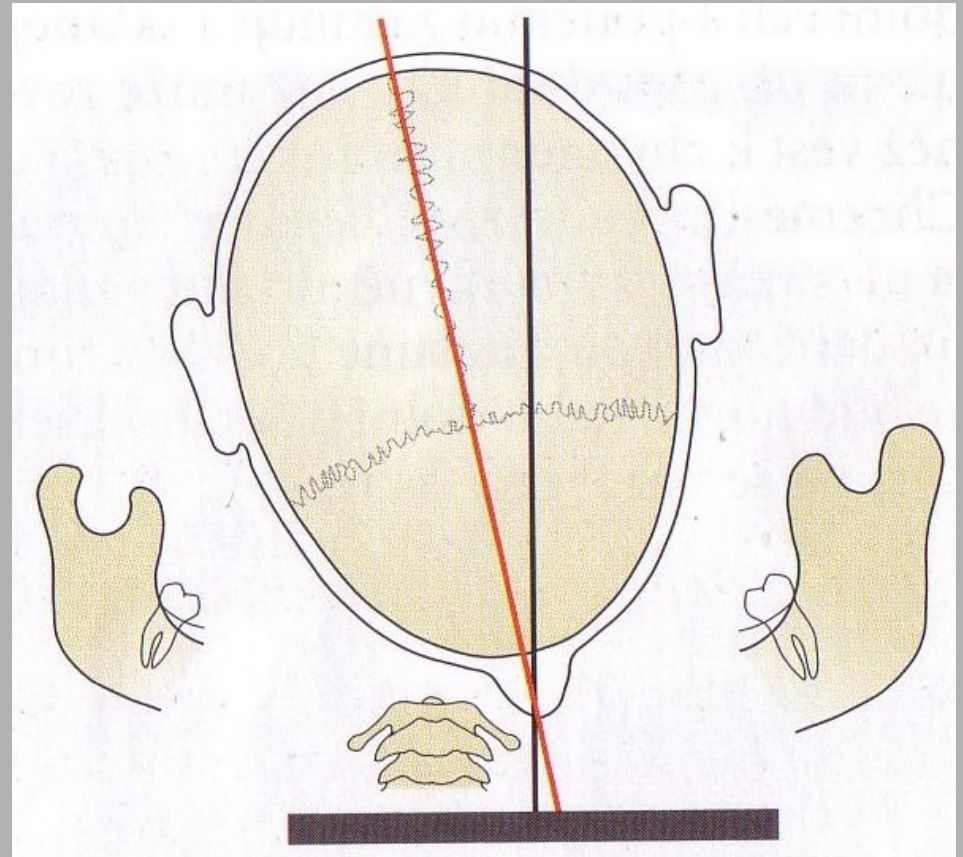
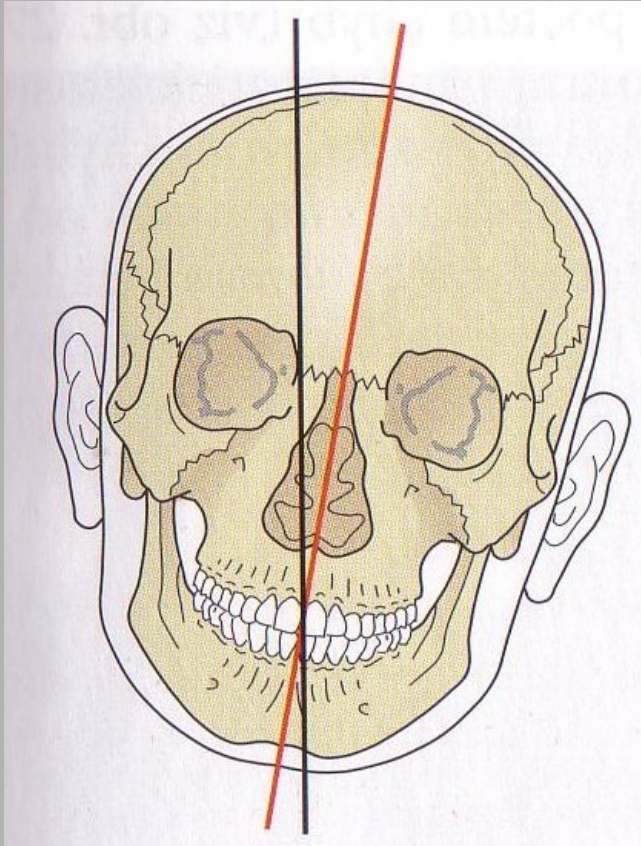

- nos a čelo se dotýká kazety
- paprsek prochází protuber. occipitalis kolmo ke kazetě.

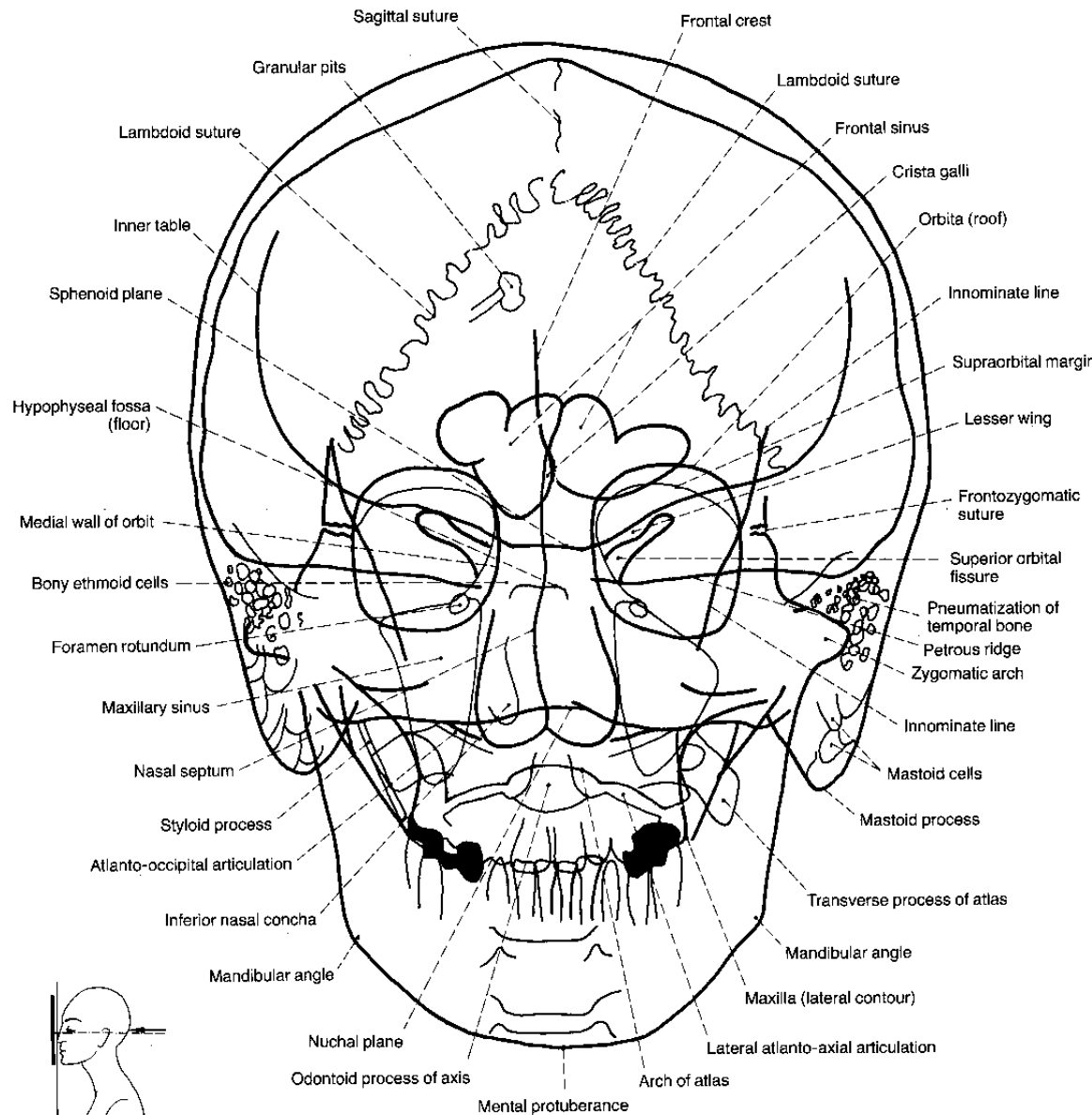

Lebka – zadopřední a bočná

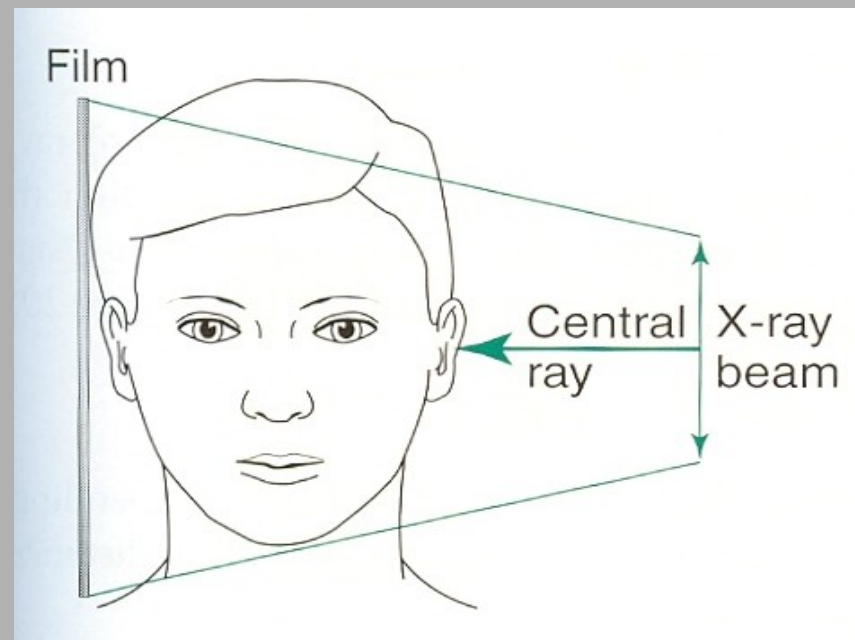
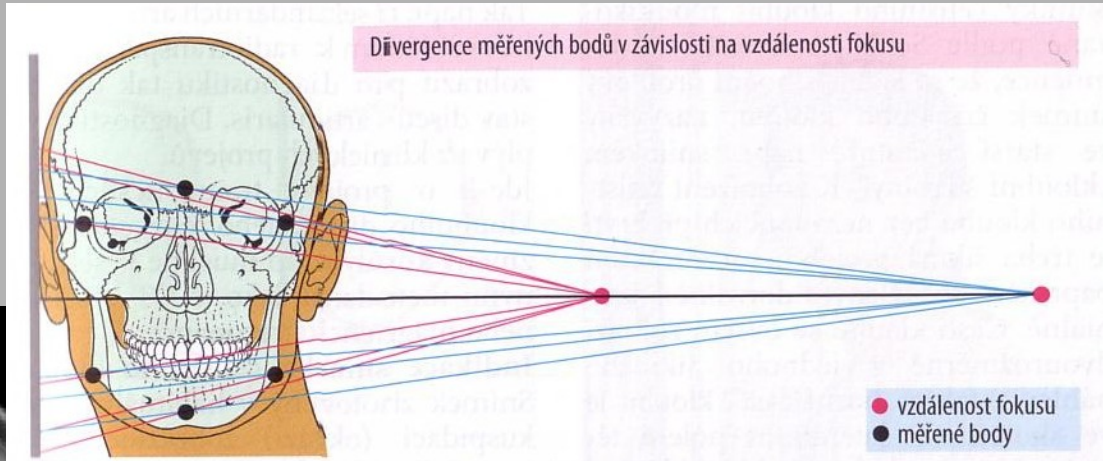
- **centrace**

Lebka – zadopřední a bočná

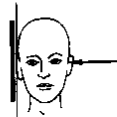
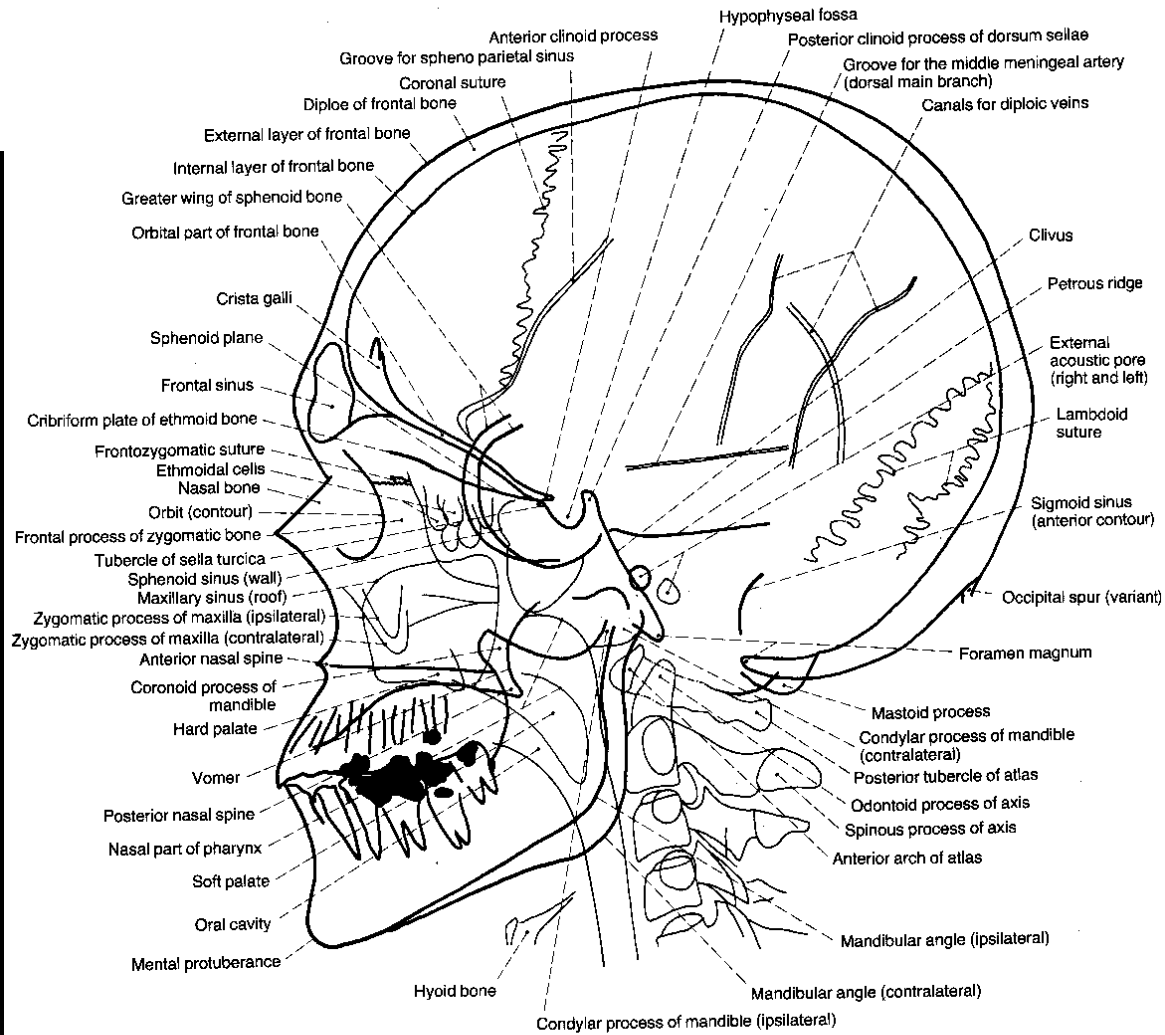

Lebka - bočná

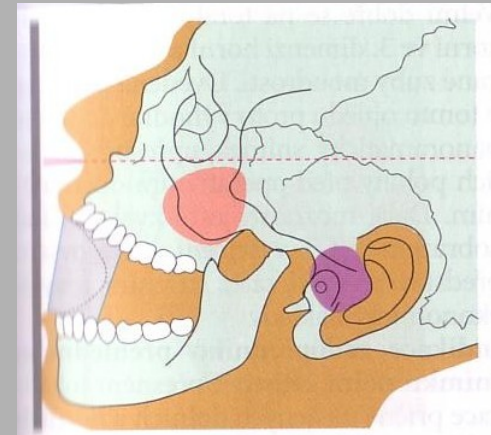
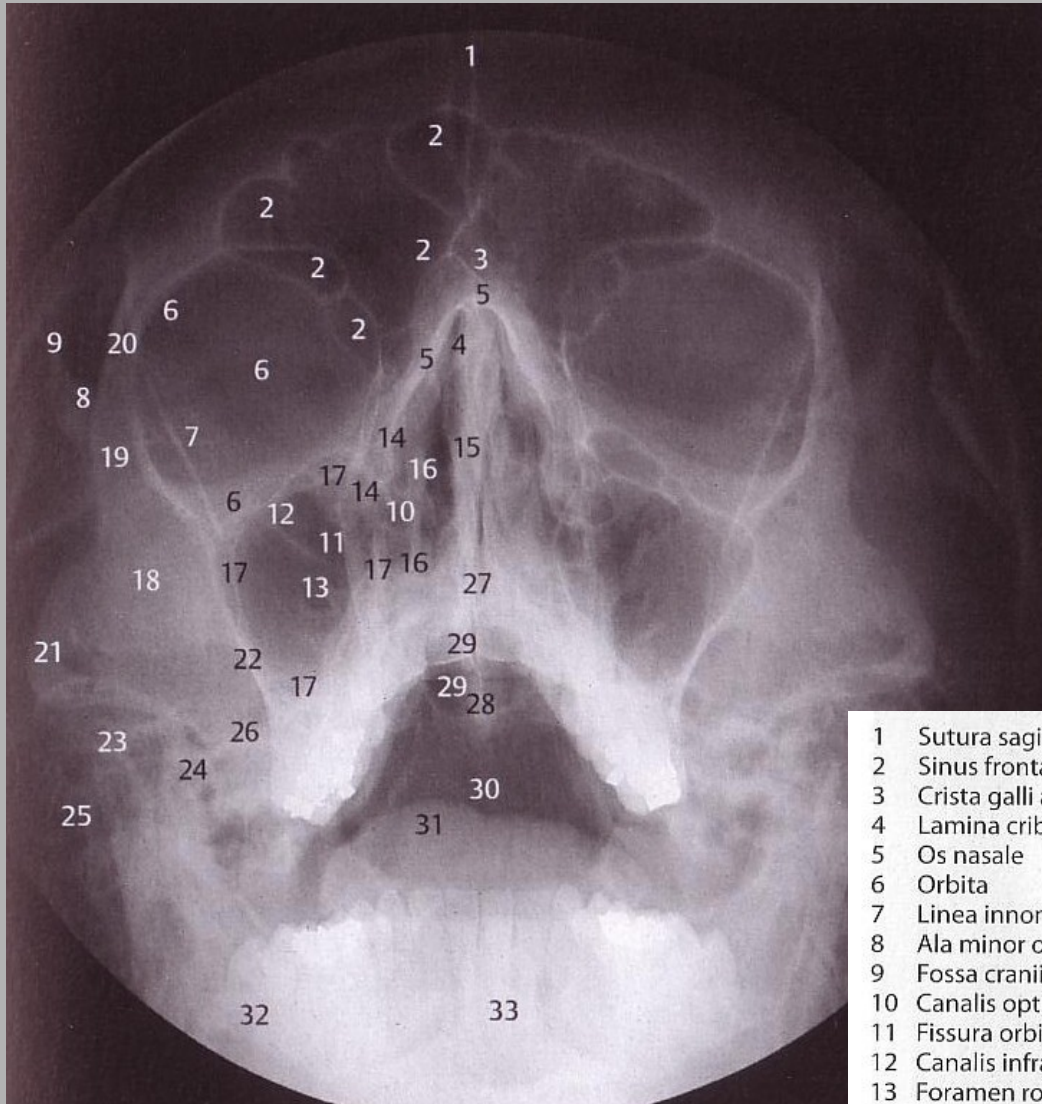

- centrální paprsek skrze acustický meatus
- kolmo ke kazetě

Lebka - bočná

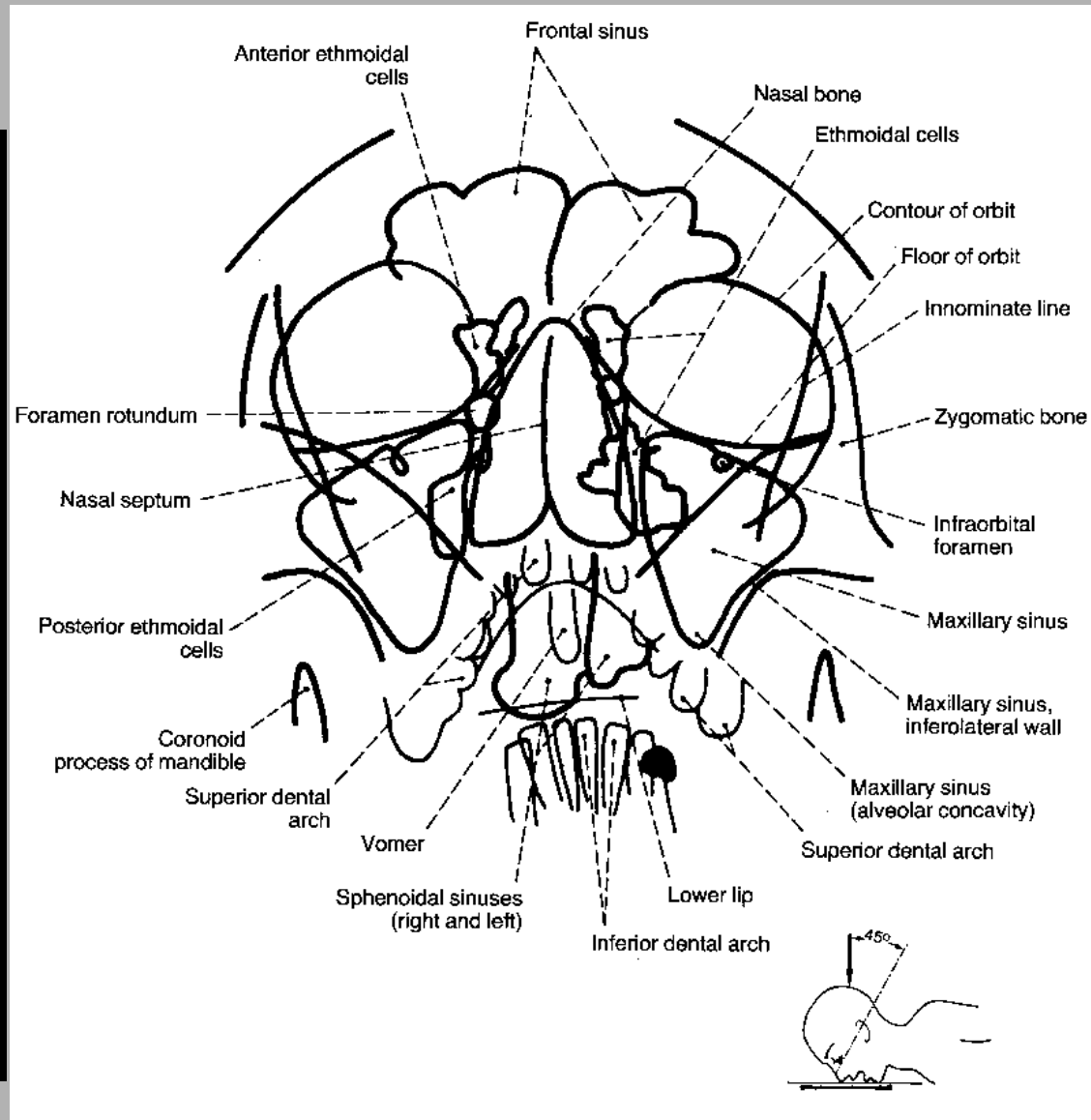

Lebka - poloaxiální

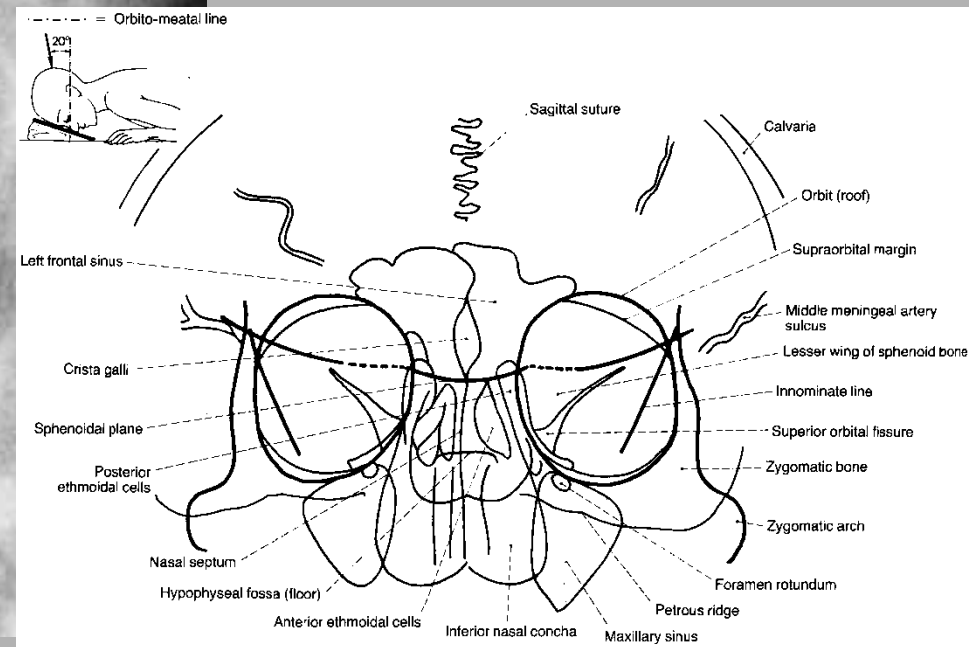
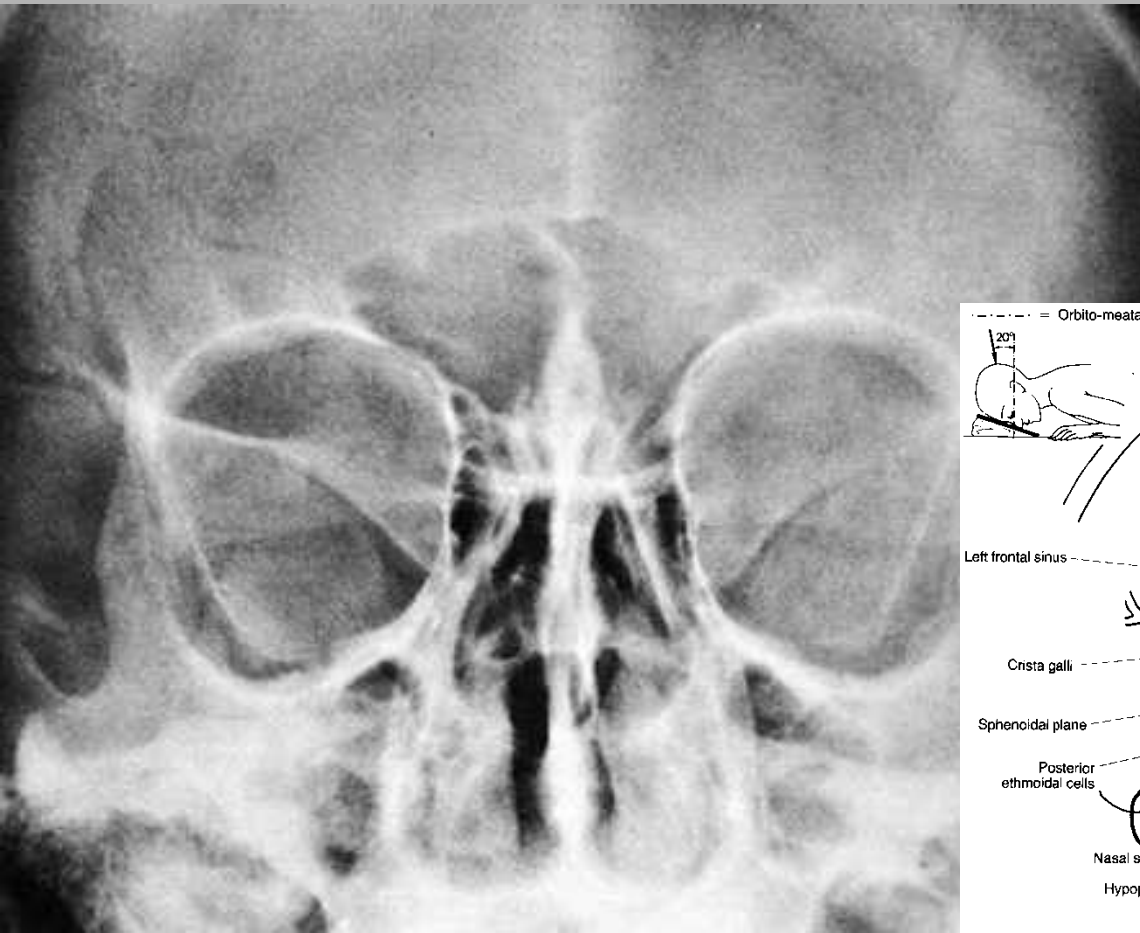
1	Sutura sagittalis	18	Os zygomaticum
2	Sinus frontalis septy	19	Processus frontalis ossis zygomatici
3	Crista galli a falx cerebri	20	Sutura zygomaticofrontalis
4	Lamina cribrosa ossis ethmoidalis	21	Arcus zygomaticus
5	Os nasale	22	Crista zygomaticoalveolaris
6	Orbita	23	Processus condylaris mandibulae
7	Linea innominata (allae majores)	24	Processus muscularis (coronoideus) mandibulae
8	Ala minor ossis sphenoidalis	25	Celullae mastoideae
9	Fossa cranii media (ohraničení)	26	Pars petrosa ossis temporalis
10	Canalis opticus	27	Spina nasalis anterior
11	Fissura orbitalis superior	28	Spina nasalis posterior
12	Canalis infraorbitalis	29	Spina sphenoidalis
13	Foramen rotundum	30	Pars basilaris ossis occipitalis
14	Labyrinthus ethmoidalis	31	Dorsum linguae
15	Septum nasi osseum	32	Massa lateralis atlantis
16	Conchae nasales	33	Dens axis (epistrophei)
17	Sinus maxillaris		

Paranazální siny - Watersova

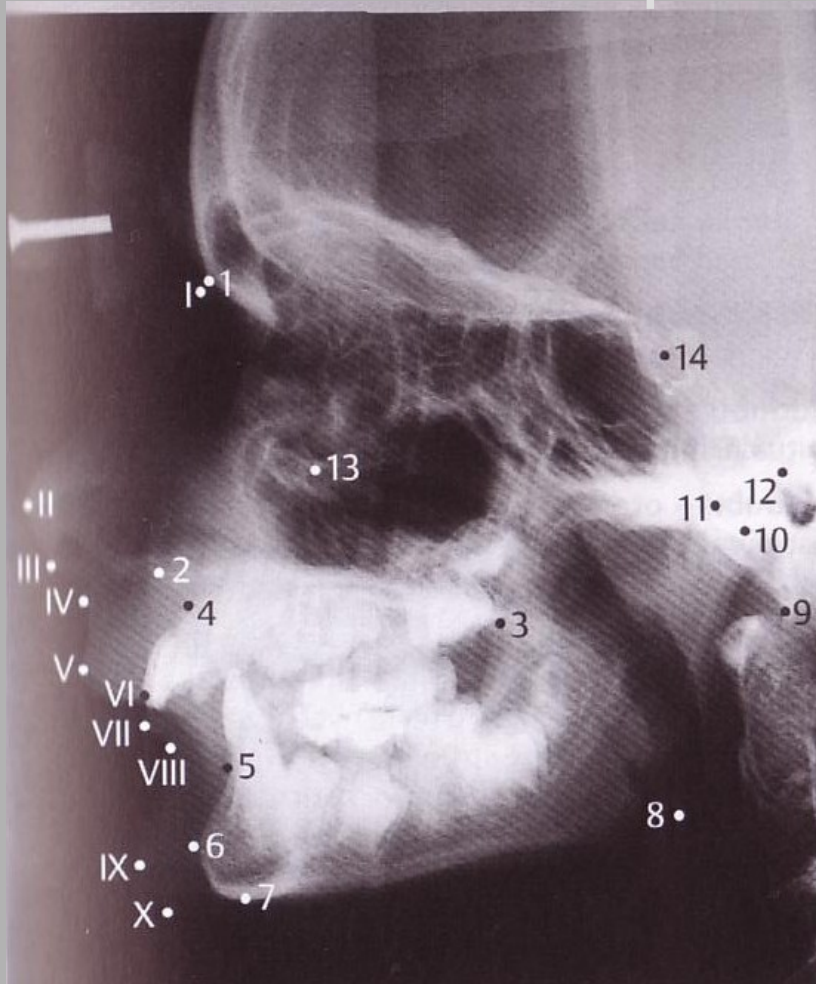
Orbity - zadopřední

- http://rtg.misto.cz/_MAIL_/hlava/09.jpg

Orbity – bočná

- centrace na splanchnokranium

Skeletální body:

- 1 Nasion
- 2 Spina nasalis anterior
- 3 Spina nasalis posterior
- 4 Bod A
- 5 Bod B
- 6 Pogonion
- 7 Menton
- 8 Gonion
- 9 Basion
- 10 Articulare
- 11 Condylion
- 12 Porion
- 13 Orbitale

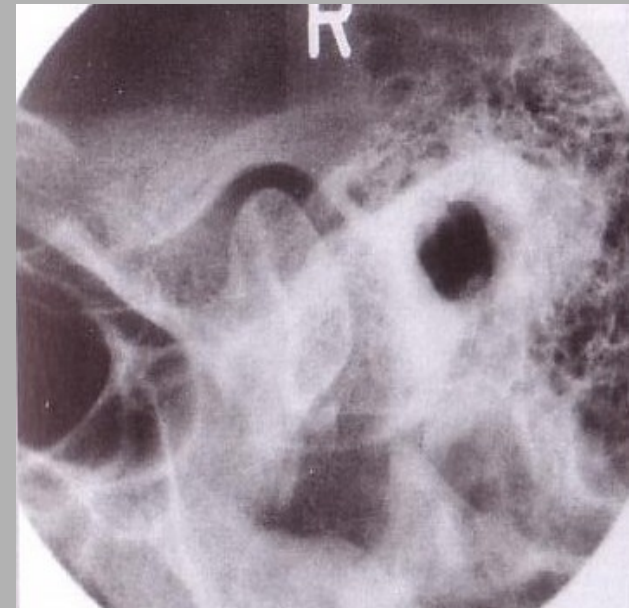
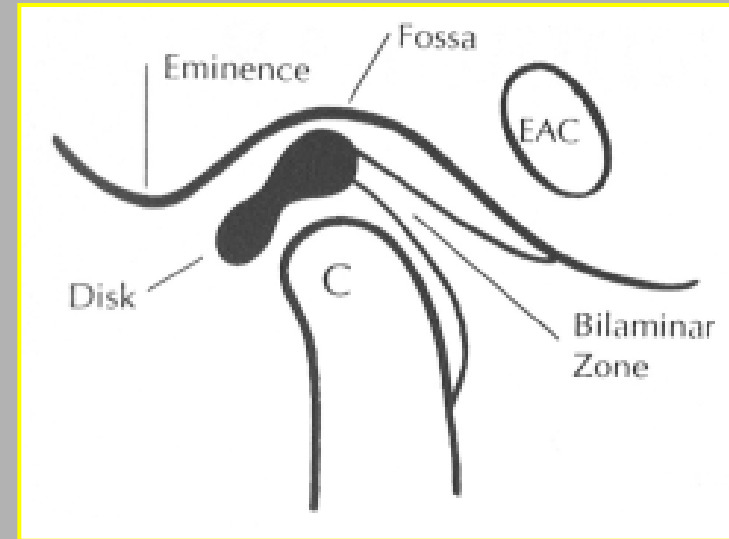
- 14 Sella, střed

Body na měkkých tkáních:

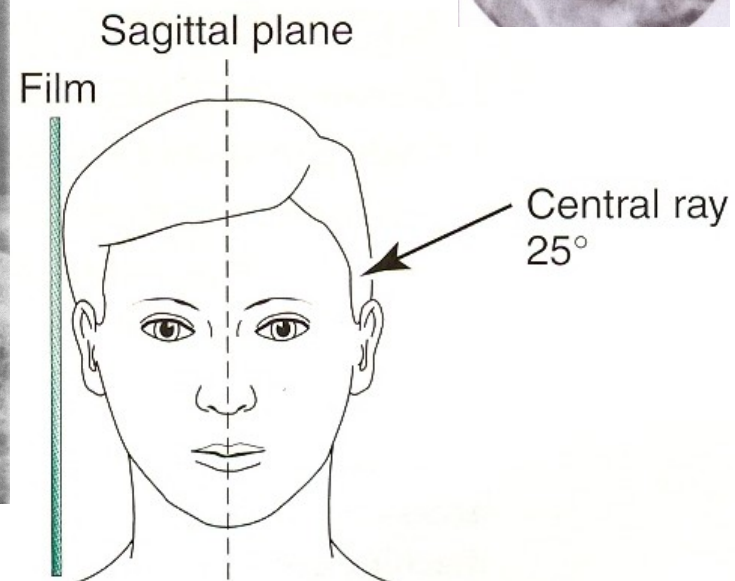
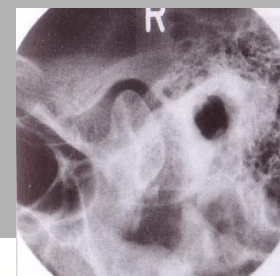
- I Kožní nasion
- II Špička nosu
- III Subnasale
- IV Subspinale
- V Labrale superius
- VI Stomion
- VII Labrale inferius
- VIII Submentale
- IX Kožní pogonion
- X Kožní gnathion

Temporomandibulární kloub - TMJ

- Intracapsulární patologie = diskopatie
- Bikonkávní disk, fibroartilózní struktura, kraniální/kaudální kompartment TMJ
- Správná pozice disku ochraňuje kloub
- Diskopatie =
 - dislokace disku
 - ✓ s/bez repozice
 - ✓ adheze

Temporomandibulární skloubení - TMJ

serial radiogram TMJ

- x-ray paprsek prochází +25° vertikálně do středu filmu
- vstupuje 6-7cm nad meatus acusticus.

- mandibul. kondylus
- fossa glenoidalis
- zavřená/otevřená ústa

**I
n
t
r
a
o
r
á
l
n
í

s
n
í
m
k
y**

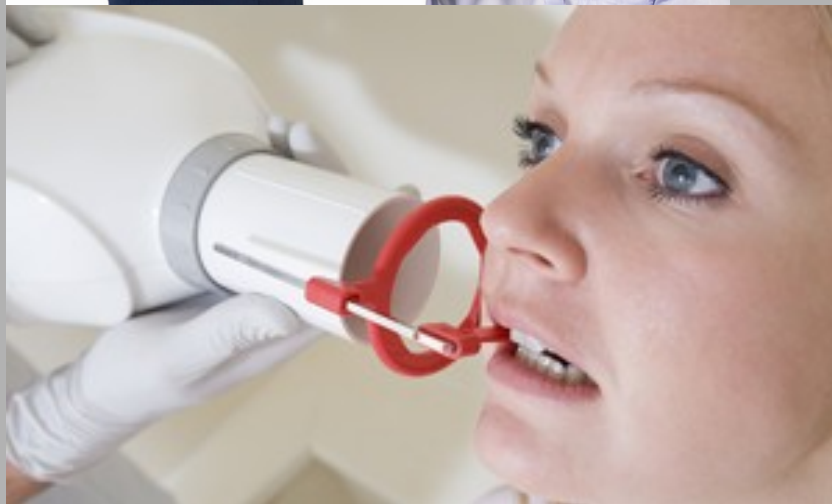
Intraorální snímky

2) Zubní RTG

a) Intraoralní projekce

RTG přístroj

napětí rentgenky U

50-90 kV

filtrace primárního svazku

1,5 mm Al pro U menší než 70 kV

2,5 mm Al pro U větší než 70 kV

tubus

délka tubusu 10-30 cm

materiál tubusu: umělá hmota

funkce: vymezení vzdálenosti
ohnisko-kůže (min. 10 cm)

velikost pole na konci tubusu

je dána vymezením svazku
výstupním okénkem, průměru
kruhového pole do 6 cm

Radiační ochrana

- Správná délka expozice
- Stínění pacienta, minimálně 0.5 mm ekvivalentu olova.
- A také vaše ochrana vzdáleností od pacienta

Detektory

- **Klasický film**
- **Digitalní detektor RECEPTORS**
- **Nepřímá digitalizace**

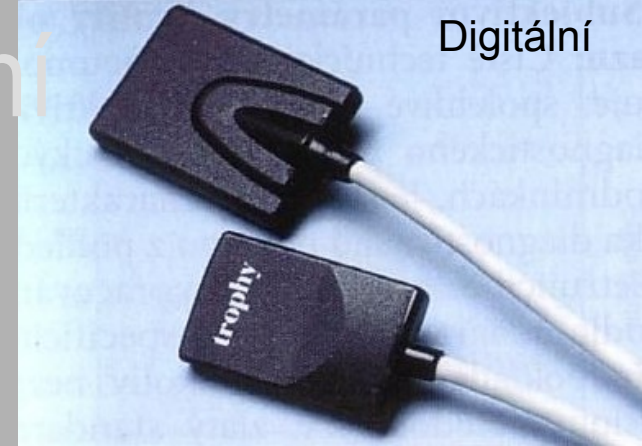
Digitální detektor

CCD (charged coupled device) senzor

Intraorální filmy pro intraorální zobrazení

- konvenční/digitální
- dentální filmy
- světlotěsnost, vodotěsnost

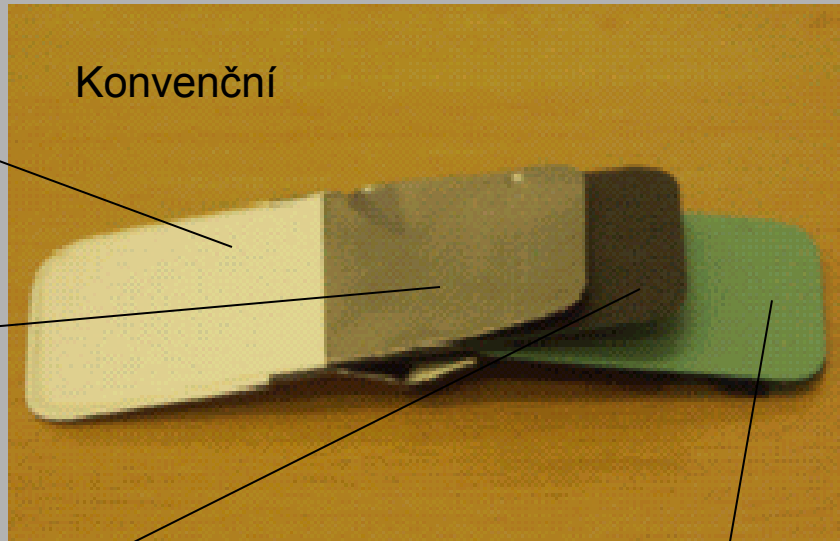
plastový obal

Pb filtr na zadní straně

–zamezuje vniknutí neostřích z reexpozice rozptýleným zářením

papírový obal kryjící obě strany filmu

film

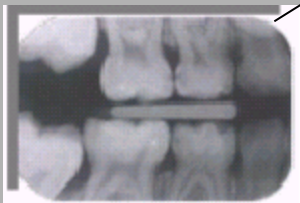

Filmy pro intraorální zobrazení

- ustálené formáty

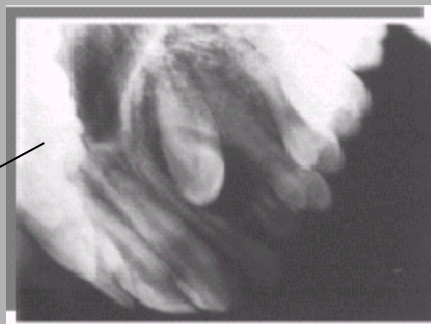
klasický 31x41 mm

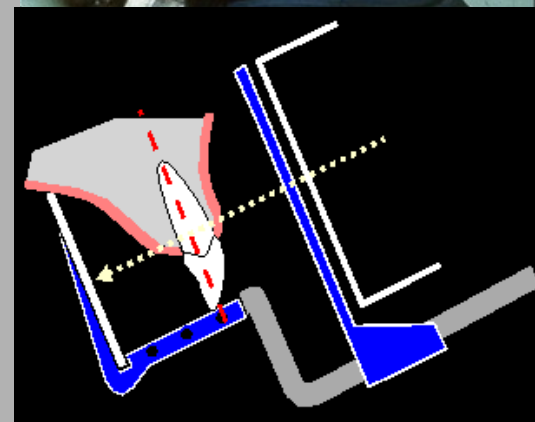
dětský 22x35 mm

speciální 27x54 mm

speciální 57x76mm

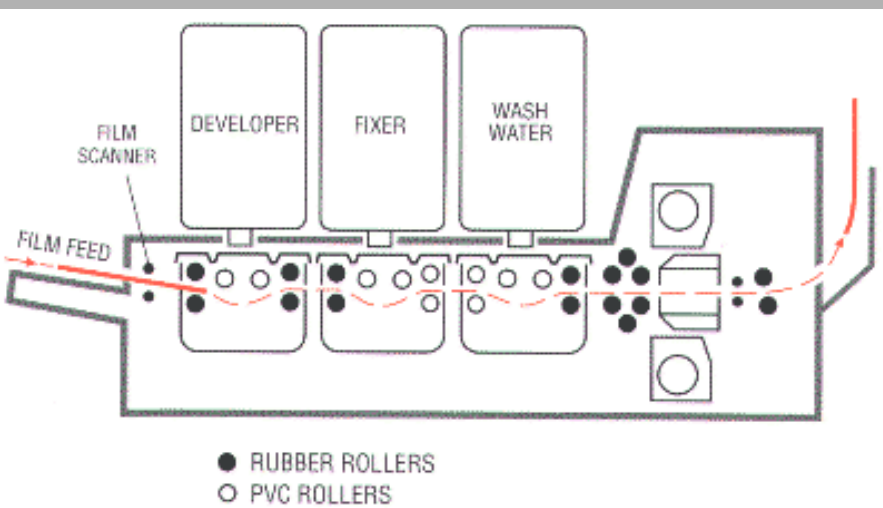
obal filmu přesahuje jeho vlastní formát na každé straně o 1 mm

Konvenční zpracování filmu

- Manuální

- Automatické

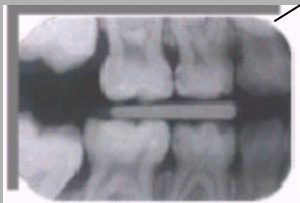

Filmy pro intraorální zobrazení

• ustálené formáty

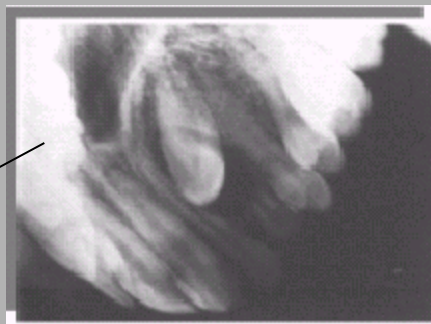
klasický 31x41 mm

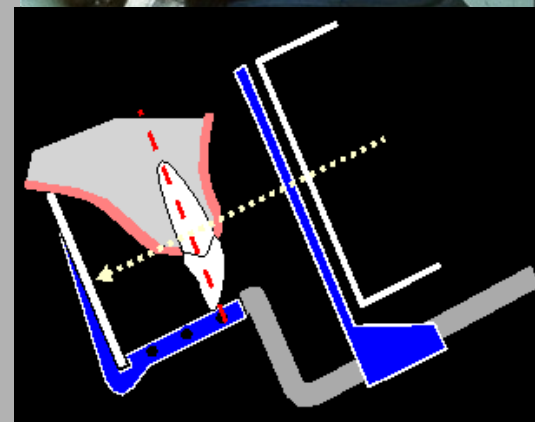
dětský 22x35 mm

speciální 27x54 mm

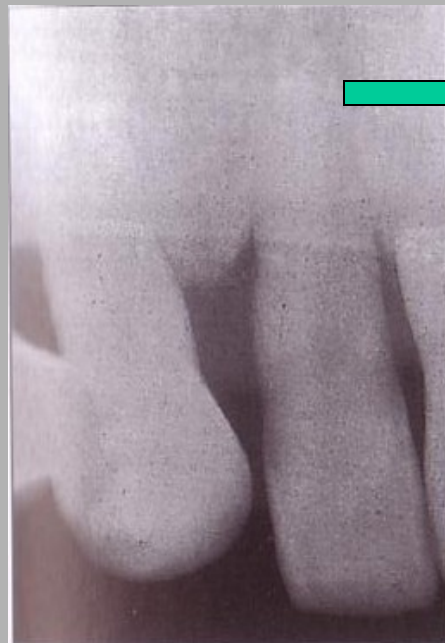
speciální 57x76mm

obal filmu přesahuje jeho vlastní formát na každé straně o 1 mm

Artefakty - konvenční zpracování filmu

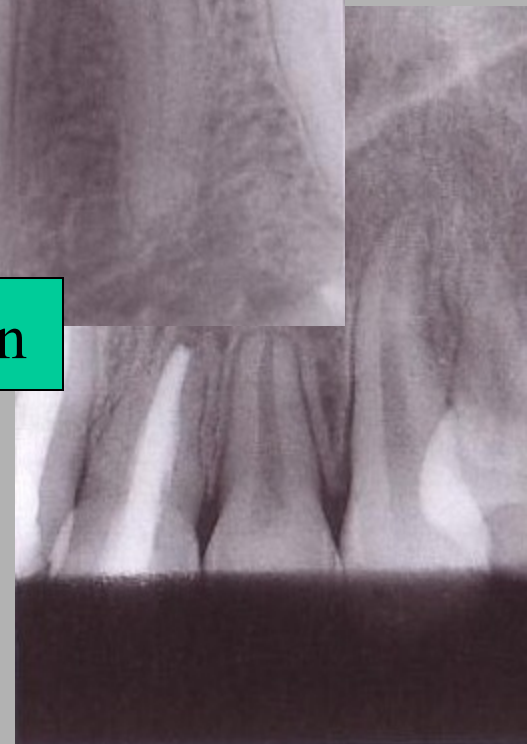
správná teplota

chladné chemikálie
film je hrubě zrnitý

málo vylolávacích tekutin

Artefakty - konvenční zpracování filmu

příliš rychlé výjmutí filmu z obalu

vývojka

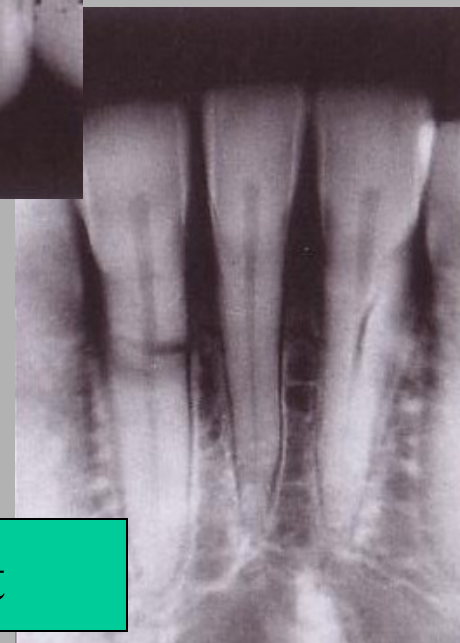

nečistoty

kapka vody

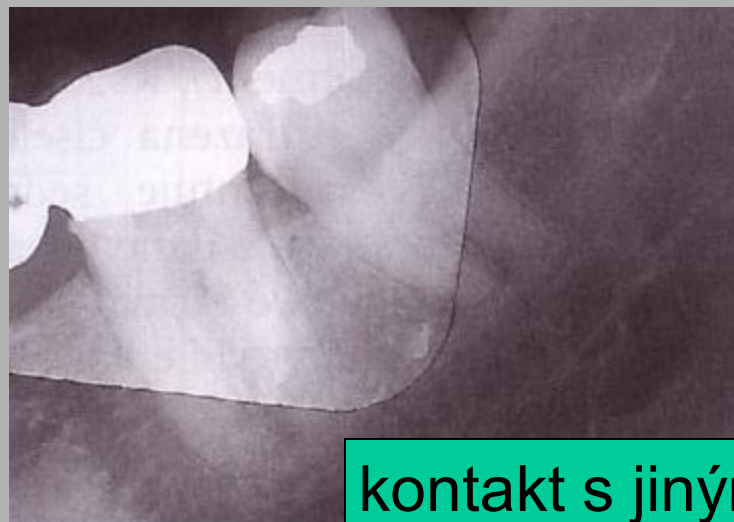
nehet

Artefakty - konvenční zpracování filmu

prst

kontakt s jiným filmem

vysoká teplota při vyvolávání

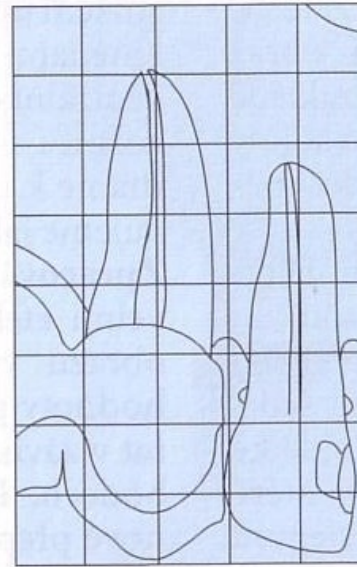
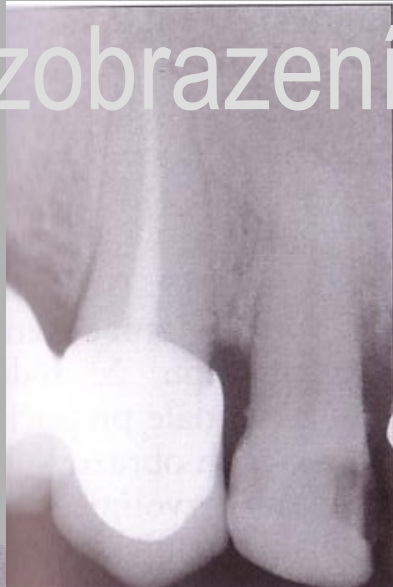

rozlámání emulzní vrstvy

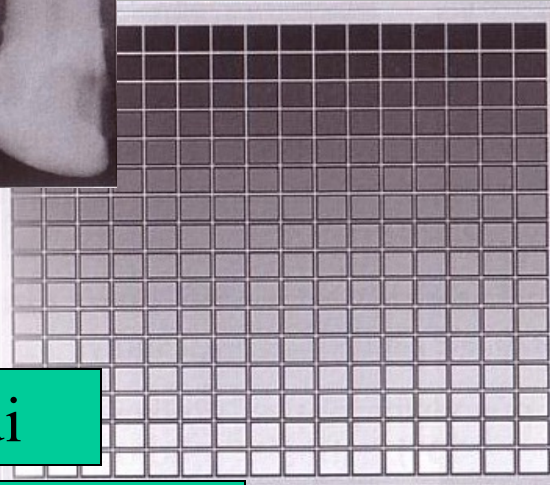
Digitální zobrazení - výhody

- bezfilmový provoz
- pohodlné prohlížení a zálohování snímků - **teleradiologie**
- opakované snímkování bez výměny nosiče či nutnosti použít nový film

Digitální zobrazení

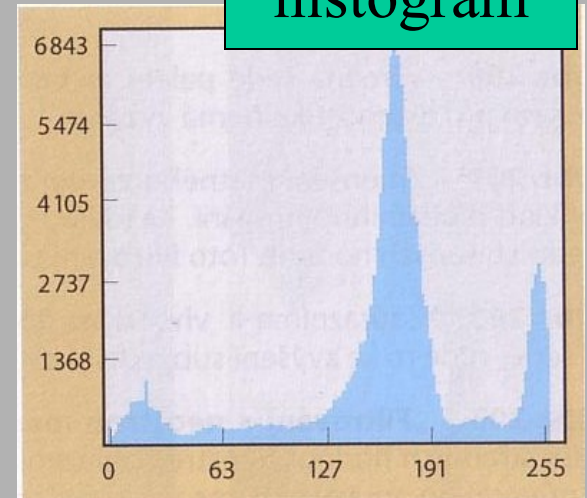
5	5	5	5	4
4	4	4	5	5
4	5	5	5	4
3	4	5	5	5
7	5	4	5	3
7	7	7	5	7
2	5	6	5	0
0	0	0	0	0

256 stupňů šedi

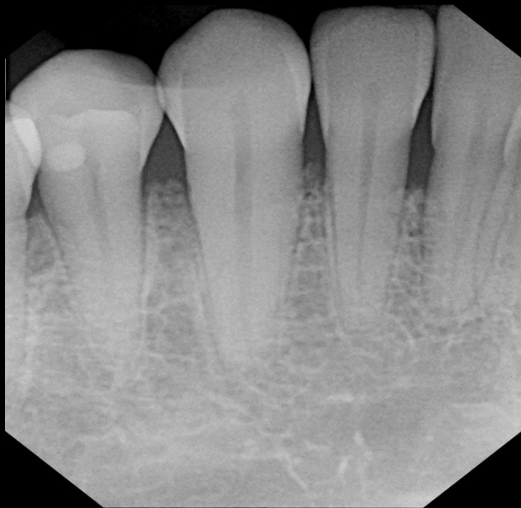
neexistence přechodových odstínů

histogram

Intraorální RTG

- Bitewing
- Peri apikální

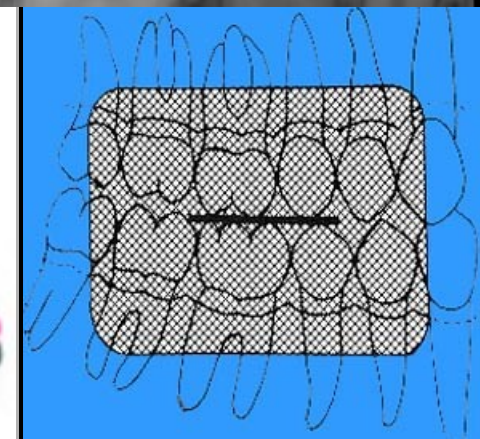
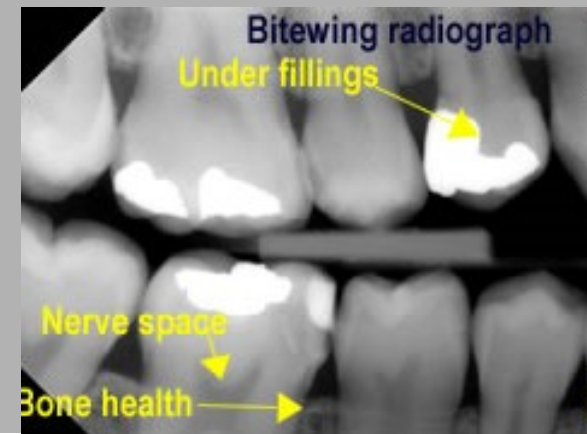

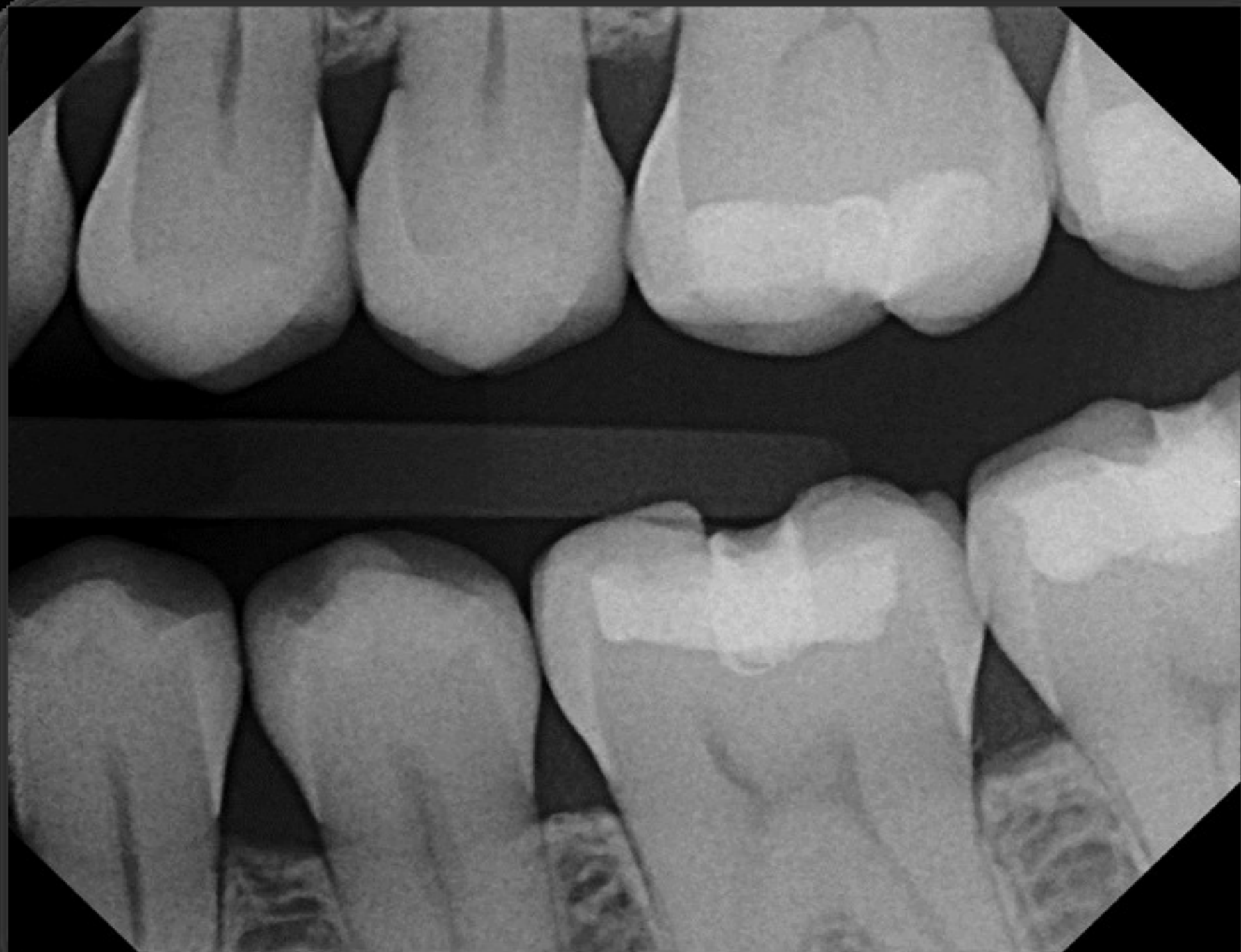
Bitewing

Zubní RTG znázorňující současně korunky horní i dolní čelisti.

Indikace, vyšetření:

- léze v oblasti okluzní linie
- kazy
- ztráty zubů
- hodnocení periodontálního stavu

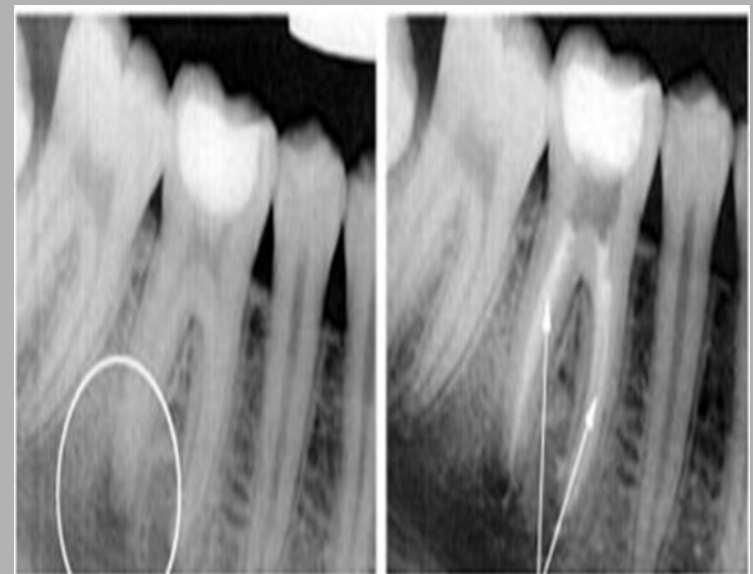
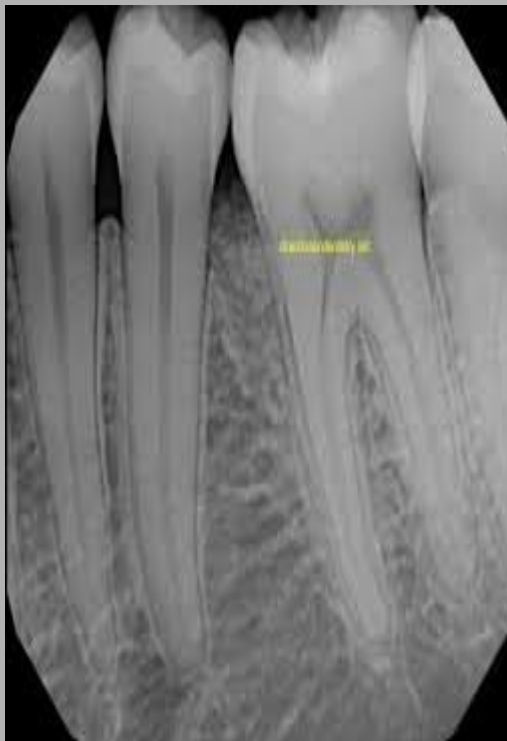

Periapikální

- Typicky zobrazíme 2-4 zuby, a to celé i s periapikální oblastí

Infection, tooth in need of
Root Canal Treatment

After Root Canal Treatment

Periapikální snímky:

Indikace:

- apikální infekce, zánět
- trauma
 - zubu
 - přiléhle kosti alveolu
- patol. radixu
- ortodoncie
 - diagnostika
 - plánování
 - léčba
 - sledování

Můžeme využít i jako vstupní screening u nového pacienta

Ortopantomografie - OPG

- umožňuje na jednom RTG snímku plné znázornění:
- čelistí
- zubů
- kloubů
- aleveolárních recesů čelistních dutin

OPG - indikace

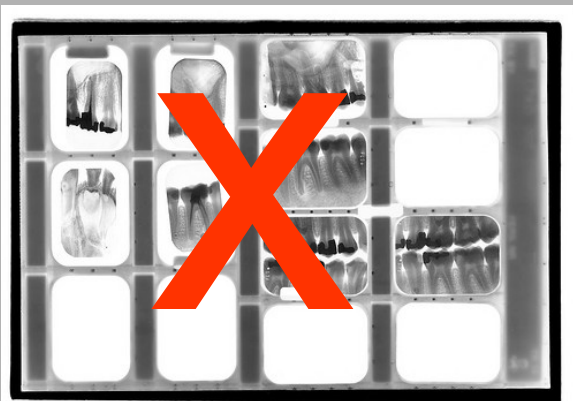
- Hodnotí se:
 - zuby moudrosti
 - TMJ
 - maxilární sinus
 - fraktury a jiné patologie skeletu čelistí
 - ortodoncie

Ortopantomografie - OPG

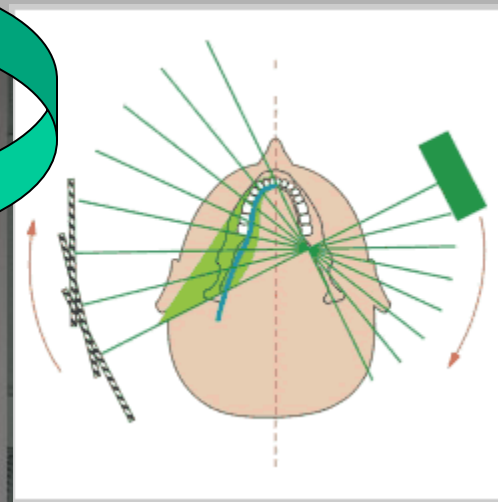
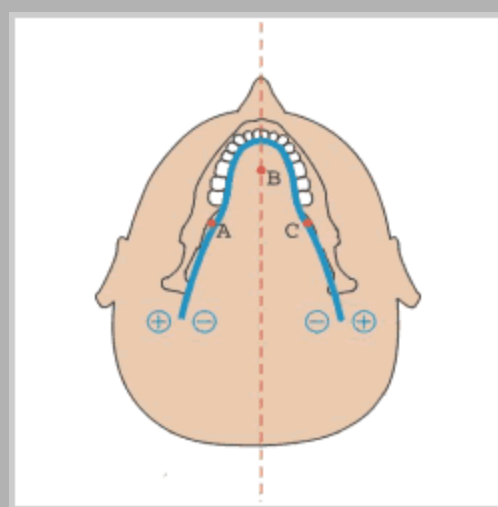
O
r
t
o
p
a
n
t
o
m
o
g
r
a
f
i
e

- komfort
- není nadměrné ozáření
- lepší než tradiční intraorální rtg status (dg. série snímků)

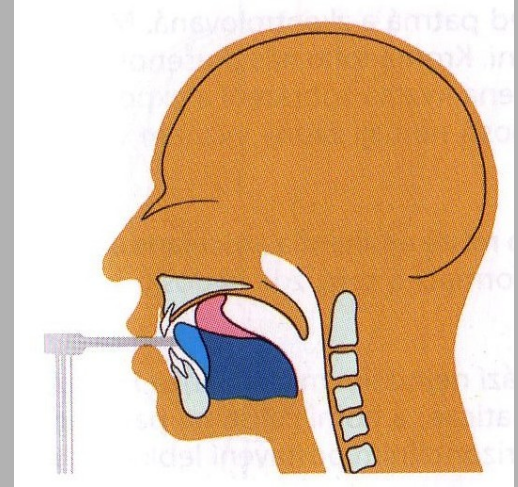
OPG - princip

- Rentgenka rotuje při expozici kolem hlavy pacienta po takové dráze, aby se vrstva zobrazení promítala do tvaru ideálního zubního oblouku. V těsné blízkosti zubního oblouku se nacházejí tři rotační centra.
- Bodem A a C procházejí rentgenové paprsky při zobrazení laterálních úseků čelistí, bodem B při zobrazení frontálního úseku čelisti.
- Vše je naprogramováno tak, aby se při správném nastavení hlavy pacienta a zvolení odpovídajícího tvaru čelisti (dětská, dospělá, úzká, široká) vrstva zobrazení kryla s rovinou proloženou zubními oblouky. Rentgenový obraz na snímku se jeví jako ostrý

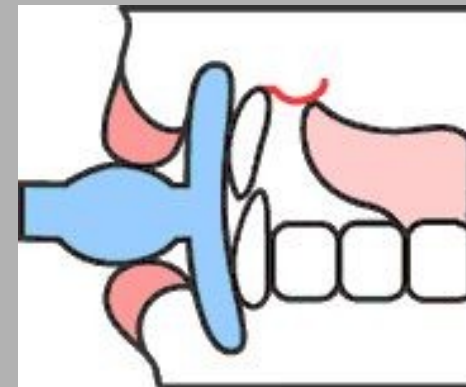

Burn-out effect

- chybná poloha jazyka
- rtg záření není oslabeno
= „přeexpozice“ struktur

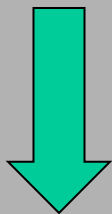
jazyk jako filtr

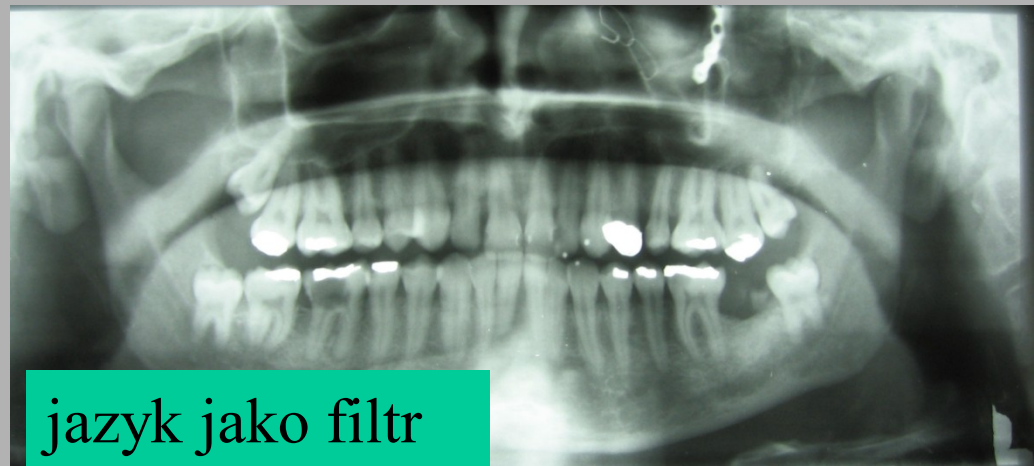
Burn-out effect

- **negativní kontrast vzduchu potlačí:**

- kořeny zubů maxily
- struktury maxily
- hranice nosní dutiny a čelistních dutin

nelze hodnotit

Dýchání

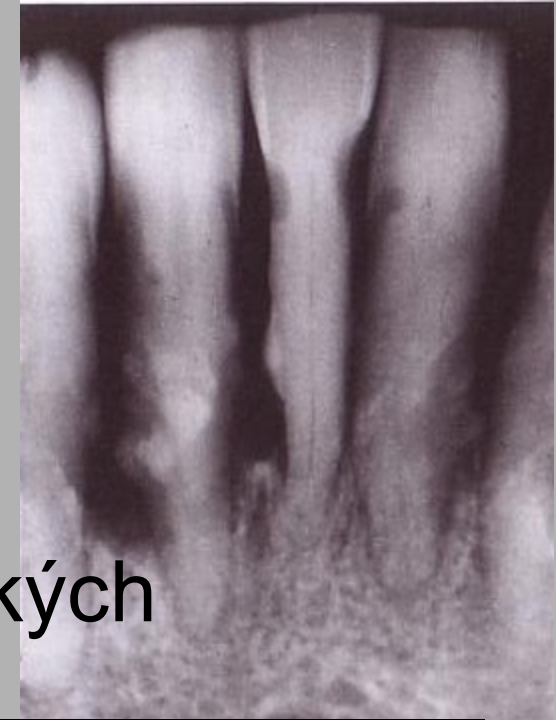
„nehýbejte se a během vyšetření klidně dýchejte“

- hluboký nádech a zadržení dechu
 - epifarynx naplněný vzduchem
 - špatná expozice laterálních částí snímku

Zubní kámen

zubní kámen z mineralizovaného zubního plaku + generaliz. ztráta kosti při onem. parodontu

- vznik v oblasti ústí vývodů velkých slinných žláz
- kalcium fosfát
 - rtg kontrastní

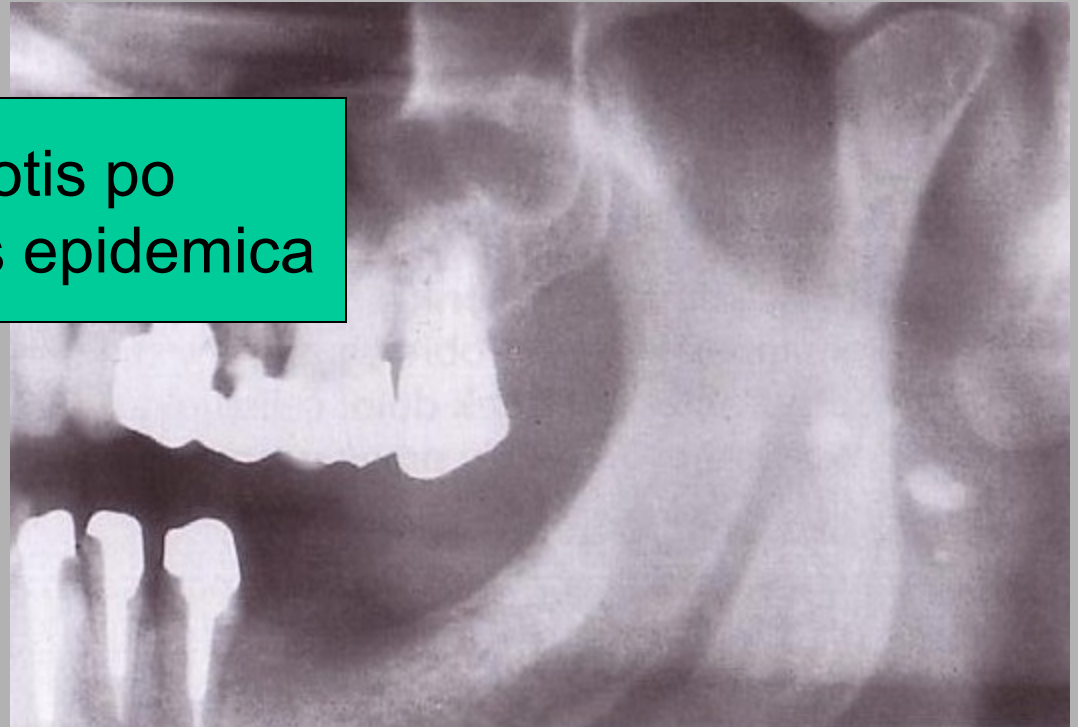
parodontitis marg. profunda
sublingvální zubní kámen

Konkrementy

zvápenatělé cervik. uzliny

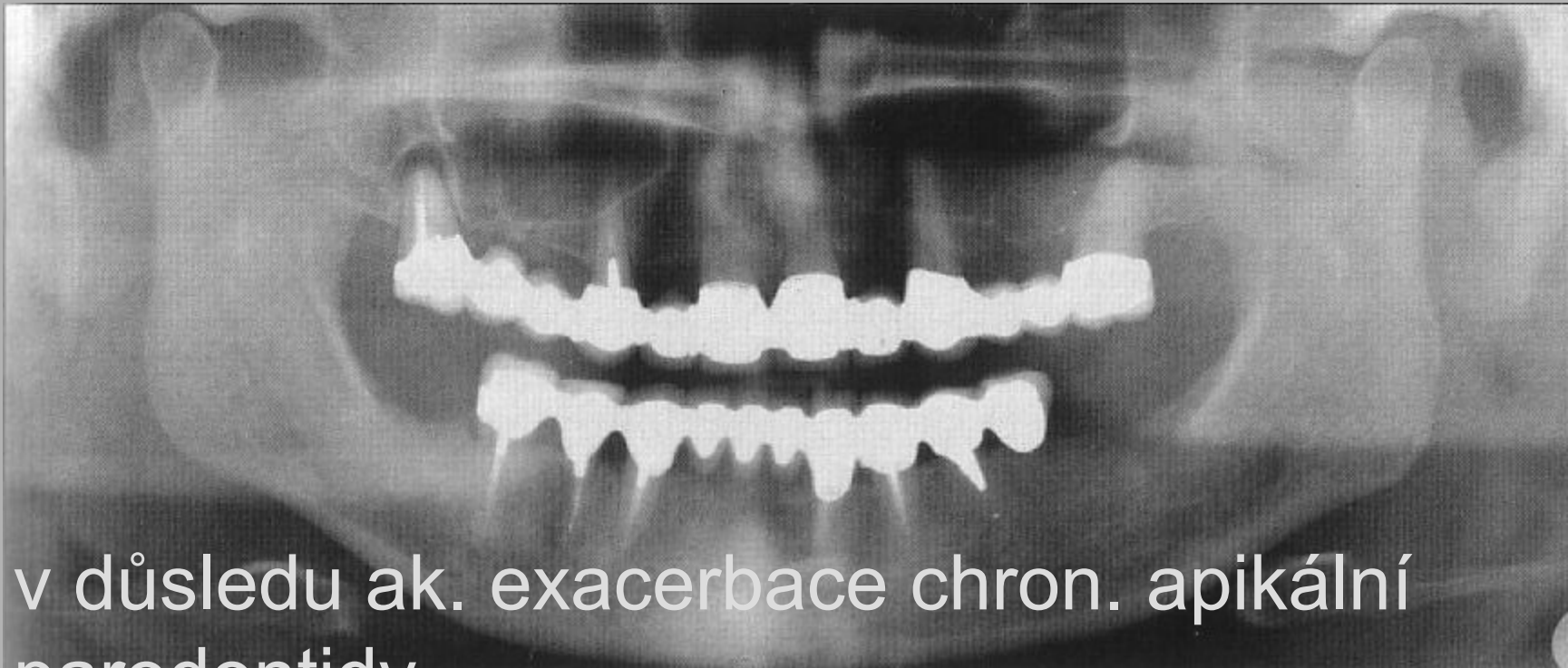
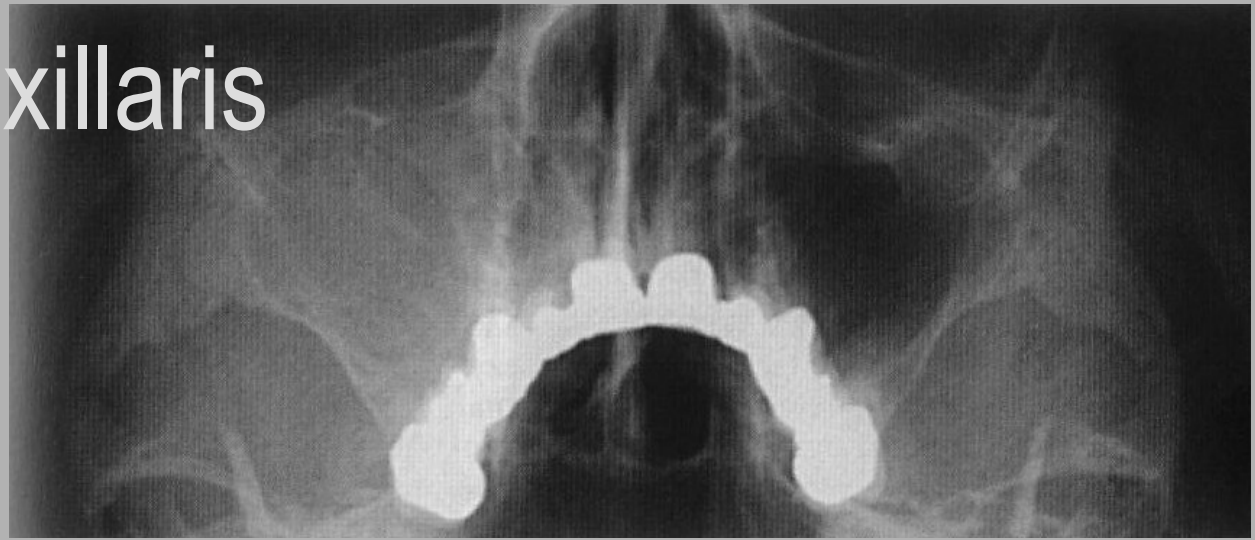

kalifikace v laloku gl. parotis po
proběhlé juvenilní parotitis epidemica

Sinusitis maxillaris

žena, 57 let

- v důsledku ak. exacerbace chron. apikální parodontidy

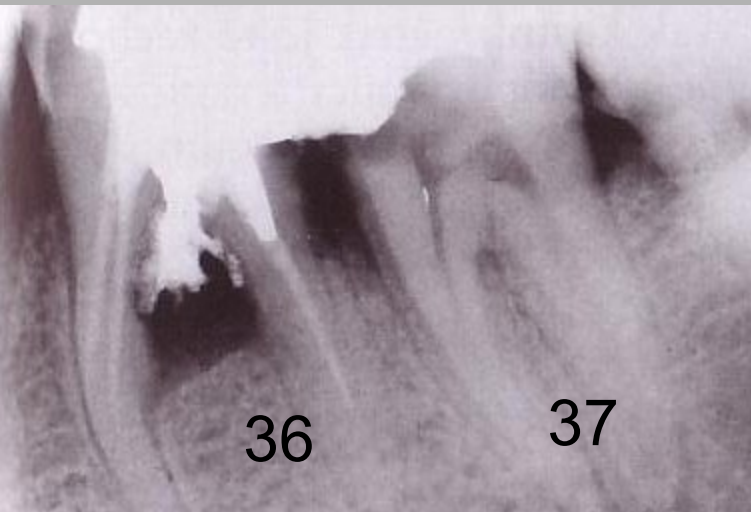
Sinusitis maxillaris

- žena, 17 let
- akutní katarální

Marginální parodontopatie

úbytek kosti mezi 35,37
v důsledku převisu amalgám. plomby
kazy 34,37,38

meziálně chobot
potraumaticky
centrální granulom

přebytek kořenové výplně
poškození desmodontu a mez. kořene zubu
příčina: via falsa při ošetření
= interradykulární ztráta kosti

11

Marginální parodontopatie

traumatická okluze

příčina: trojčlenná fixní zubní náhrada (kv.3)

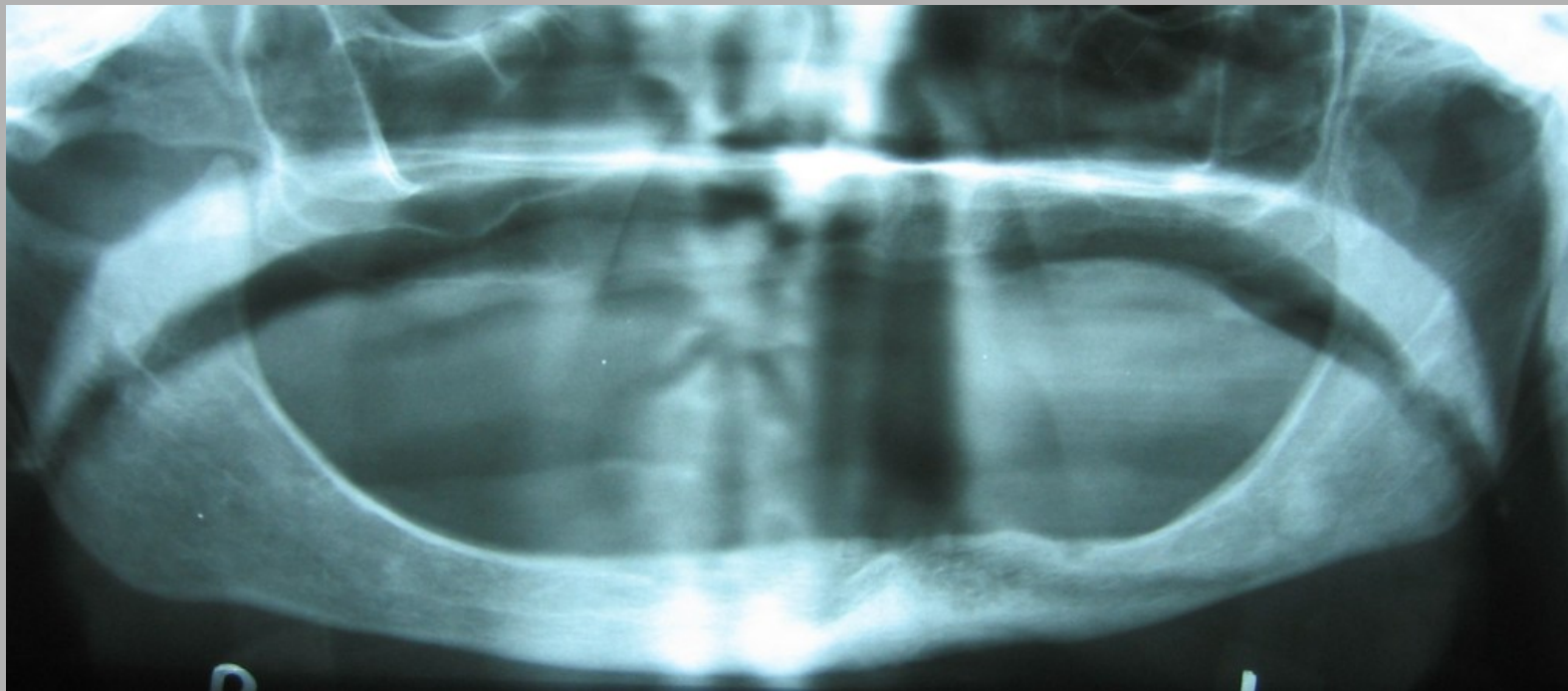
masívní úbytek kosti

sklerotizované reaktivní zóny apikálně 36, 37

Marginální parodontopatie

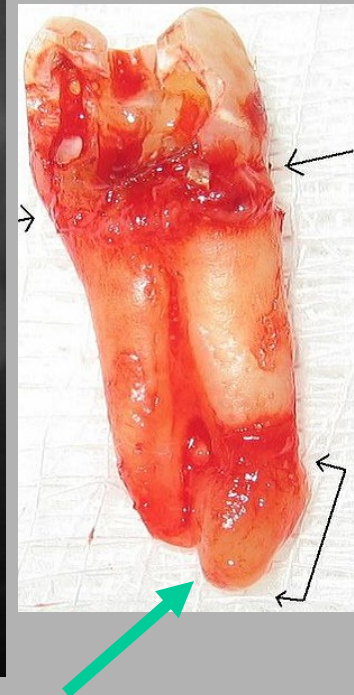
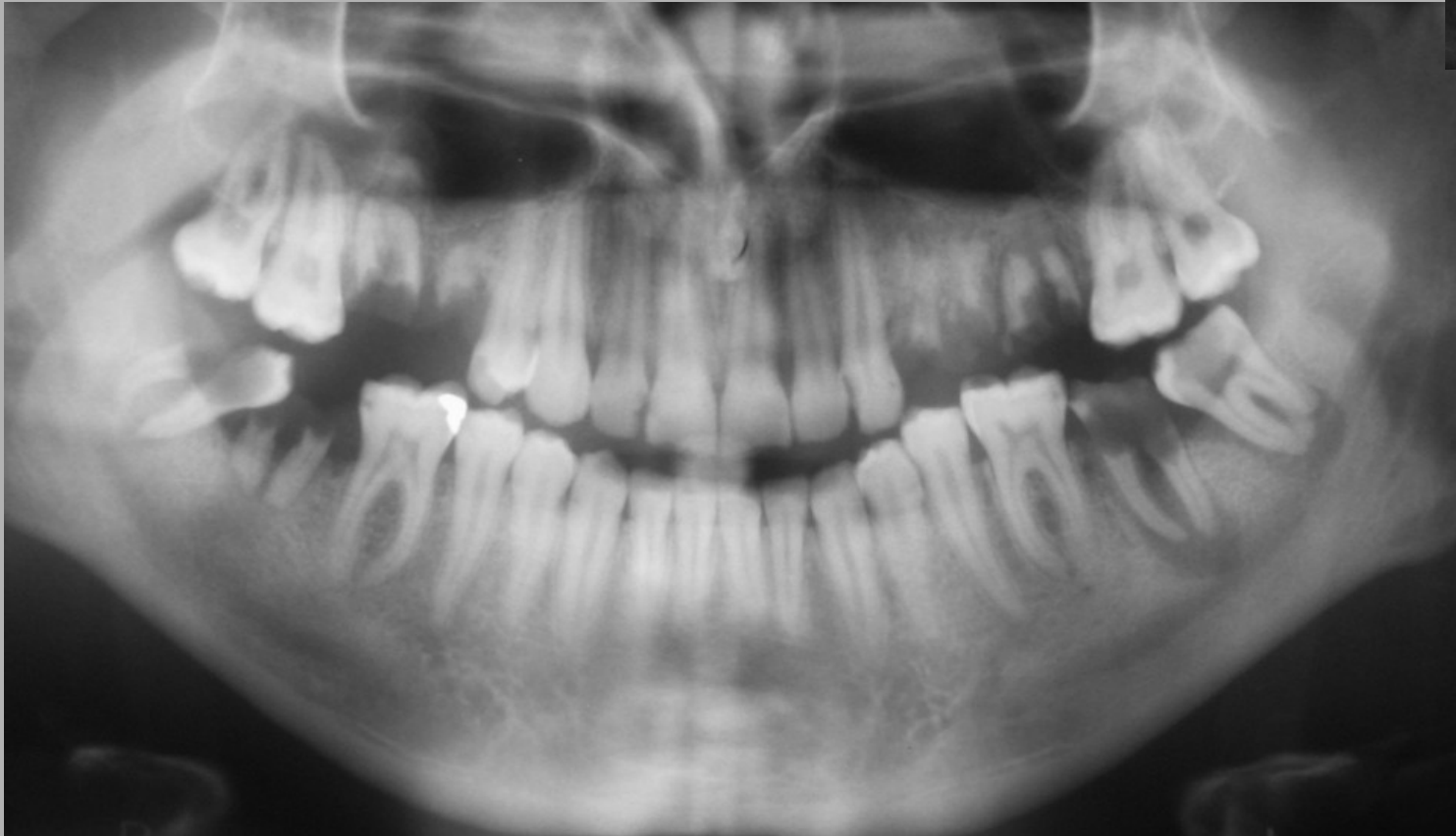
regrese alv. výběžků a těla mandibuly
stáří

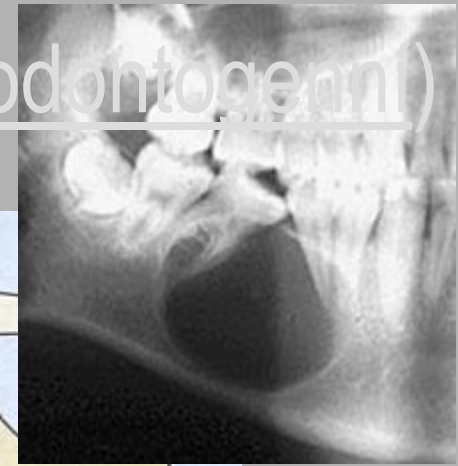
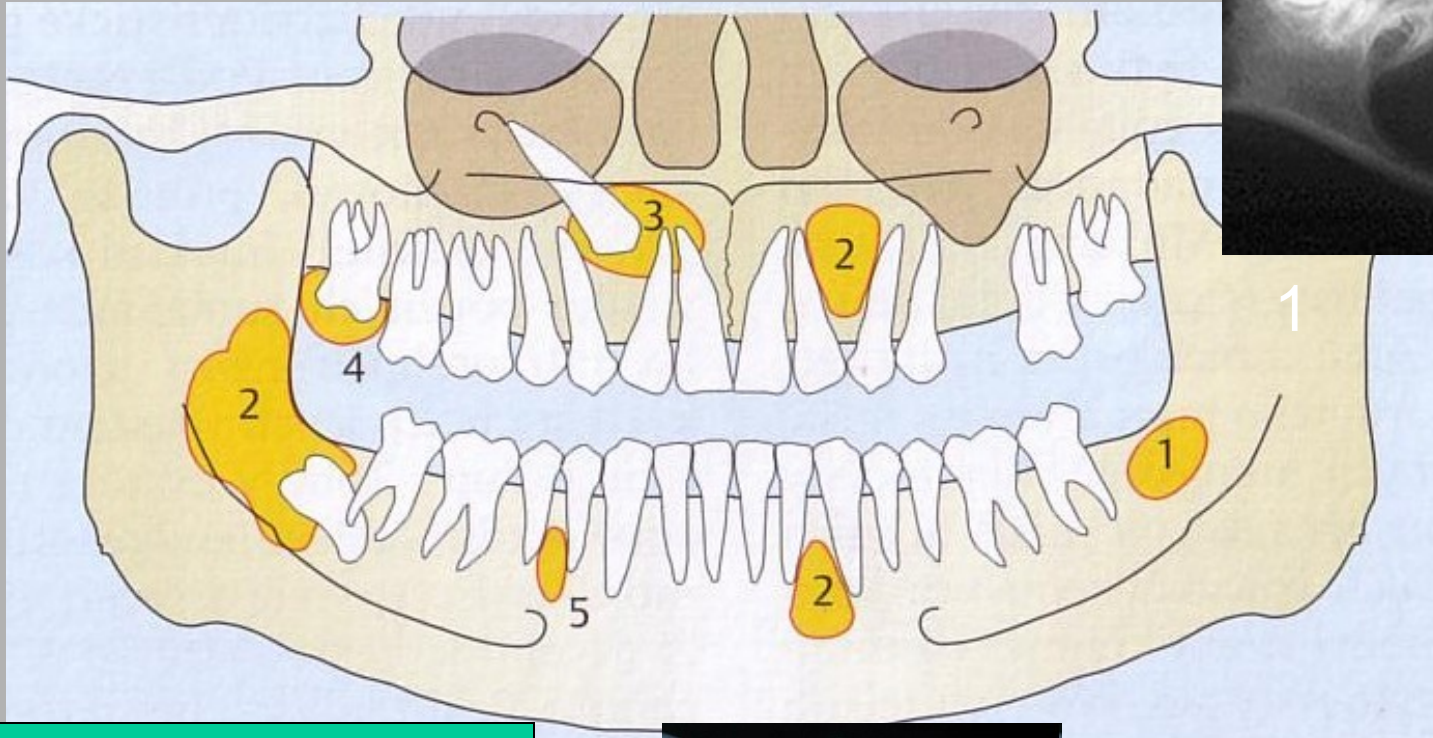
dříve „atrofie alveolárního hřebene“

Periapikální absces

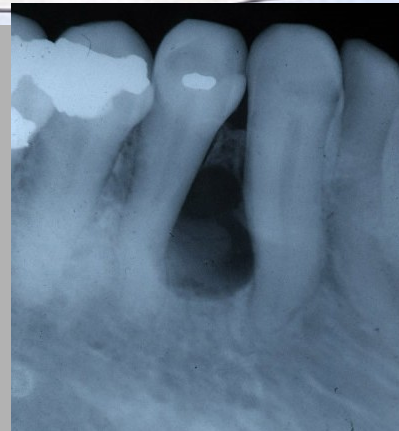
- následek chronické, lokalizované infekce
- v oblasti apexu nebo kořene

Cysty – vývojově podmíněné (odontogenní)

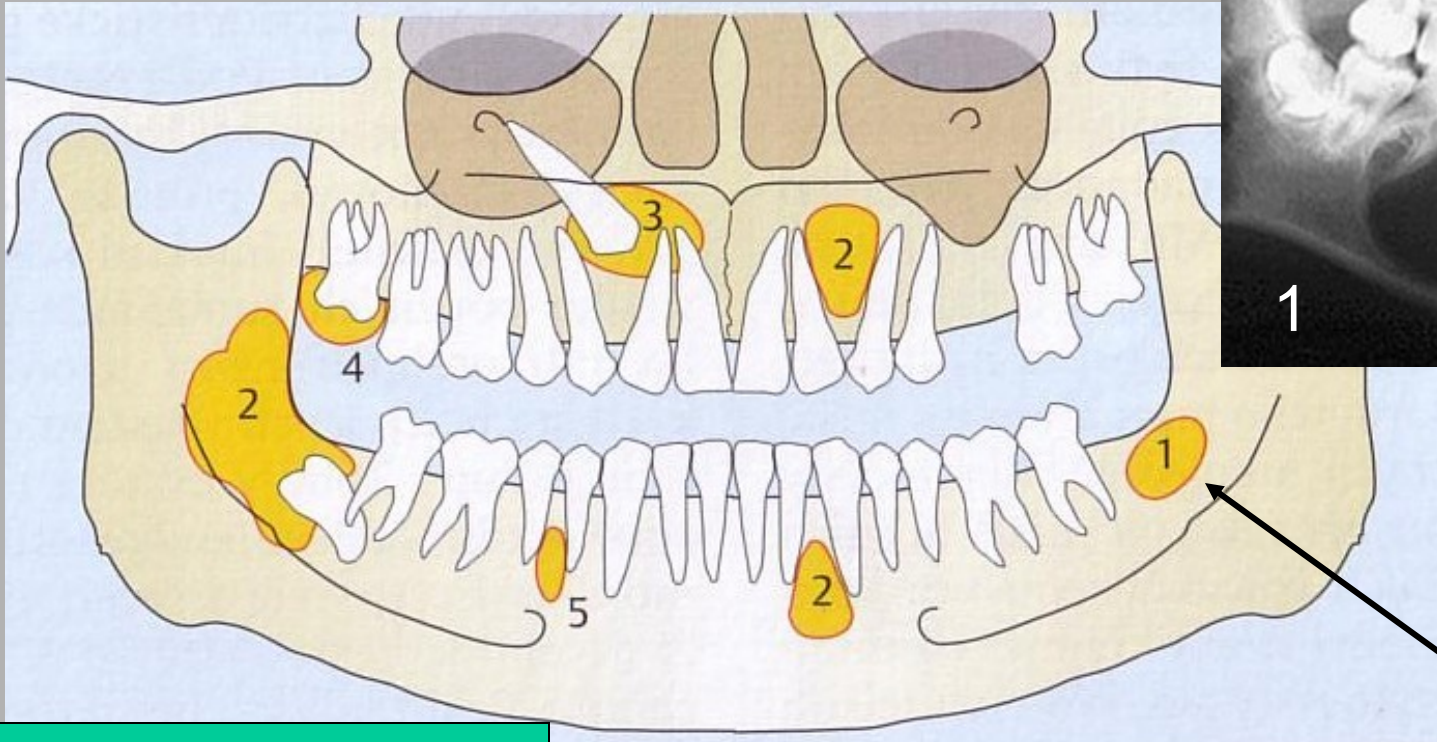

1. primordiální c.
2. keratocysta
3. folikulární c.
4. laterální parodontální c.

2

Cysty – vývojově podmíněné (odontogenní)

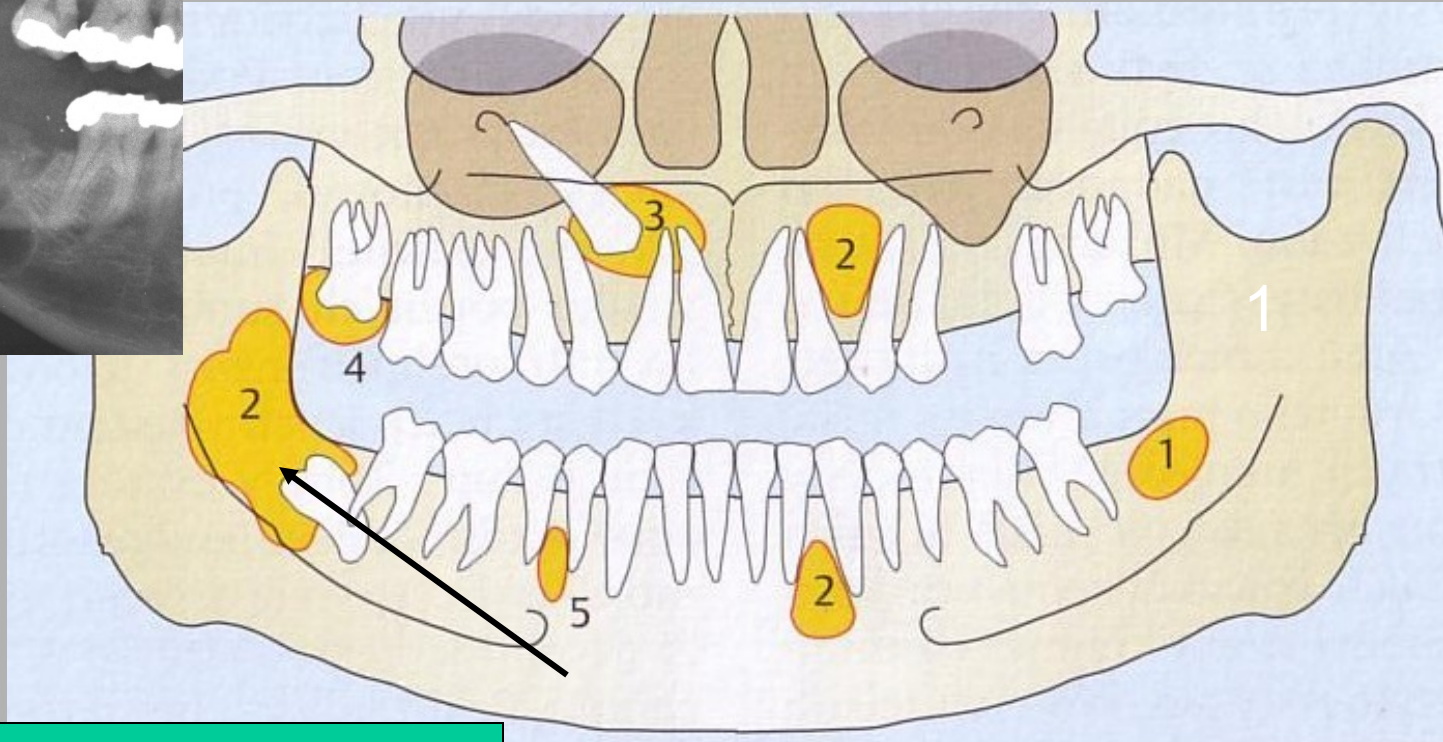
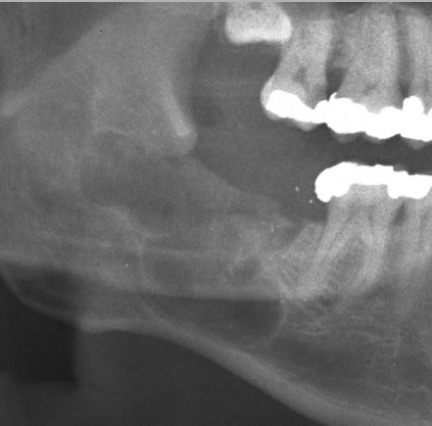

1. primordiální c.
2. keratocysta
3. folikulární c.
4. laterální paradontální c.

Primordiální cysta

- vývojová odontogenní cysta
- v oblasti, kde by se měl vyvíjet zub, ale chybí zde
- nejčastěji v místě molárů mandibuly

Cysty – vývojově podmíněné (odontogenní)

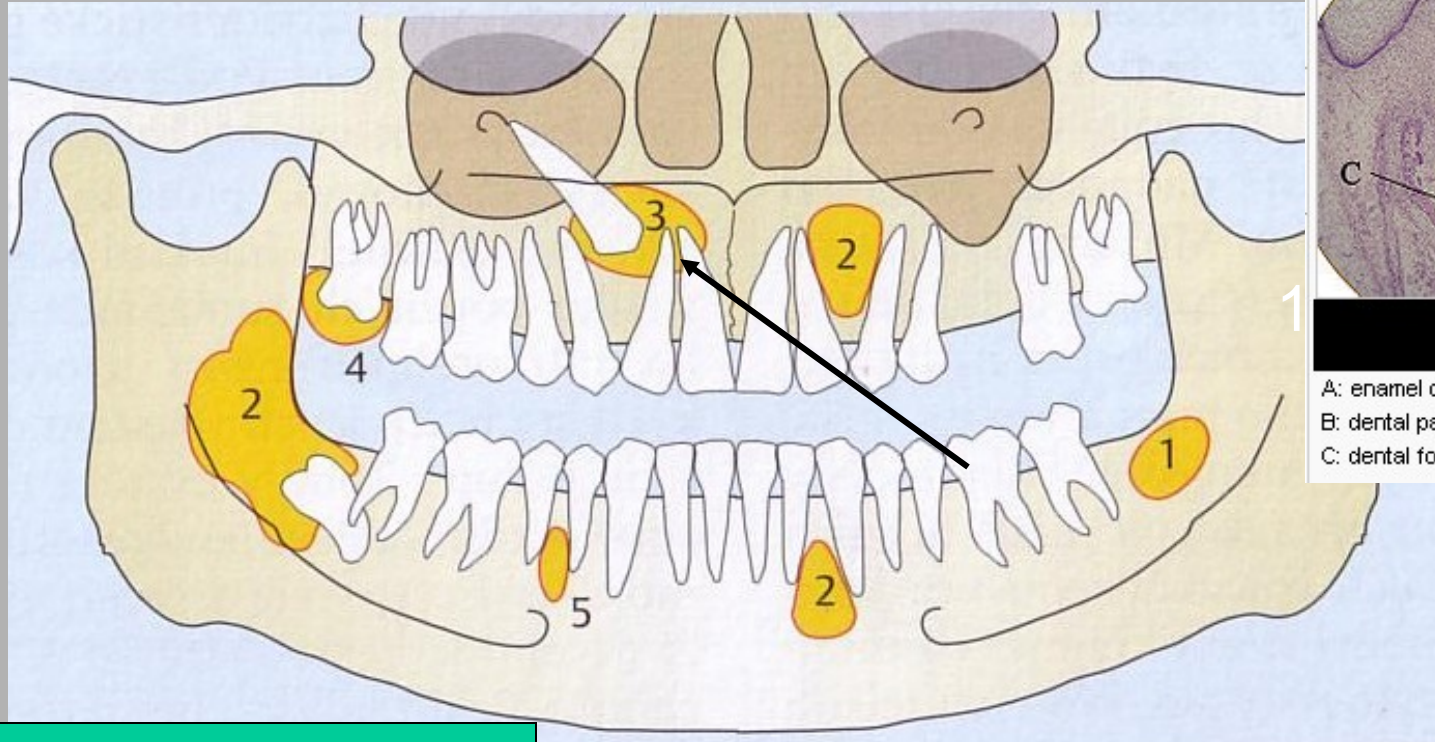

1. primordiální c.
2. keratocysta
3. folikulární c.
4. laterální parodontální c.

Keratocysta

- benigní, ale lokálně agresivní vývojová cysta
- nejčastěji dorzální porci mandibuly

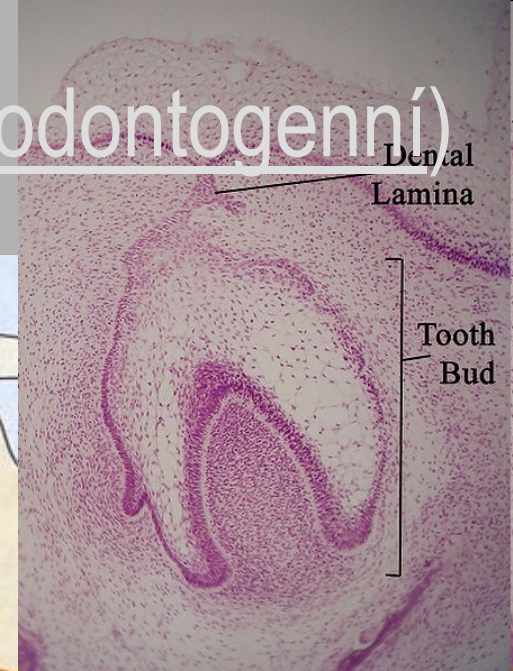
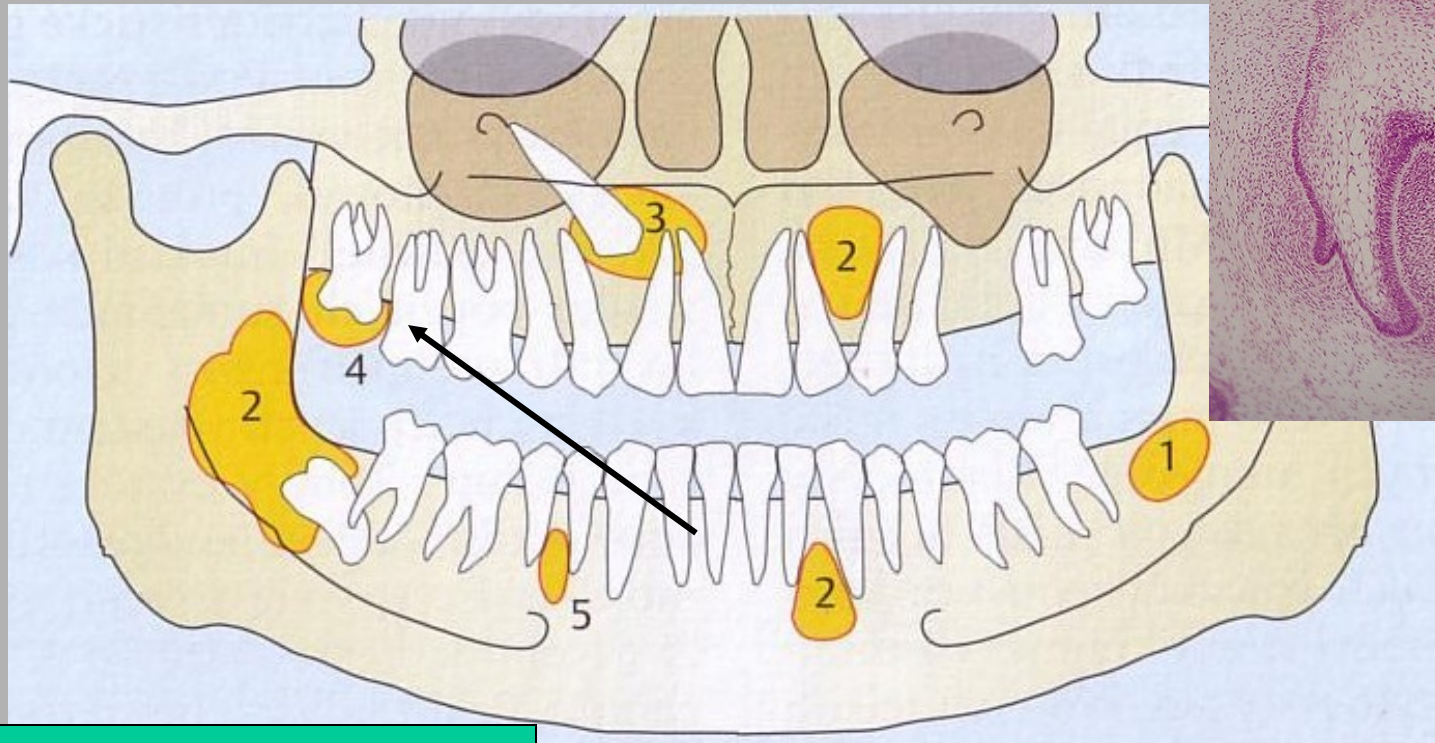
Cysty – vývojově podmíněné (odontogenní)

1. primordiální c.
2. keratocysta
3. folikulární c.
4. laterální parodontální c.

Folikulární cysta je cysta dentálního folikulu.

Cysty – vývojově podmíněné (odontogenní)

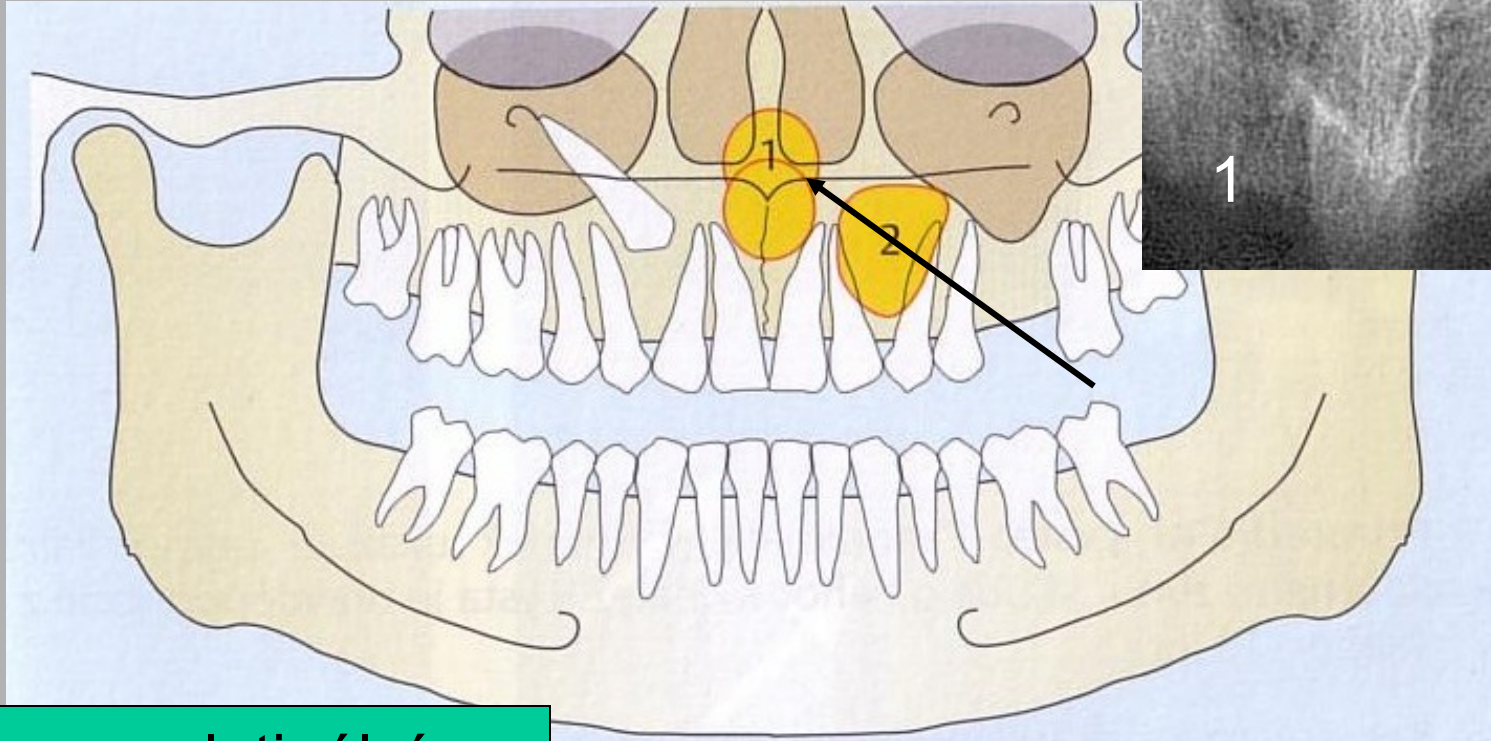

1. primordiální c.
2. keratocysta
3. folikulární c.
4. laterální parodontální c.

Laterální periodontální cysta

- vychází z lamina dentalis
- nejčastěji u mužů středního věku
- obvykle nebolí, v oblasti špičáků a premolárů

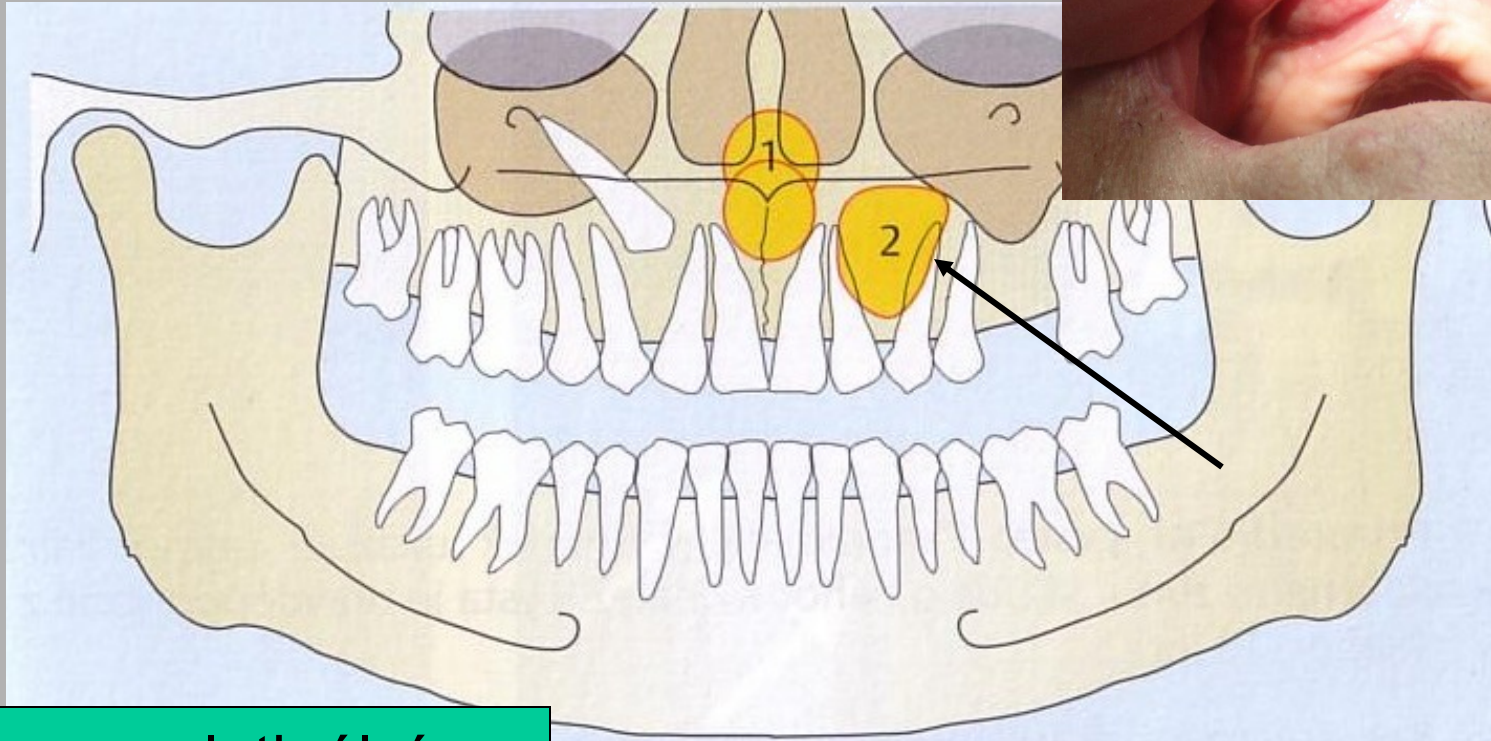
Cysty – vývojově podmíněné (neodontogenní)

1. nasopalatinální c.
2. nasolabiální c.

Nasopalatinální cysty jsou lokalizované v mediální části patra

Cysty – vývojově podmíněné (neodontogenní)

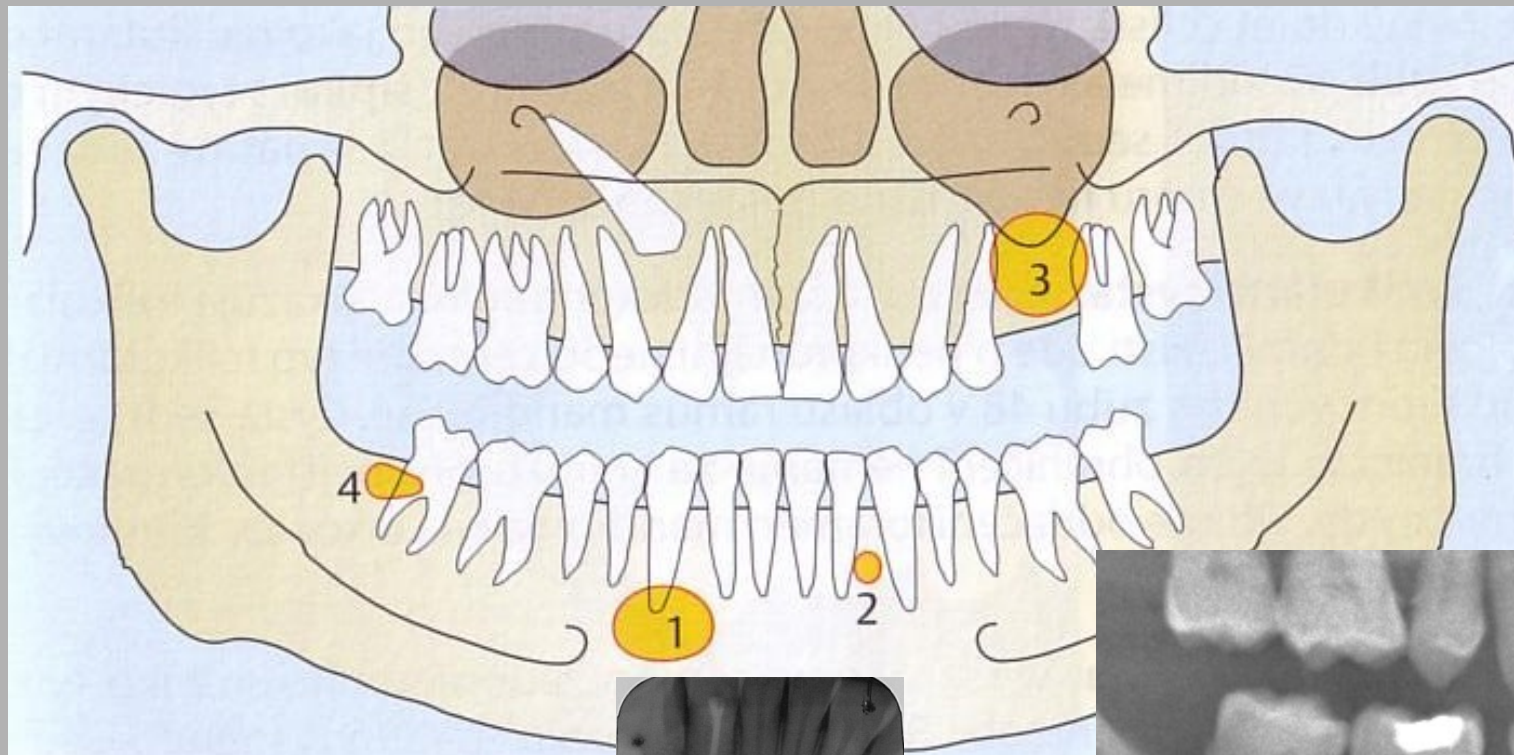

1. nasopalatinální c.
2. nasolabiální c.

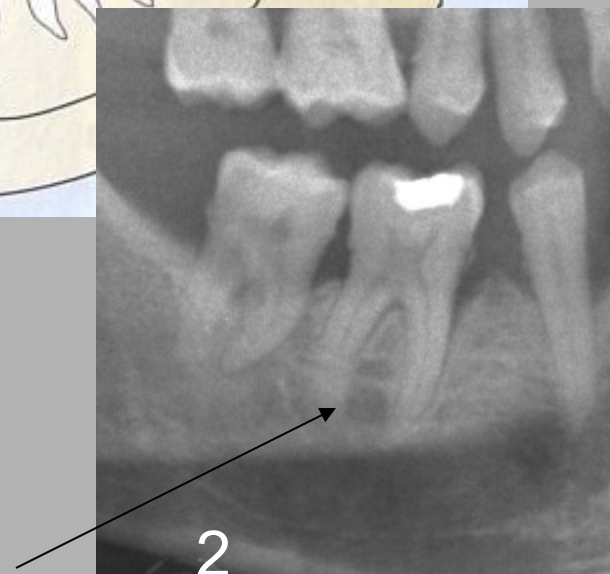
Nasolabiální cysta

- lokalizovaná povrchově v měkkých tkáních horního rtu
- extraosseální cysta

Cysty - zánětlivé

1. radikulární apikální
2. radikulární laterální
3. reziduální laterální
4. parodontální (Craig's)

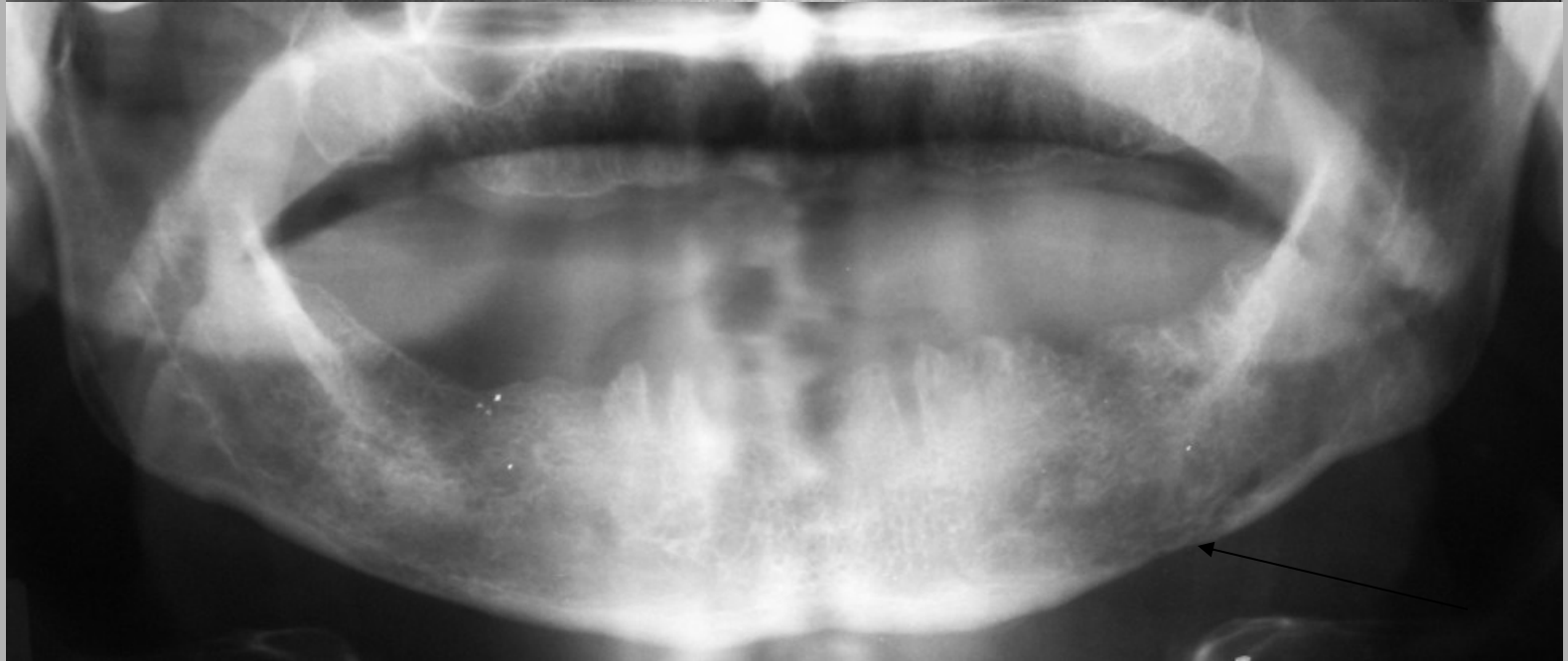
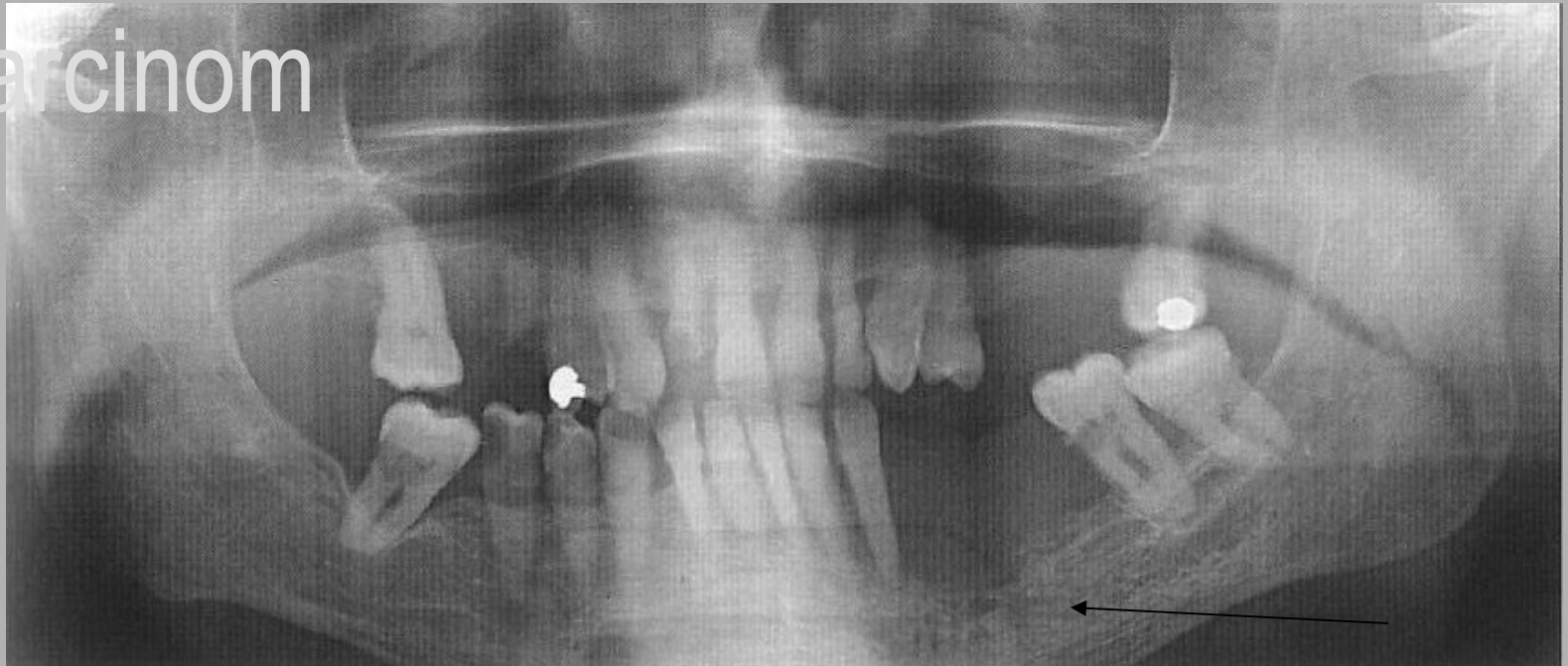
Karcinom

dlaždicobuněčný karcinom

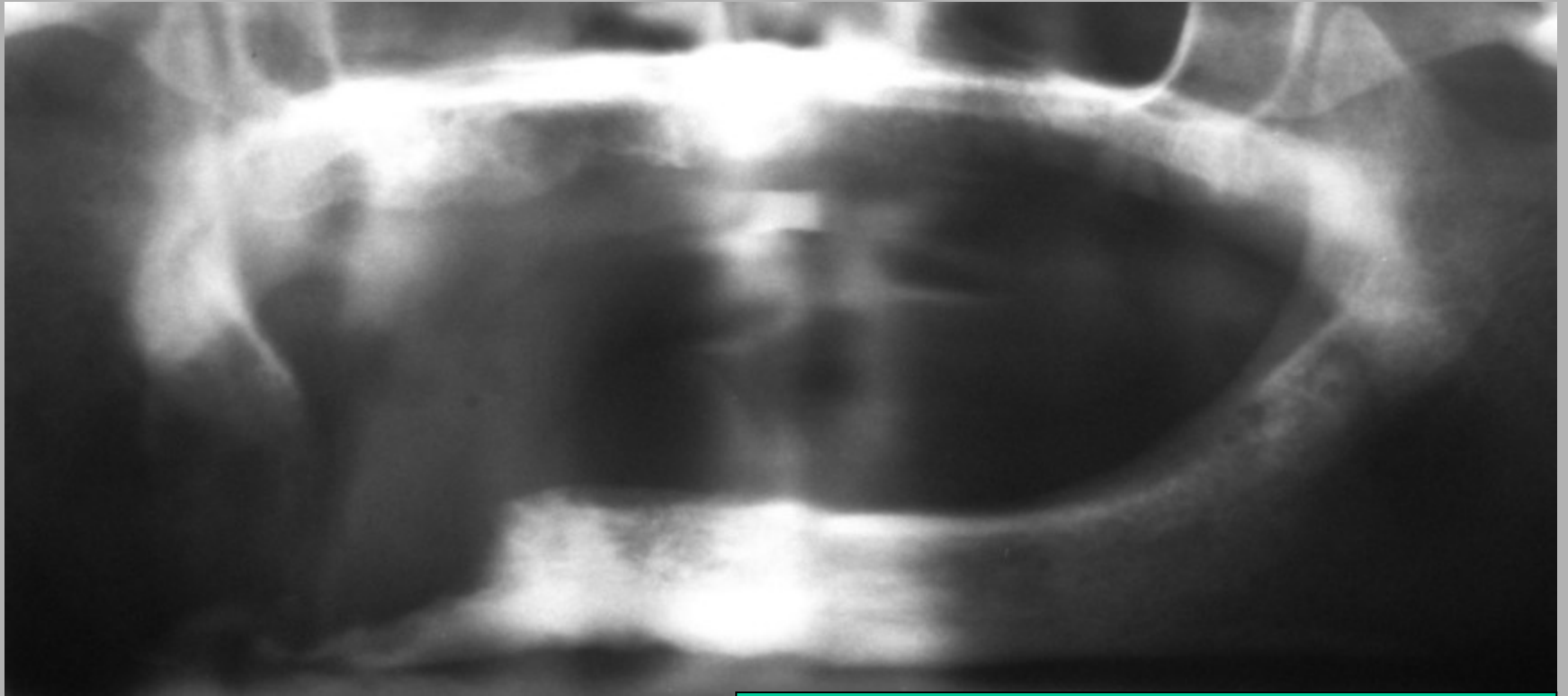
- Nejčastější ca ústní sliznice
- intraepiteliální ca ve sliznici
 - bělavá plochá leukoplakie (prekanceróza)
- infiltrace do:
 - okolních kostí
 - do lingvální stěny mandibuly
- osteolýza
 - jakoby „rozežrané od molů“
 - porušená lamina dura a mandibul. kanál
- parestezie
- kuřáci, vyšší věk
- ca sliznice čelistních dutin
 - pozdní příznaky
 - masívní klinické obtíže
 - proboření do dutiny ústní

Karzinom

Karcinom

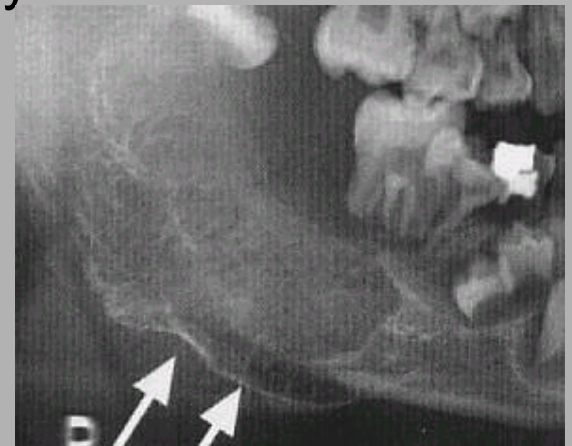

dlaždicobuněčný rohovějící

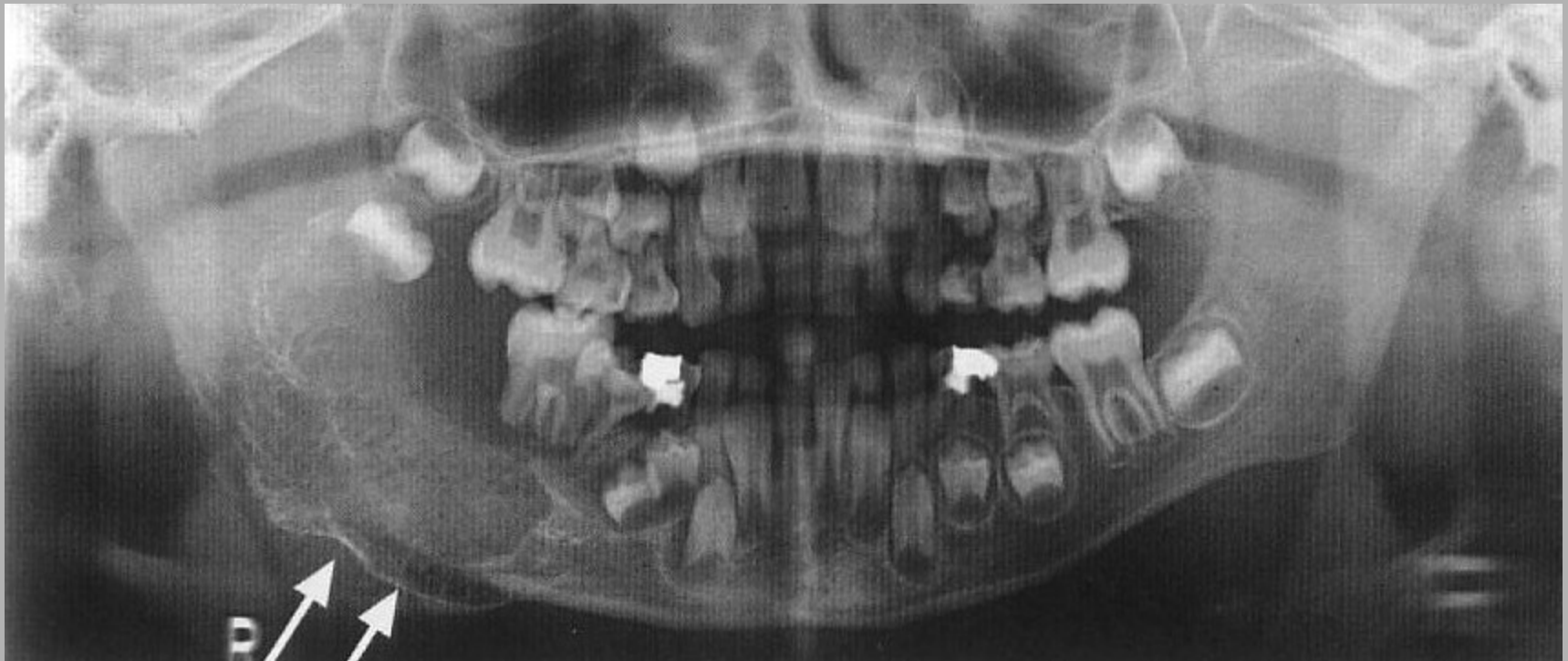
Ewingův sarkom

- děti 1. a 2. decenium
- vysoce maligní
- rychle rostoucí
- brzy metastazuje
- úhel mandibuly
- palpačně citlivý, působí bolest, vysoké teploty
- RTG
 - porušená kompakta struktura jako „plátky cibule“
 - tvorba spikul
 - efekt „slunečních paprsků“
- Dif.dg.
 - osteosarkom
 - nitrokostní hemangiom

metoda volby pro určení diagnózy
magnetická rezonance

Ewingův sarkom

chlapec, 7 let
nádor provázejí těžké klin. příznaky
čelist zbytnělá
zuby odtlačené
„sluneční paprsky“, reakce periostu

Osteosarkom

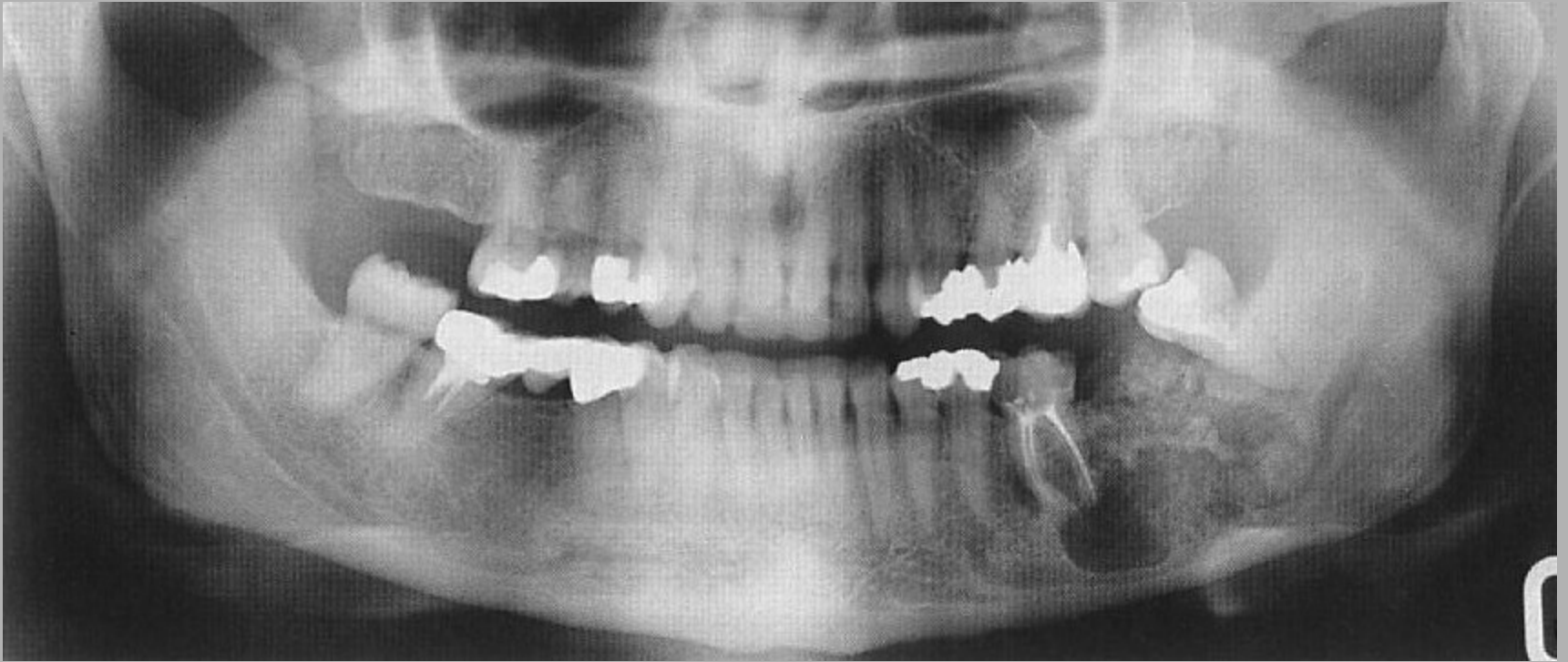
- 2. a 3. decenium
- mezenchymový nádor
- histologicky
 - osteoblasty
 - chondroblasty
 - fibroblasty
- RTG
 - osteoblastické + osteolytické změny
 - velmi pestrý obraz
 - periodontální štěrbiny narušené, rozšířené

u osteoblastických změn –
„efekt slunečních paprsků“
(spikulky)

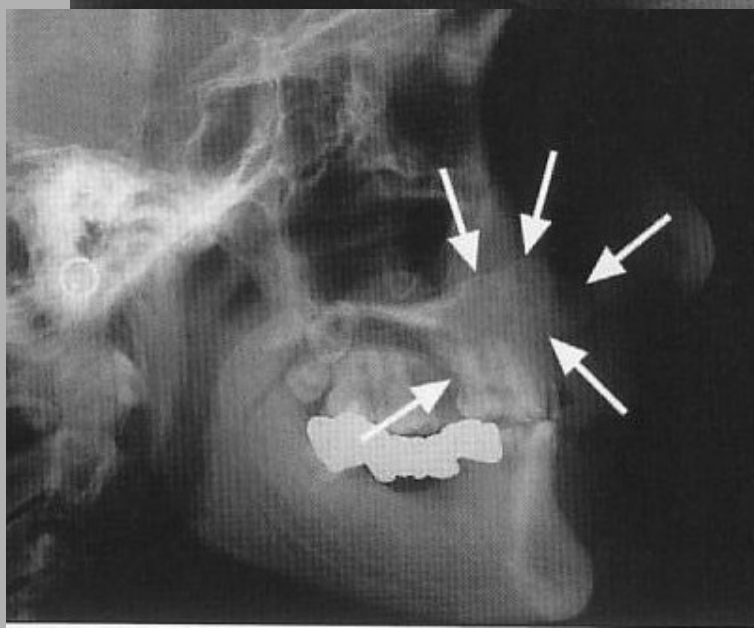
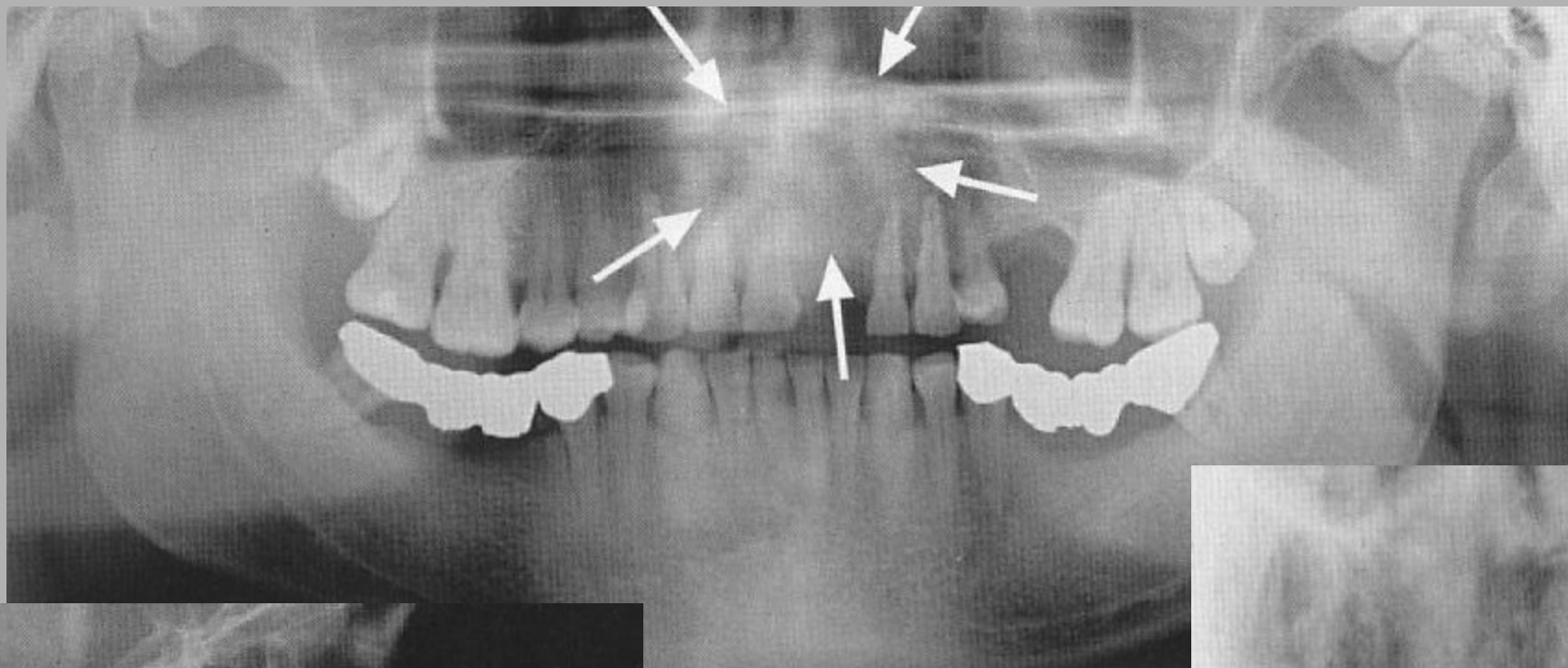
Osteosarkom

žena, 29 let

histologicky: tkáň osteoidní, chrupavčitá, fibroblastické zóny

Osteosarkom

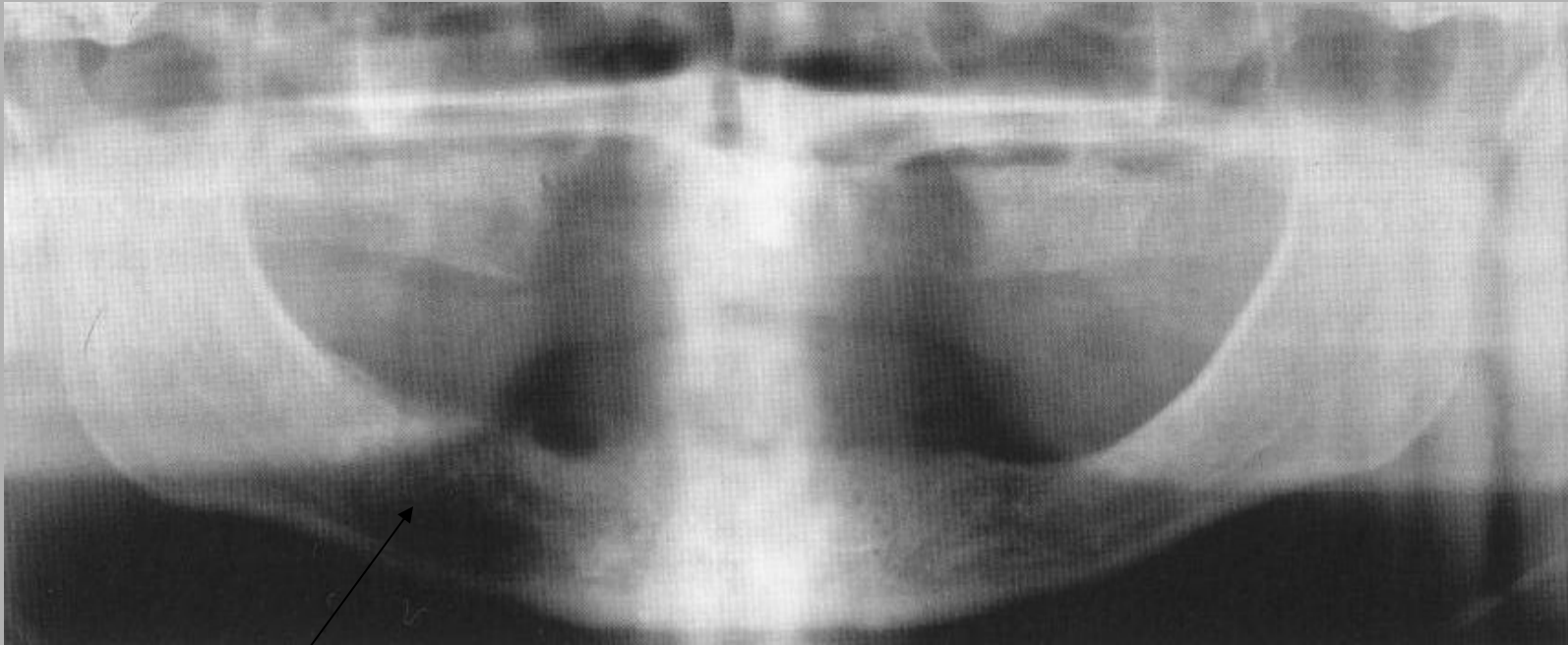
muž, 40 let

Metastázy

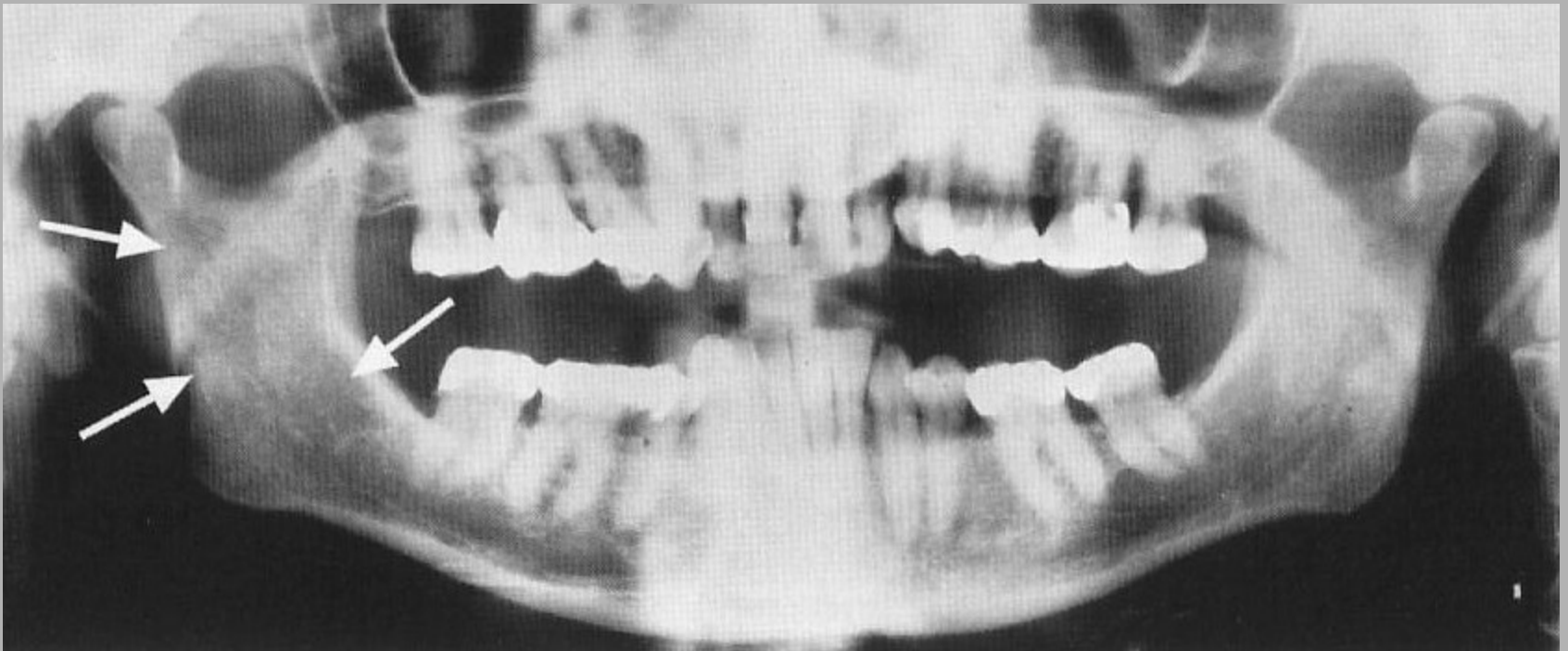
- nejdůležitější jsou karcinomy:
 - prsu
 - plic
 - štítnice
 - prostaty
- krevní cestou
- klinické příznaky:
 - bolest v kosti
 - uvolňování zubů (zdánlivě bez příčiny)
 - parestézie dolního rtu
 - patologická, spontánní fraktura
- při podezření = doplnit scintigrafii

Metastázy

- muž, 69 let
- ca prostaty
- projasnění,
- jakoby „prožrané od molů“

Metastázy

- ca střev
- krvnaté, neostré projasnění

Odontogenní myxom

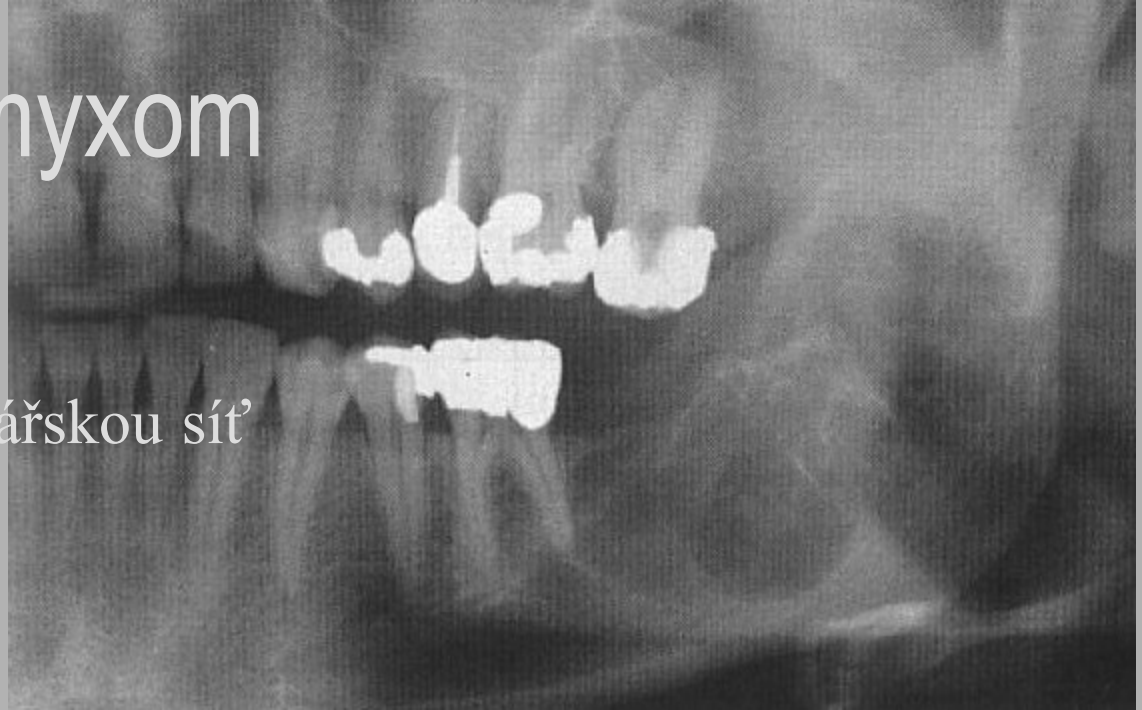
- věk 10-50 let
- bez preference pohlaví
- z ektomezenchymu
- v čelistech (pouze)
- častěji v dolní čelisti - caput mandibulae
- roste
 - rychle
 - nitrokostně
 - může infiltrovat svalovinu
- dobře ohraničené, nepravidelné projasnění s jakoby „spřádanými septy“
- časté recidivy

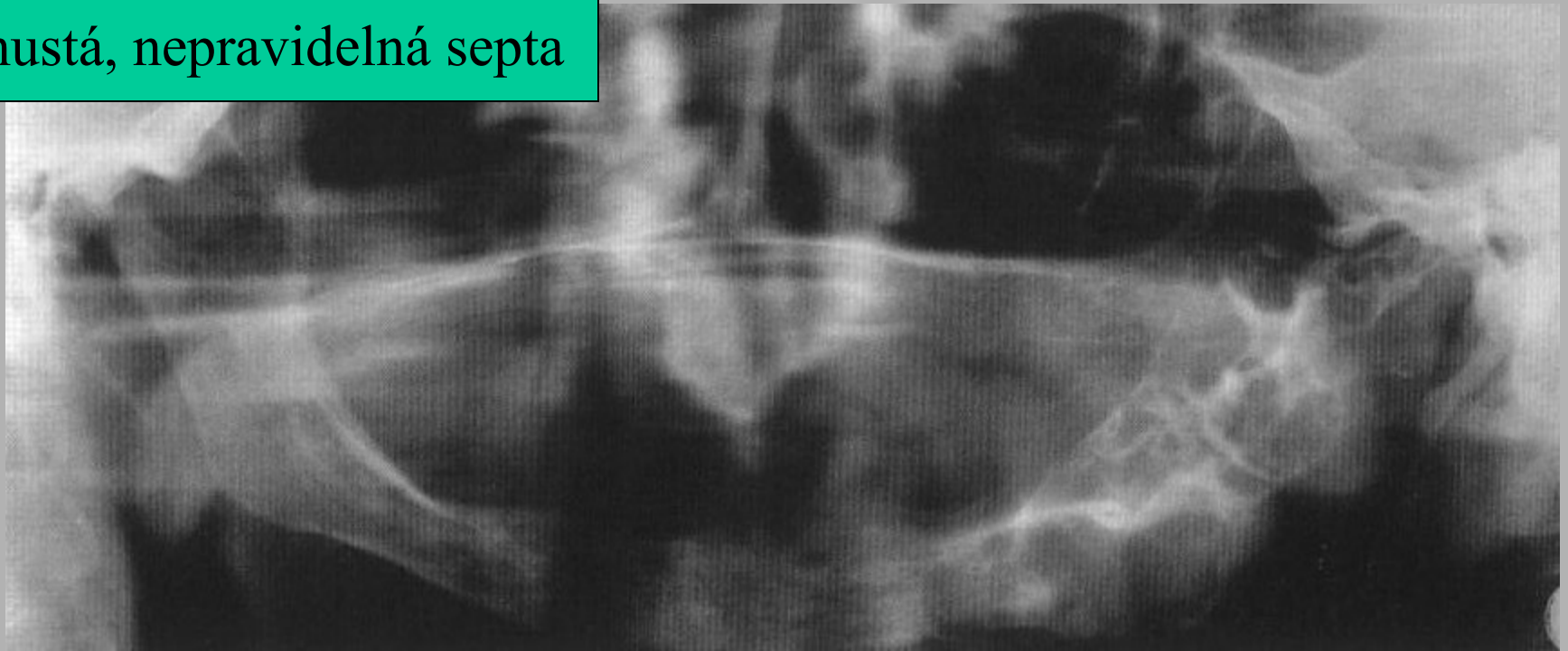
Odontogenní myxom

žena, 34 let

struktura připomíná rybářskou síť

hustá, nepravidelná septa

Odontogenní myxom

rozštěp

26,27 se nemohou fyziologicky přorýznout

chlapec, 13 let
myxom v levé horní čelisti

Odontom

- Vývojově podmíněné anomálie zubní lišty podobné nádorům (hamartomy).
- vznik z malých zoubků nebo jsou konglomerátem různých zubních tkání
 - složený odontom
 - ✓ obsahuje různý počet plně vyvinutých zoubků nebo zubů
 - komplexní odontom
 - ✓ obsahuje základní zubní tkáně v amorfní mase (často v úhlu m., nebo tuberů)

složený

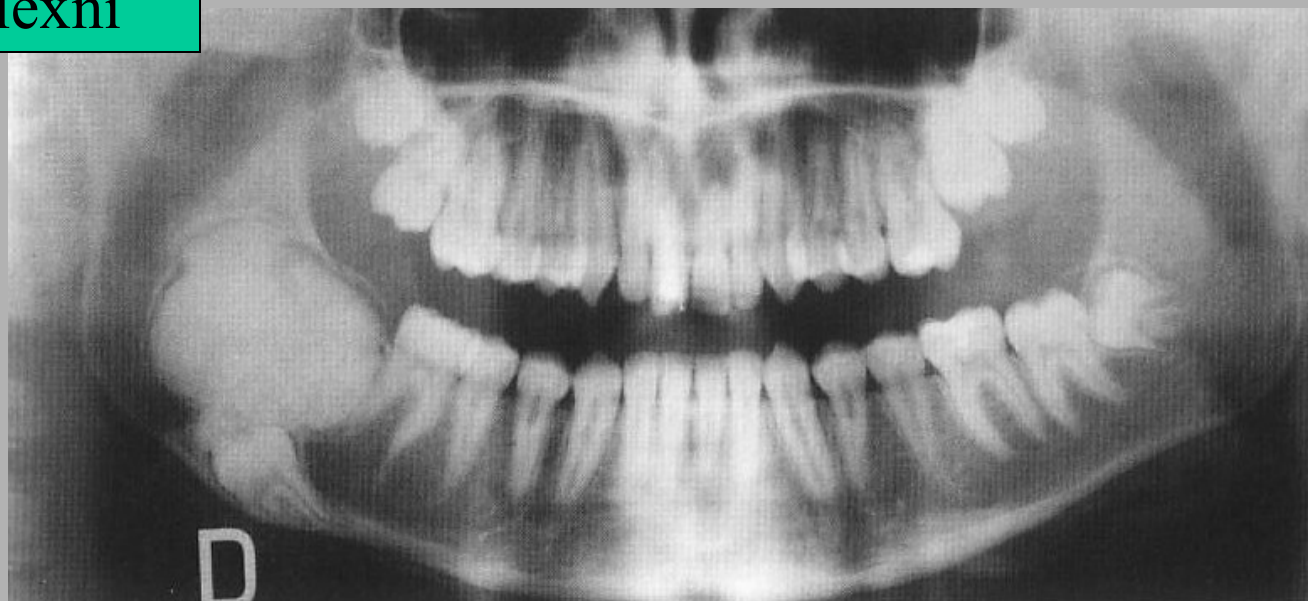

komplexní

Odontom

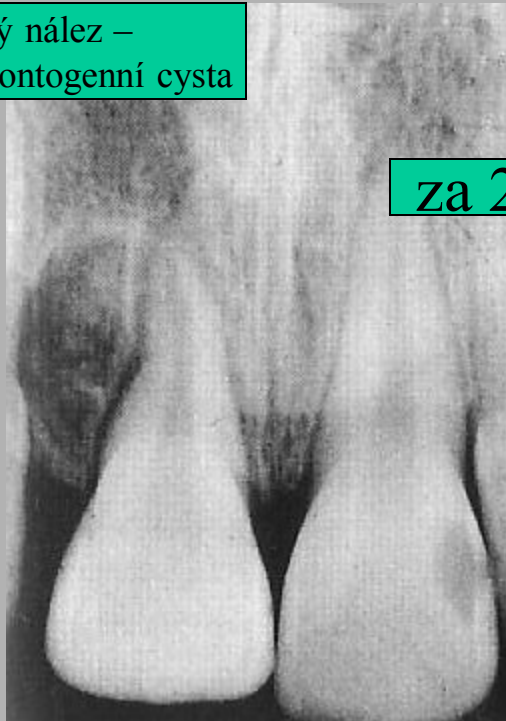

komplexní

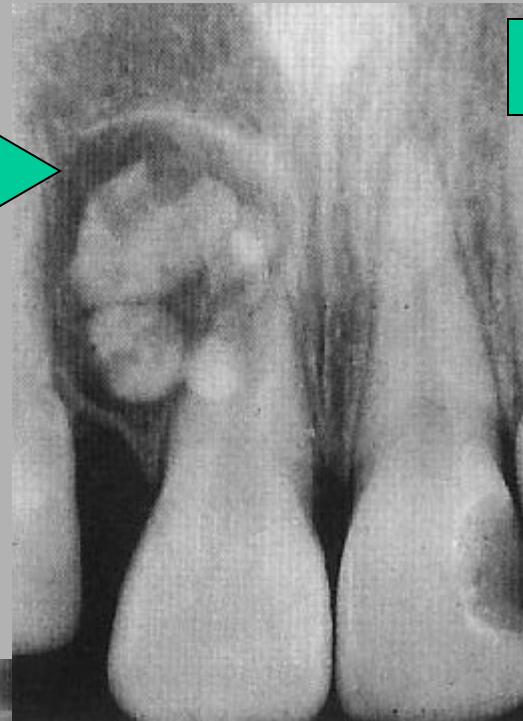

Odontom

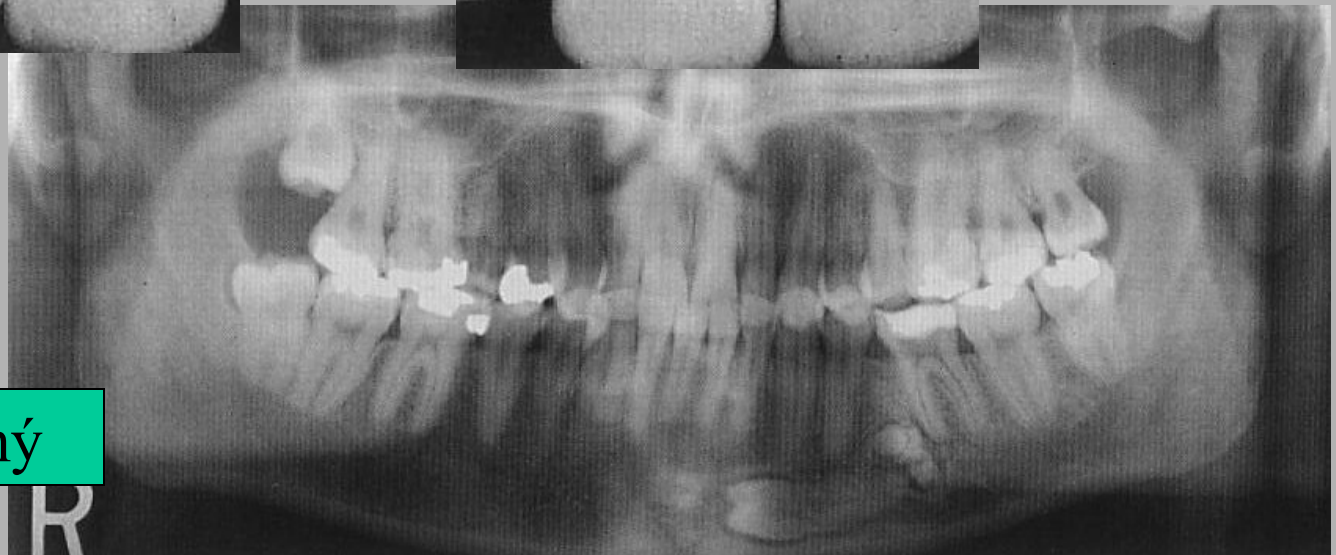
náhodný nález –
susp. kalk. odontogenní cysta

za 2,5 roku

složený

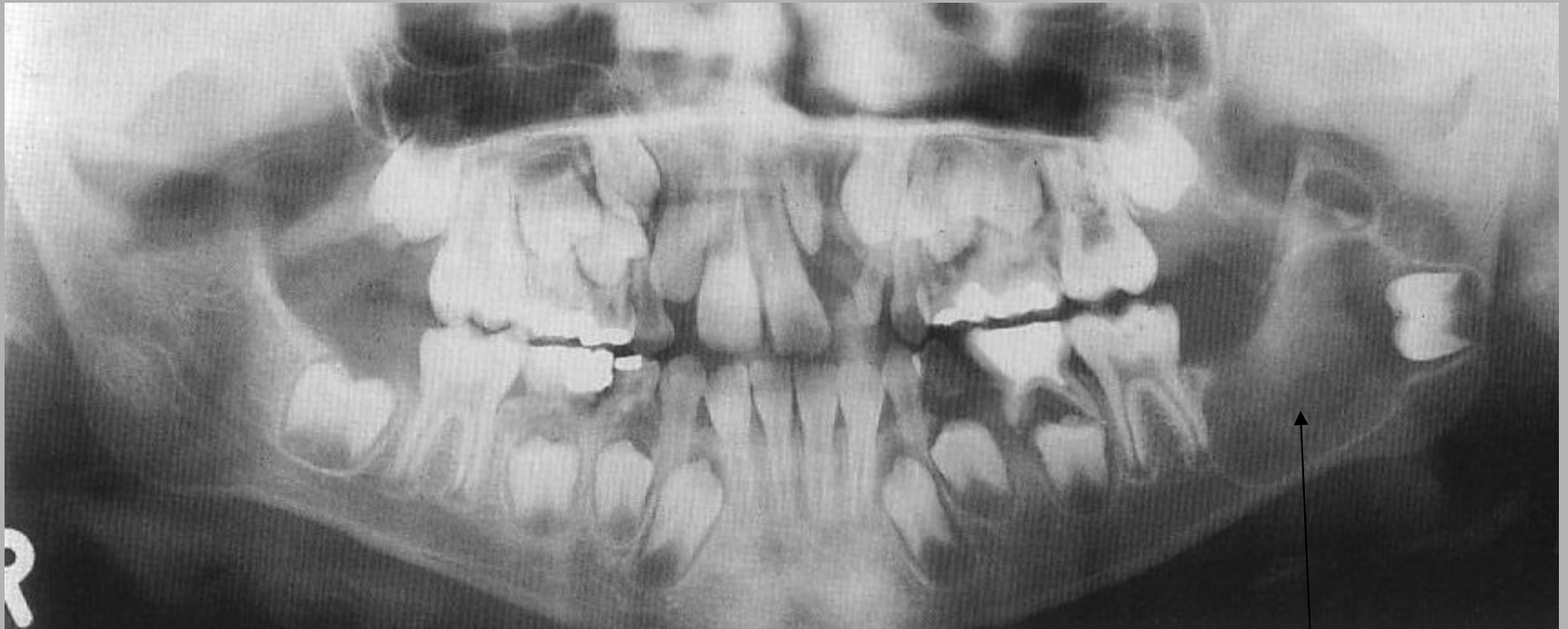
složený

Ameloblastický fibrom

- 10-20 let, chlapci
- benigní
- nádor s odontogenním epitelem a ektomezenchymem
- v molárové krajině mandibuly
- dif.dg.
 - folikulární cysta
 - ameloblastom
- nerecidivuje

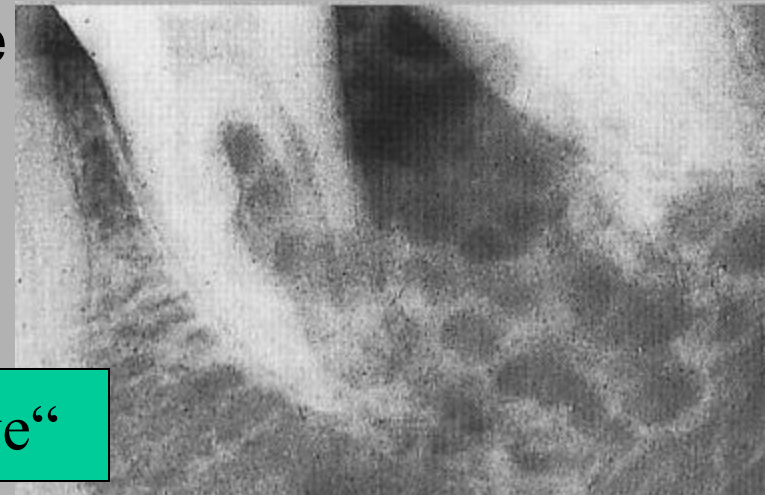
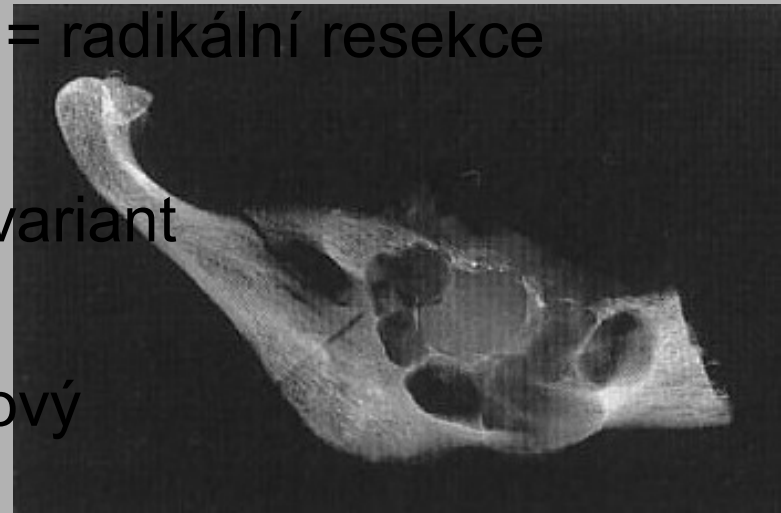

Ameloblastický fibrom

Ameloblastom

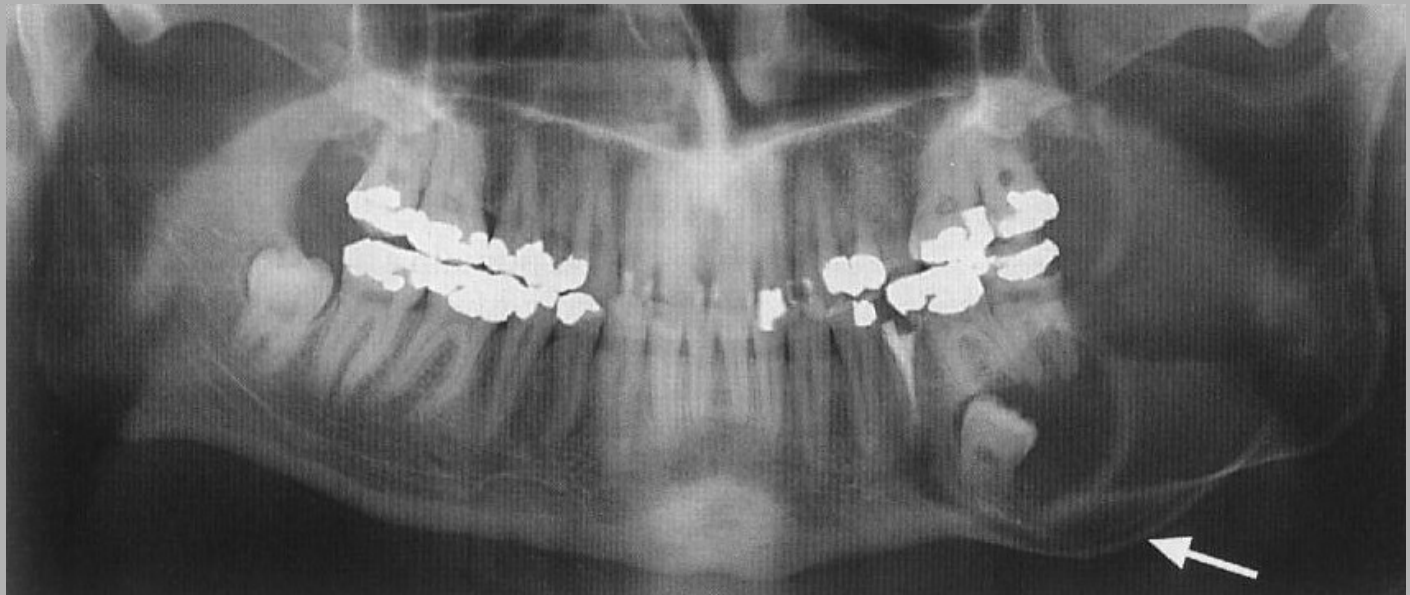
- muži/ženy postižení stejně
- benigní; s dlouhodobou recidivou = radikální resekce
- v krajině dolních molárů (80%)
- bohatý histologický obraz – řada variant
- RTG
 - multilokulární nebo vícekomorový
 - multicystický
 - bublinaté projasnění obklopené
 - kompakta se ztenčuje
- rostou pomalu, bezbolestně
- zduření, obličejová asymetrie

struktura „medové plástve“

Ameloblastom

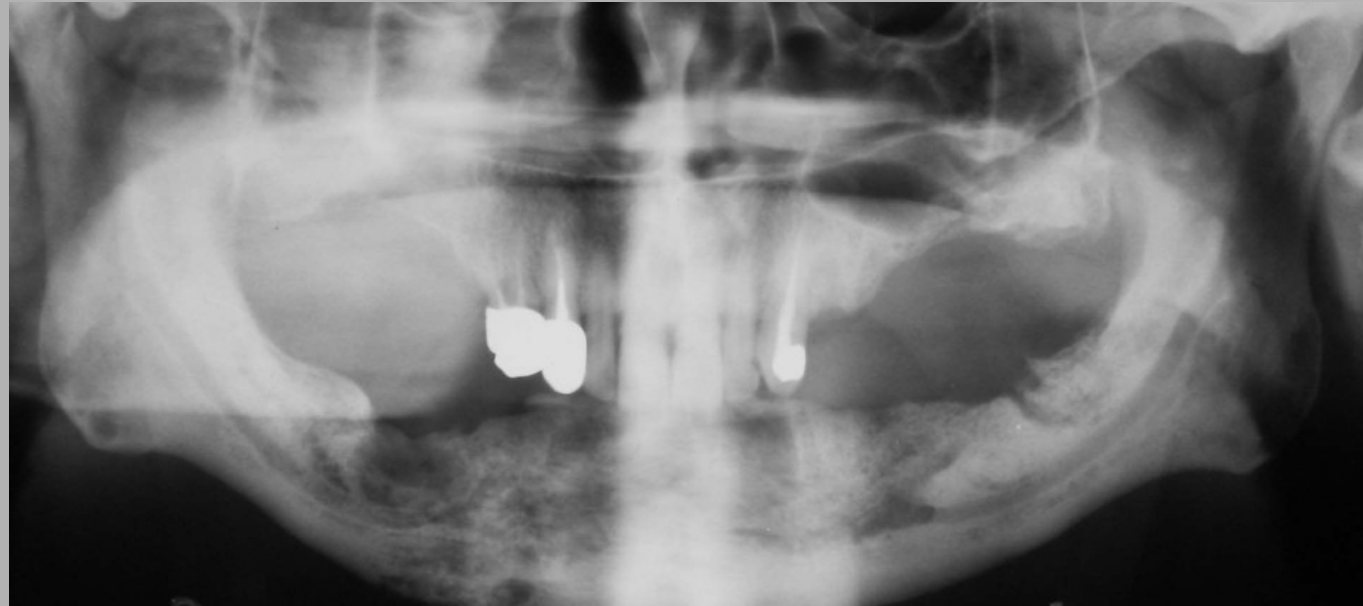
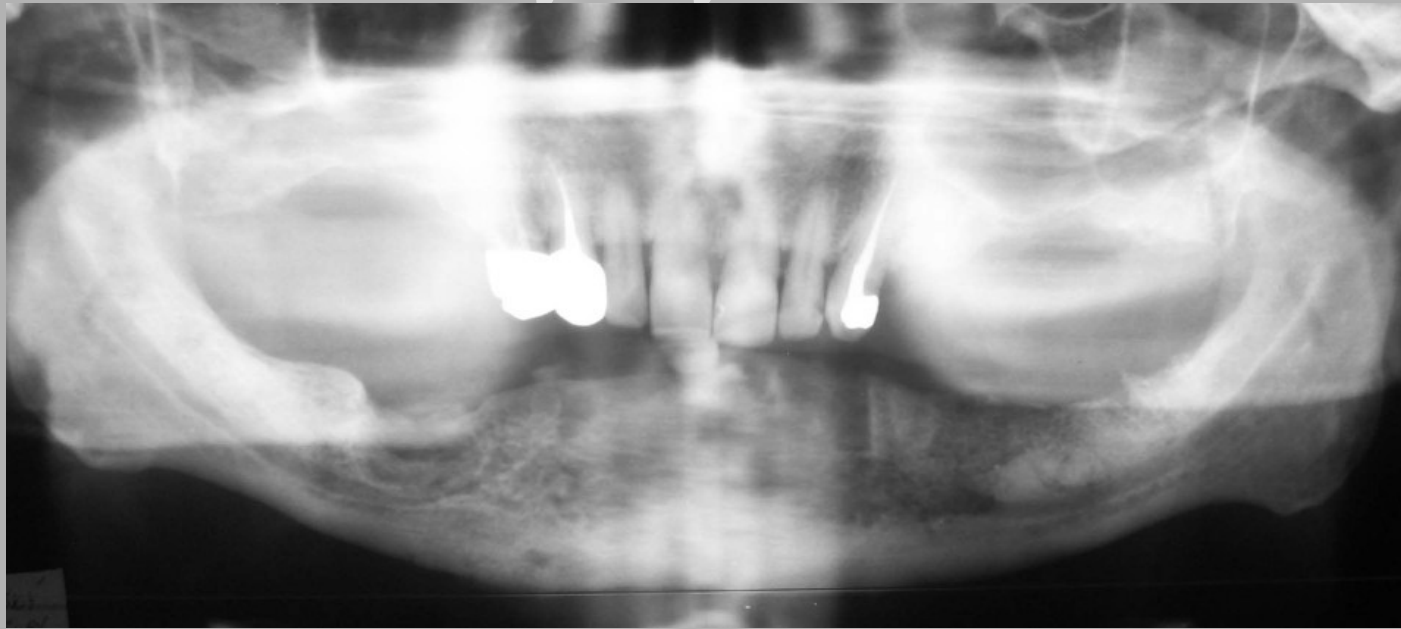
- dif.dg.
 - folikulární cysty
 - keratocysty
 - ameloblastický fibrom
 - odontogenní myxom
 - centrální eozinofilní granulom

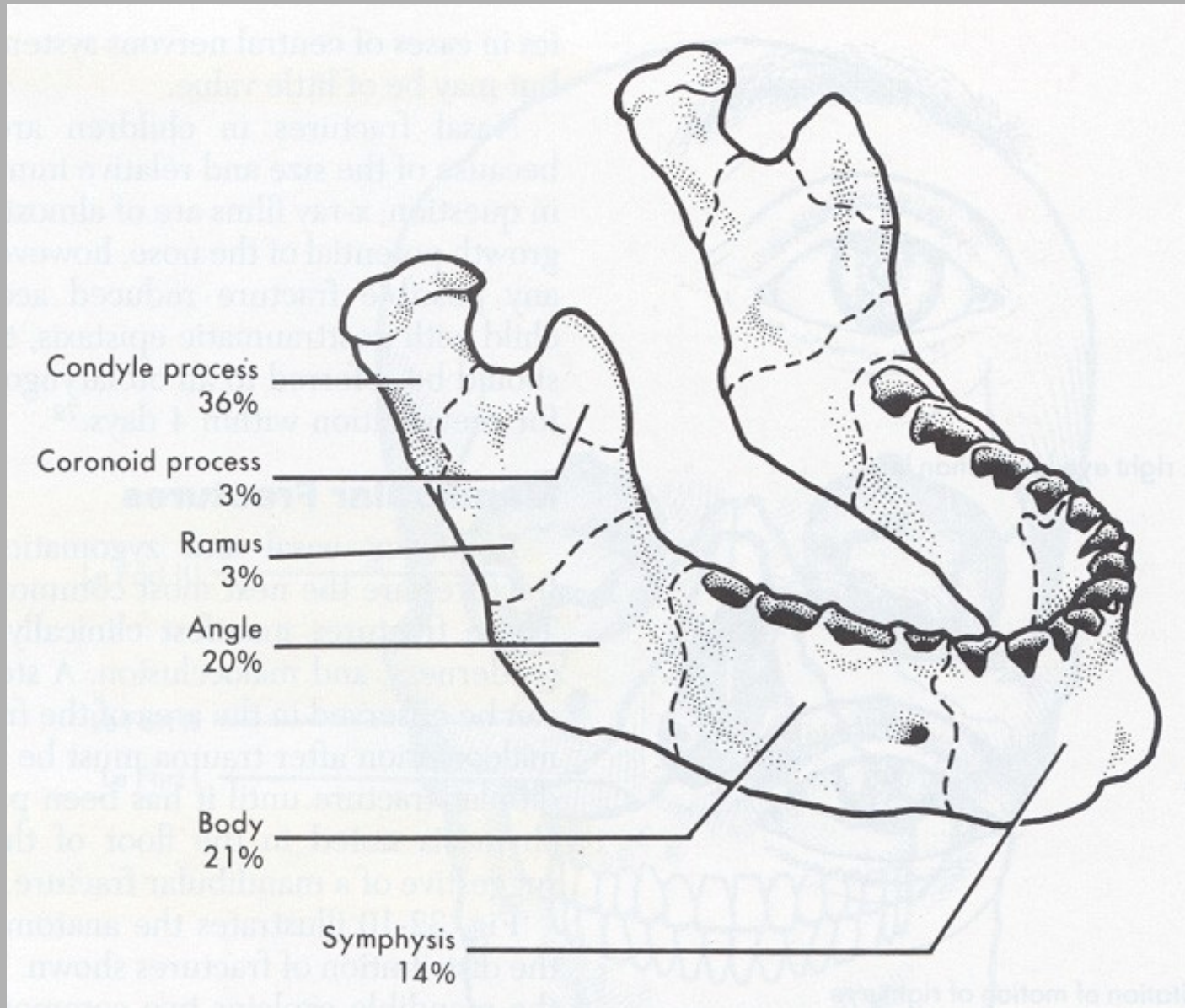
Periapikální absces

Mnohočetný myelom

Fraktury mandibuly - lokalizace

Sutura úhlu mandibuly

Fraktura těla mandibuly

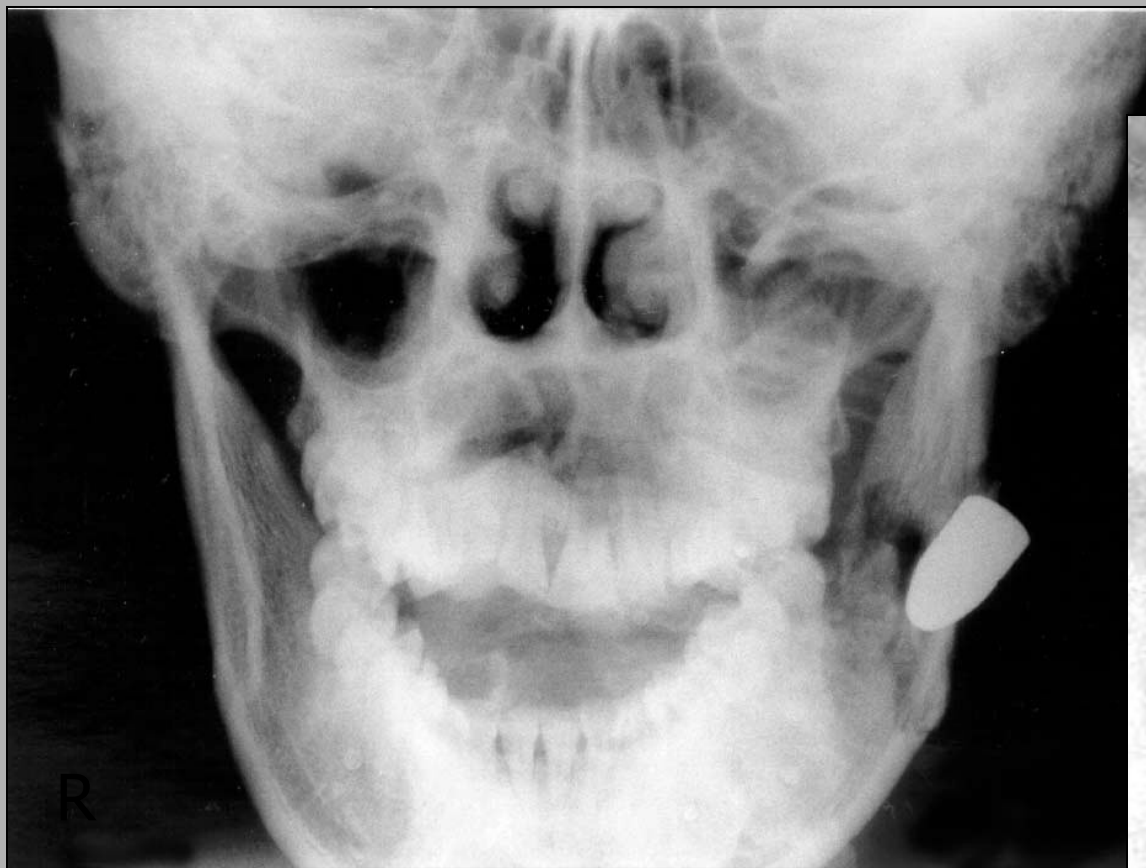

Fraktura symfýzy mandibuly

F
r
a
k
t
u
r
y

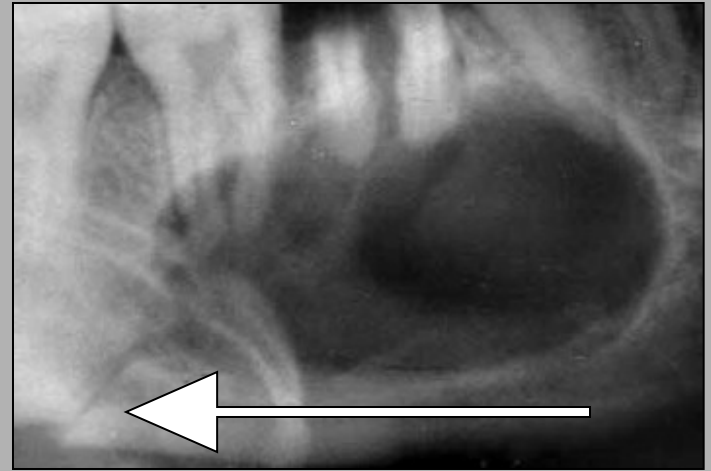
m
a
n
d
i
b
u
l
y

Fraktura způsobená projektilem

F
r
a
k
t
u
r
y

m
a
n
d
i
b
u
l
y

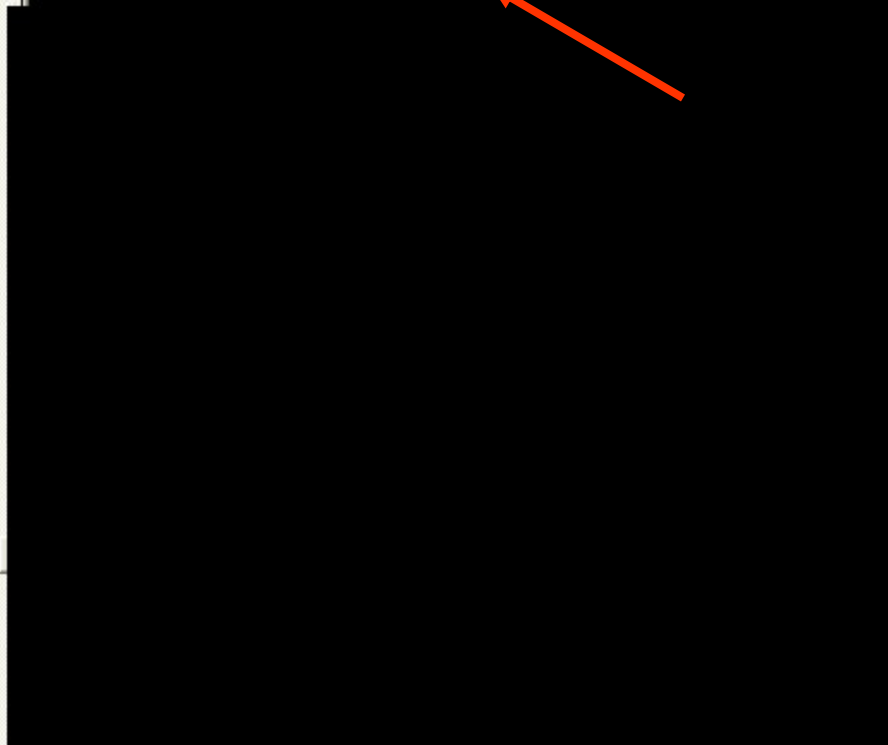

Patologická fraktura na podkladě rozlehlé apikální cysty.

Fraktura mandibuly, CT

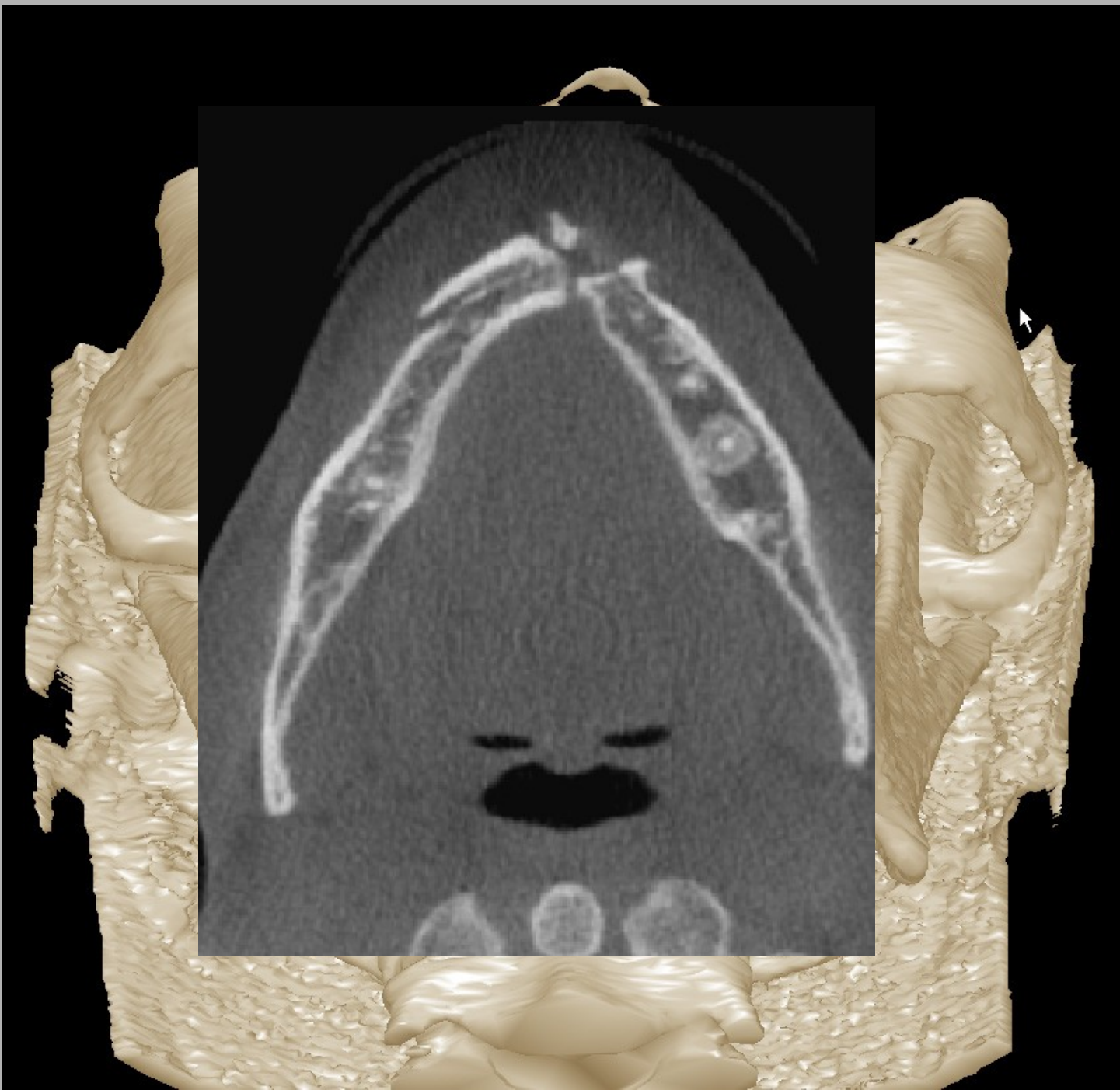
F
r
a
k
t
u
r
y

m
a
n
d
i
b
u
l
y

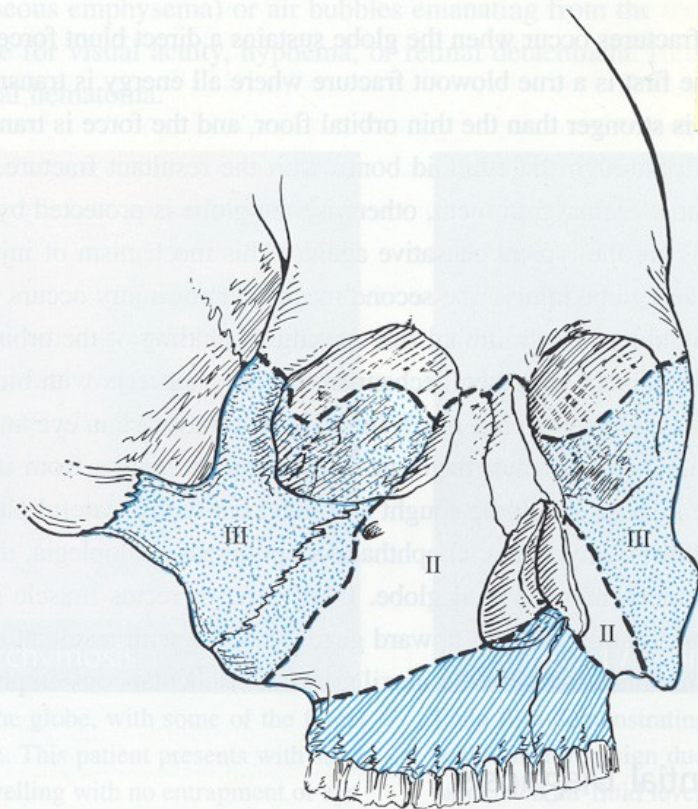
F
r
a
k
t
u
r
y

m
a
n
d
i
b
u
l
y

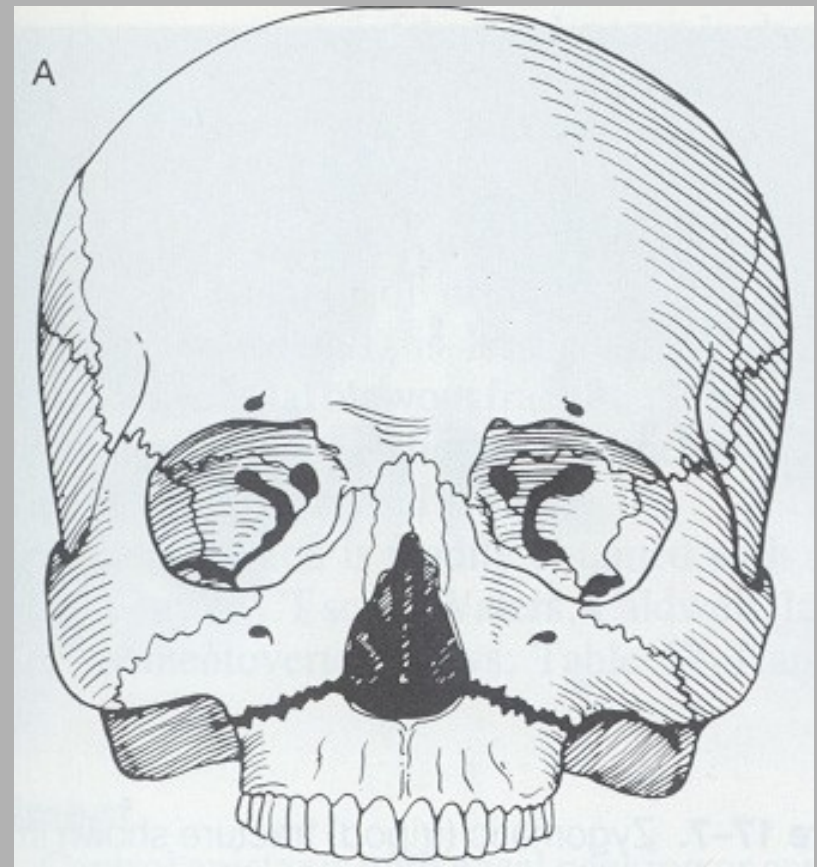
Fraktury maxily

- Vysokoenergetická poranění.
- Síla se rovná 100 násobku gravitace.
- Časté sloučené multiorgánové trauma.
- Klasifikace: **Le-Fort**
- Všechny typy zlomenin Le-Forte postihují processus pterygoideus

LeFort I

- Příčná fraktura maxily.
- Vzniká plovoucí patro.

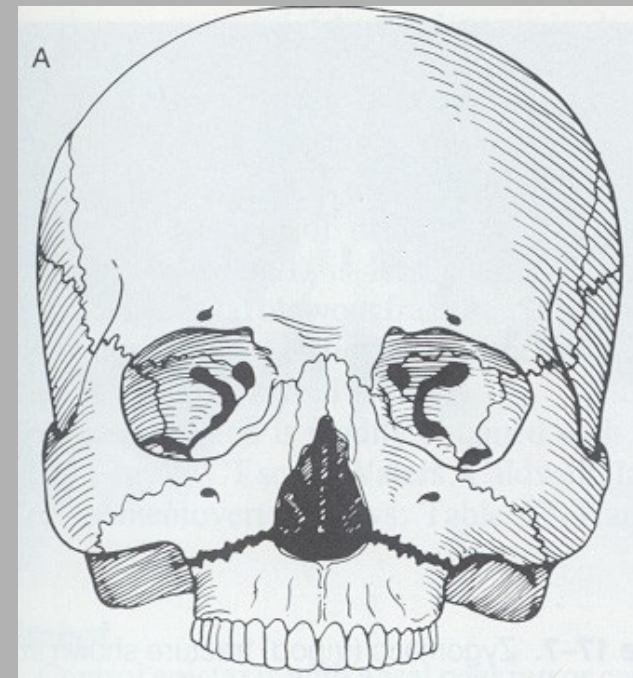
LeFort I

- Klinika:
 - Edém obličeje
 - Malokluze zubů
 - Pohyb maxily při stabilních strukturách nosu.

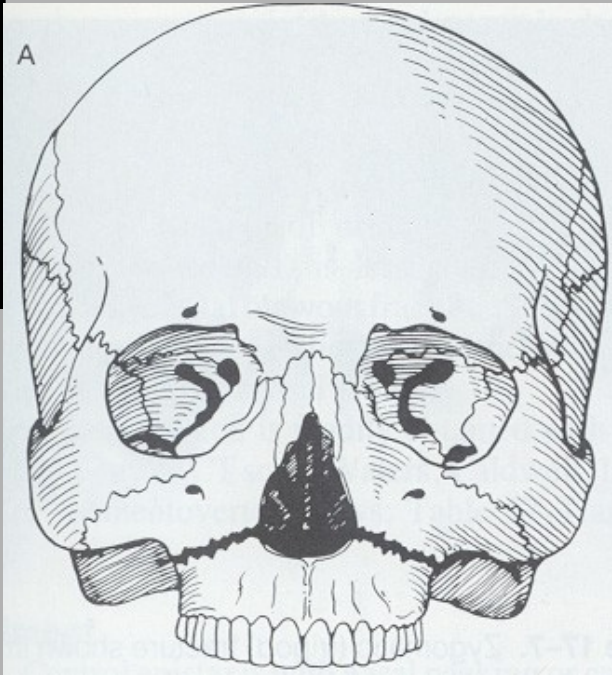
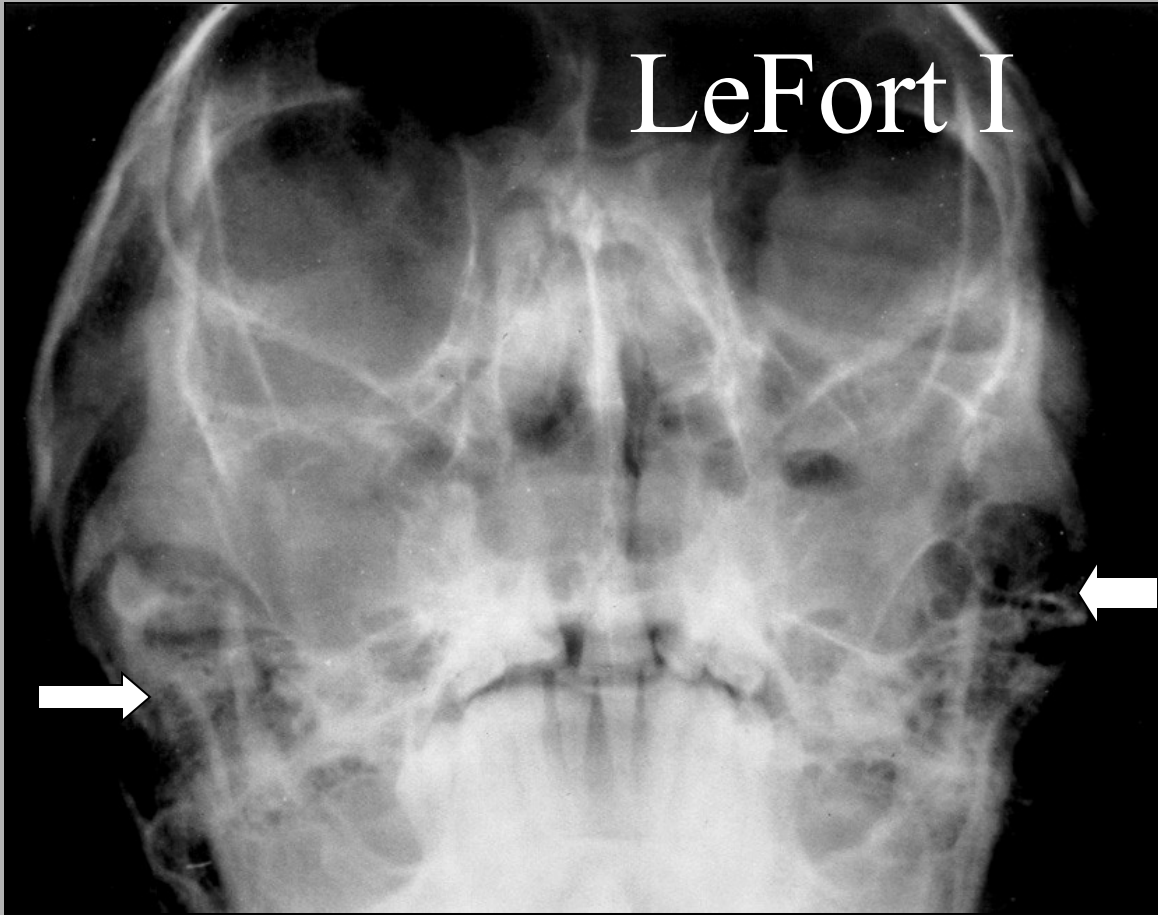
LeFort I

- Radiologický nálezn:
 - Linie fraktury zahrnuje:
 - ✓ Nazální apertura
 - ✓ Spodní část maxily.

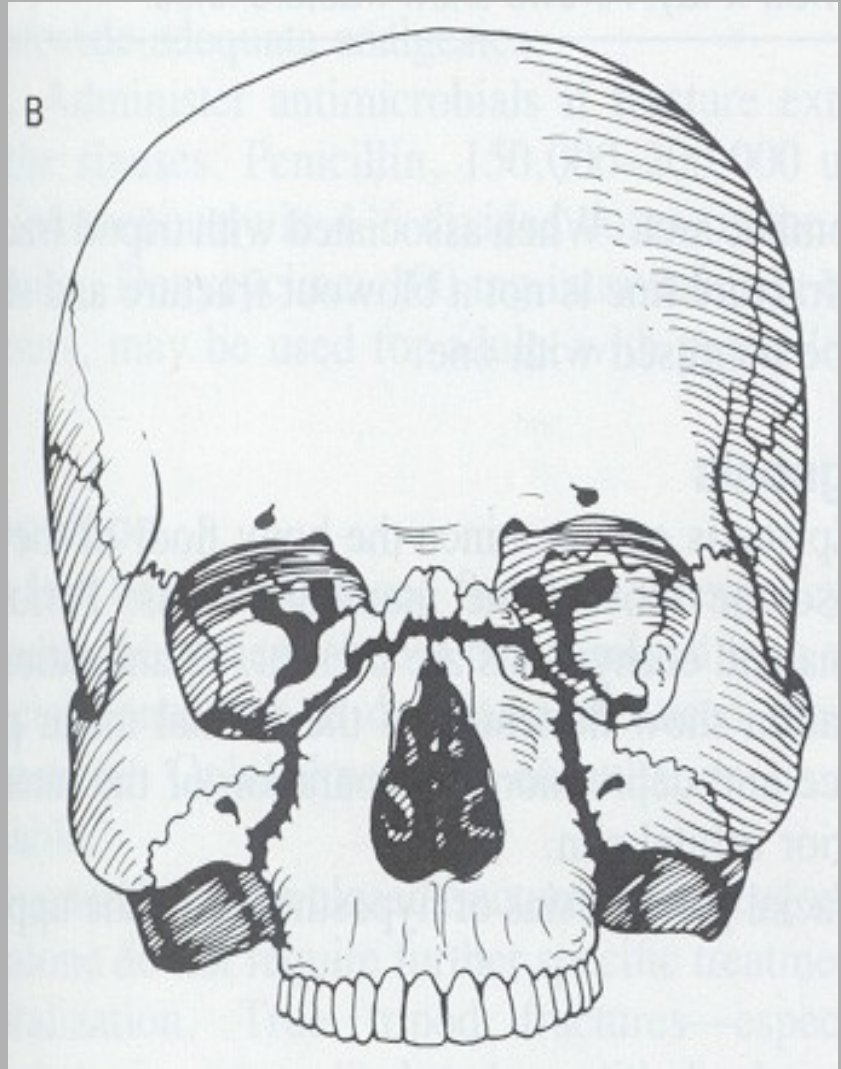
F
r
a
k
t
u
r
y

m
a
x
i
l
y

LeFort II

- ✓ Maxilla
- ✓ Mediální porce orbit
- ✓ Nosní kůstky

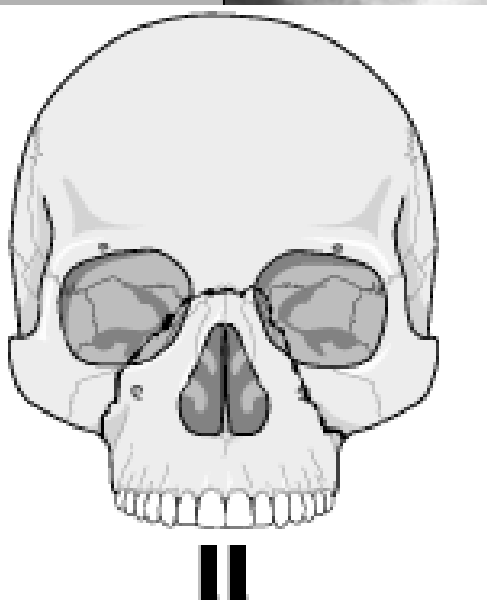
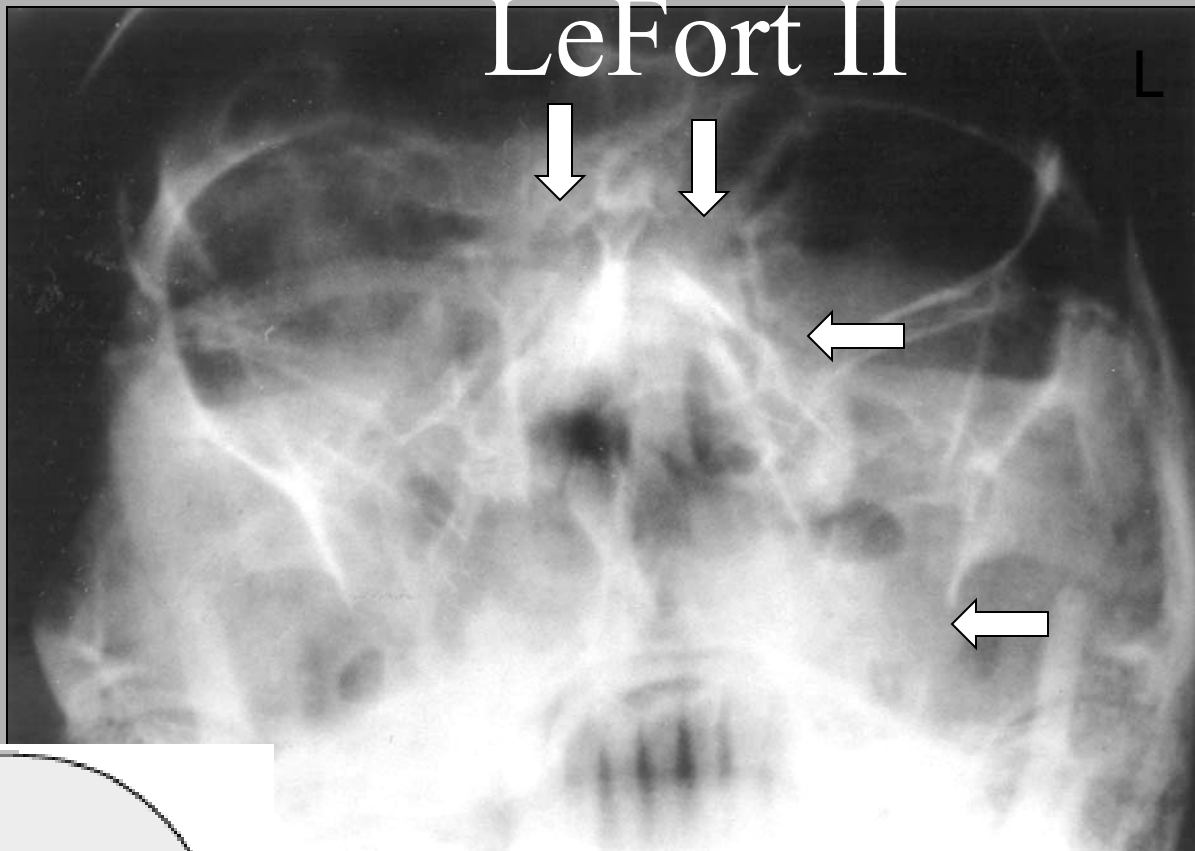
LeFort II

- Klinický náález:
 - Edém obličeje
 - Oploštění nosu
 - Epistaxe nebo rhinorrhea cerebrospin. moku
 - Pohyb horní čelisti a nosu.

F
r
a
k
t
u
r
y

m
a
x
i
l
y

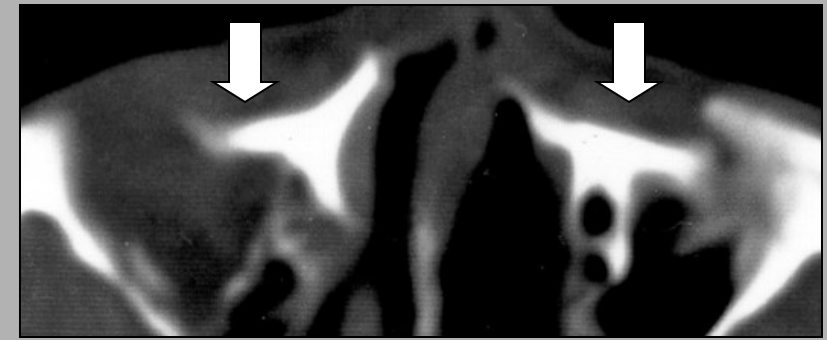
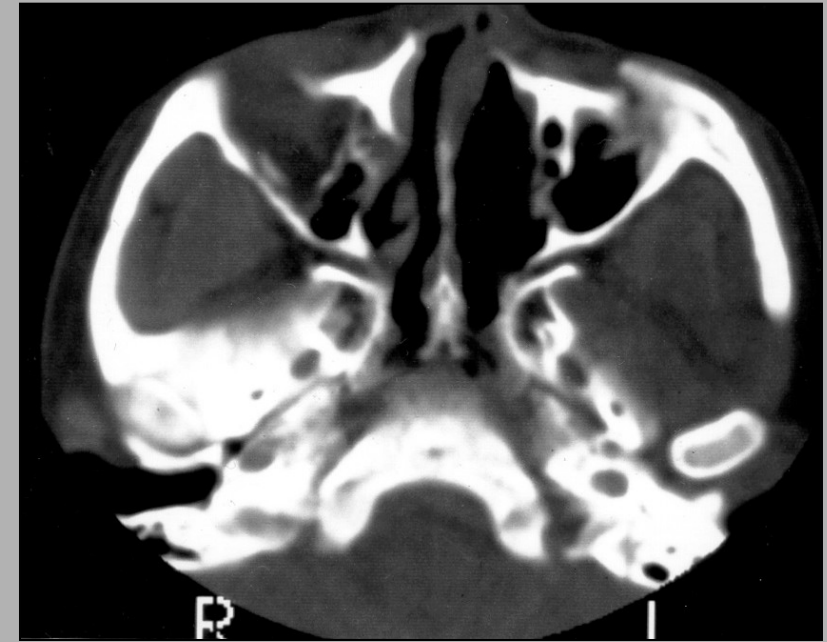

PA view

LeFort II

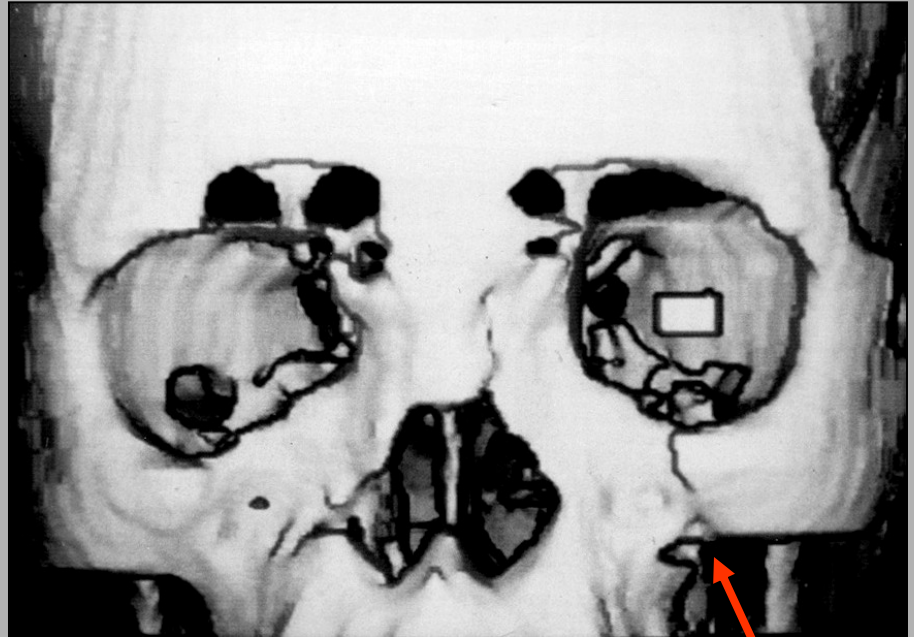
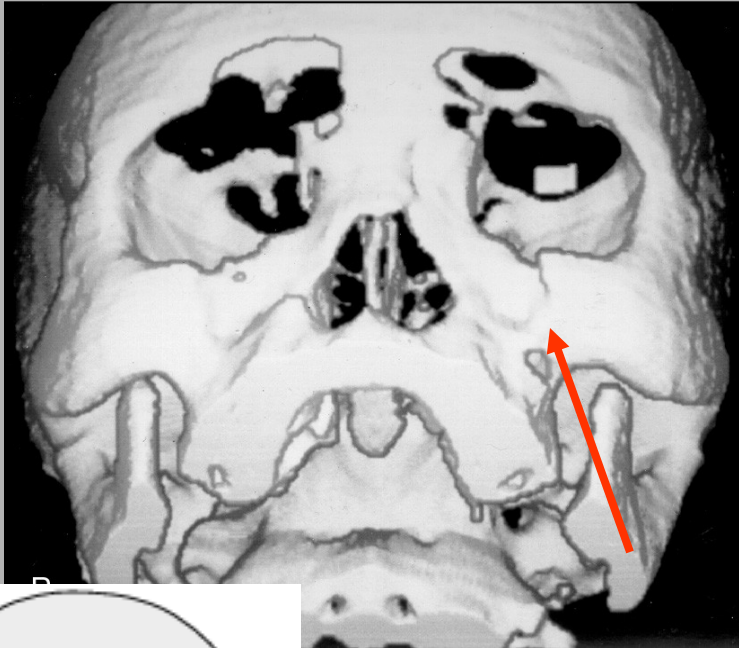
Axial CT

F
r
a
k
t
u
r
y
m
a
x
i
l
y

LeFort II

3-D rekonstrukce axiálních CT řezů.

F
r
a
k
t
u
r
y
m
a
x
i
l
y

LeFort II

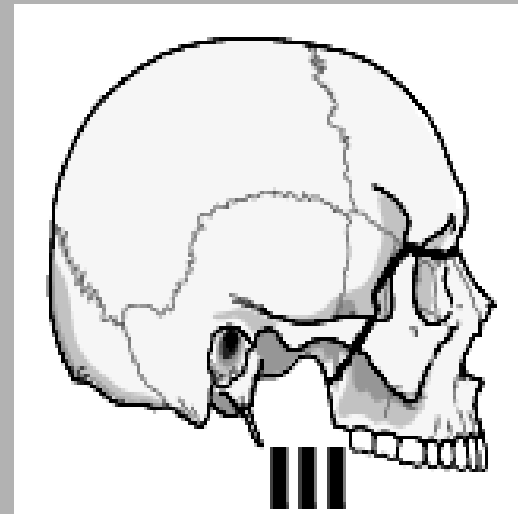
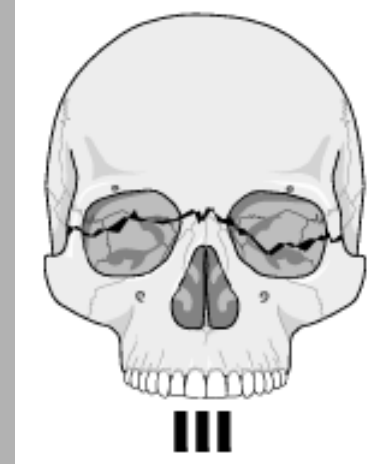
Špatná diferenciace maxilárních sinů.

11

LeFort III

- Průběh fraktury:
 - ✓ Maxilla
 - ✓ Zygomatický výběžek
 - ✓ Nosní kůstky
 - ✓ Os ethmoidale
 - ✓ Baze lebky

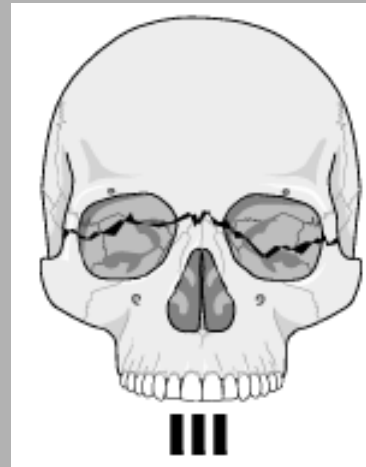
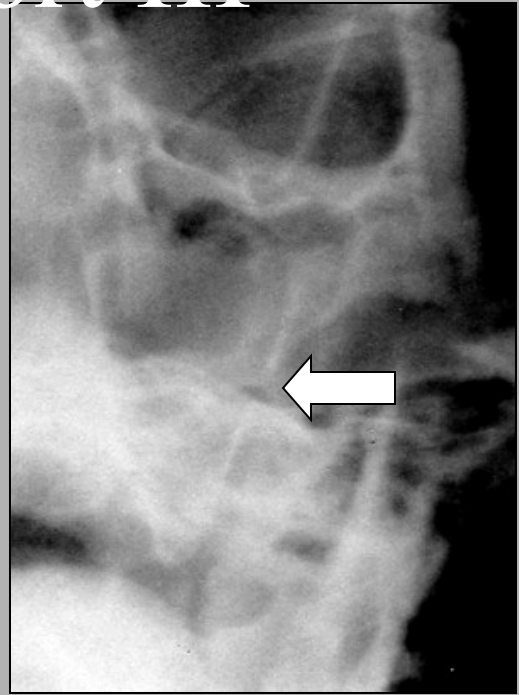
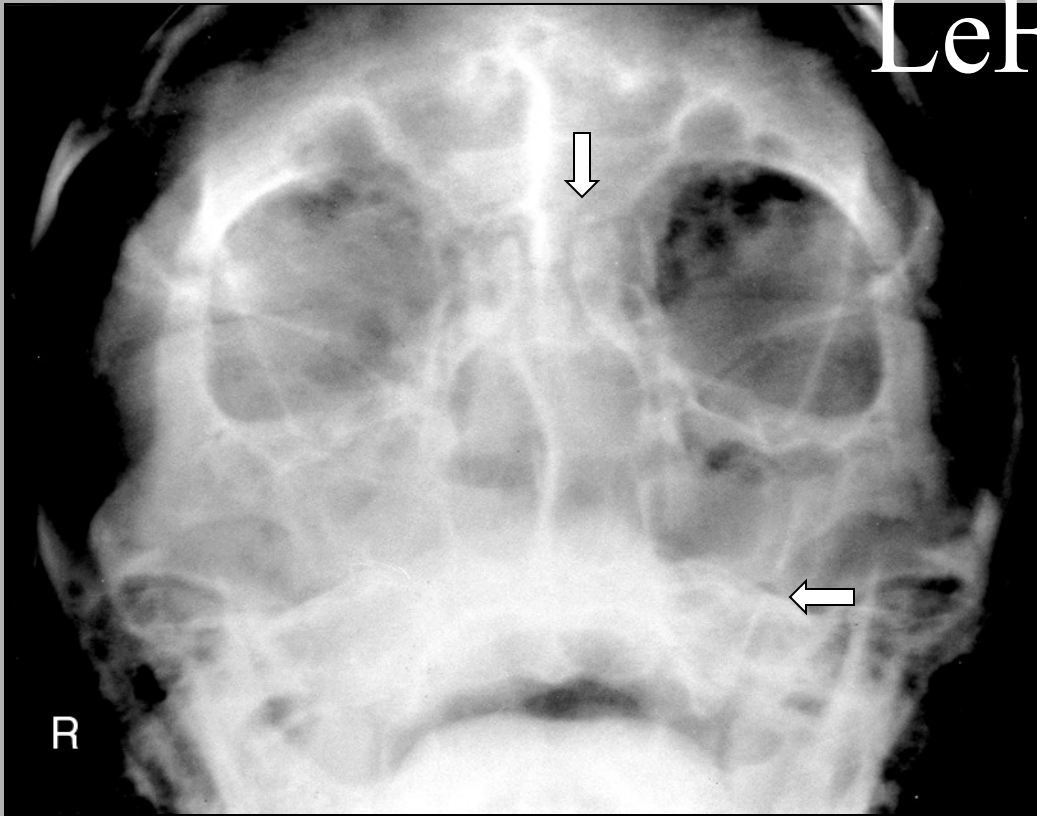

LeFort III

- Klinika:
 - Miskovitá deformace tváře
 - Epistaxe a rhinorrhea cerebromíšního m.
 - Pohyb maxily, nosních kůstek a zygomaticku
 - Naléhavá obstrukce dýchacích cest

LeFort III

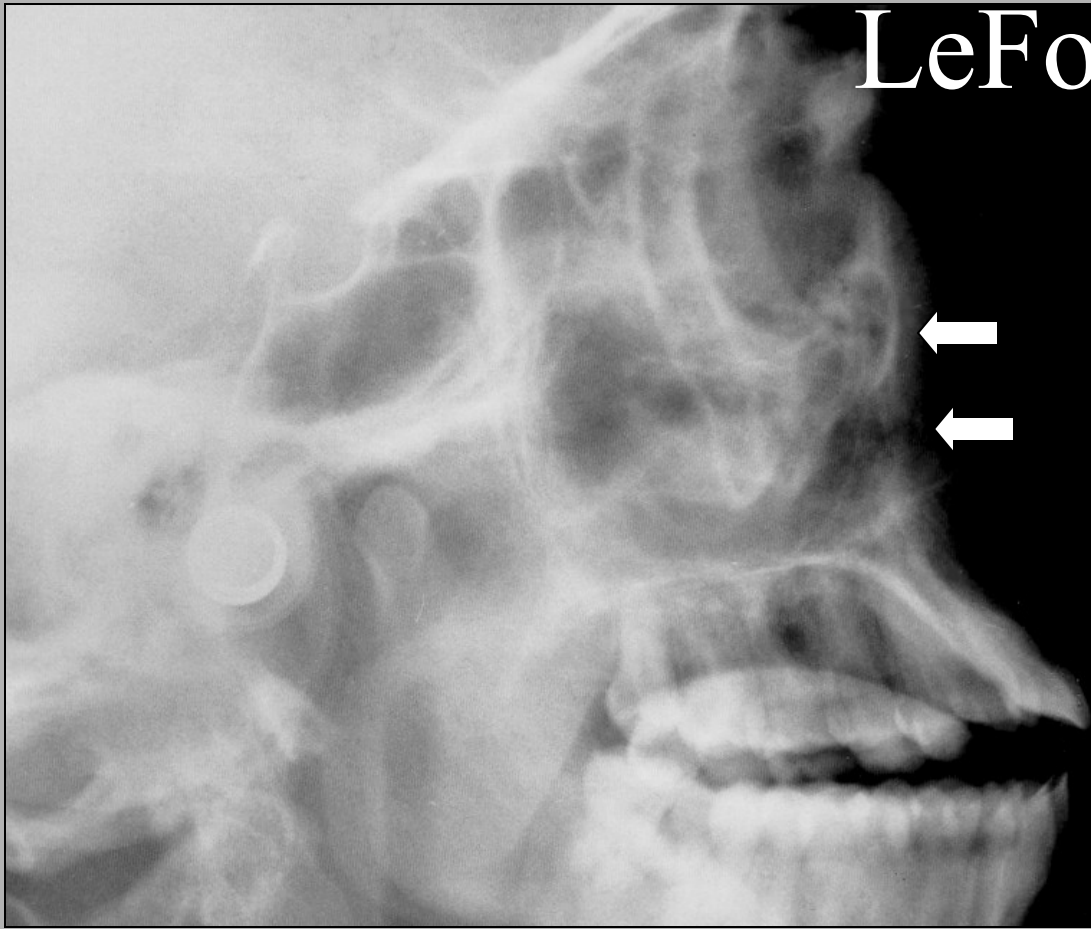

F
r
a
k
t
u
r
y

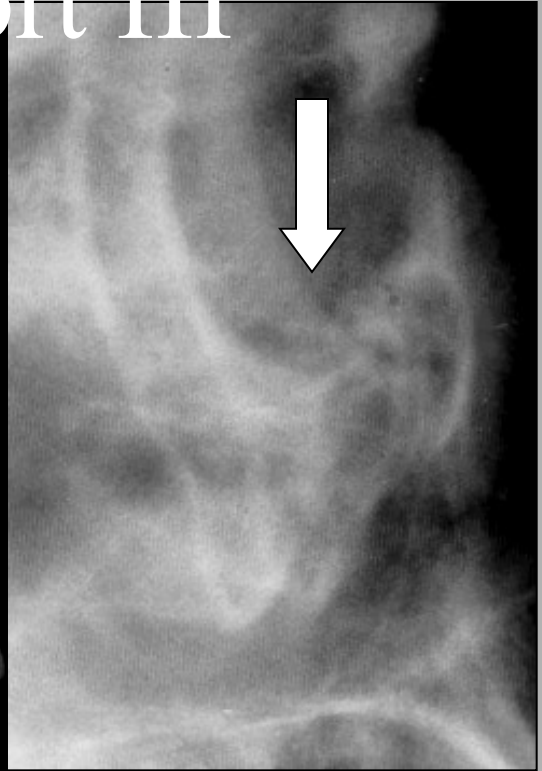
m
a
x
i
l
l
y

F
r
a
k
t
u
r
y

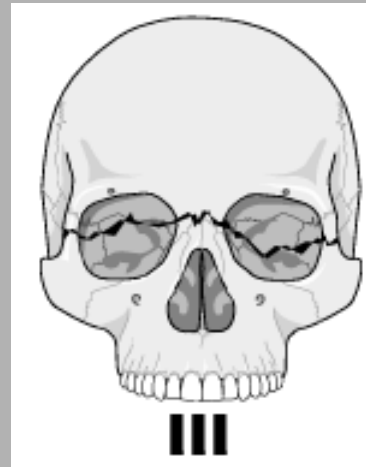
m
a
x
i
l
y

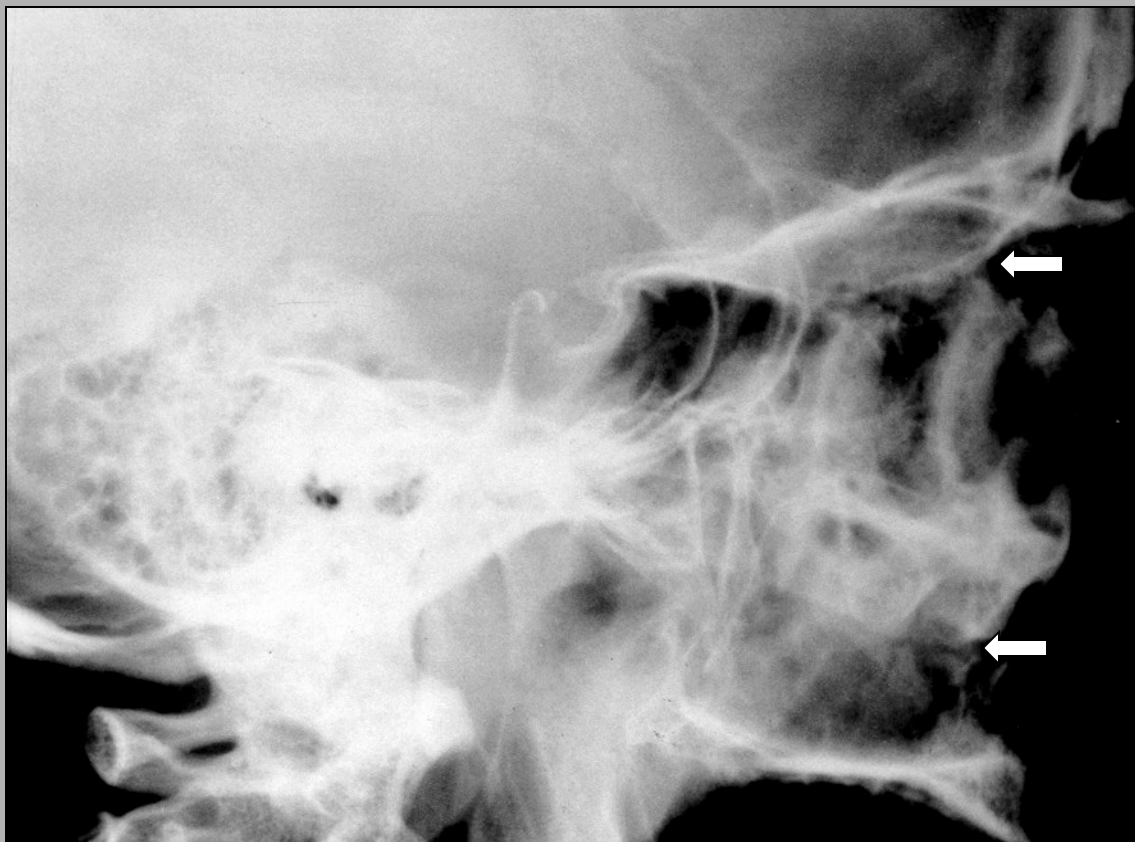
LeFort III

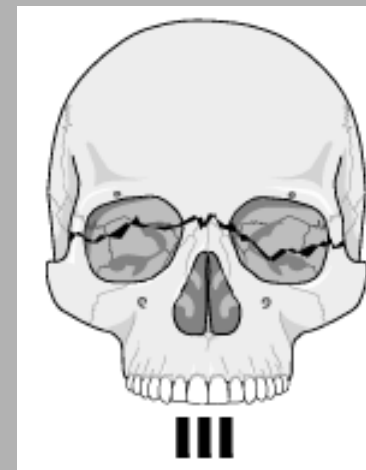
Nazoetmoidální oblast

LeFort III

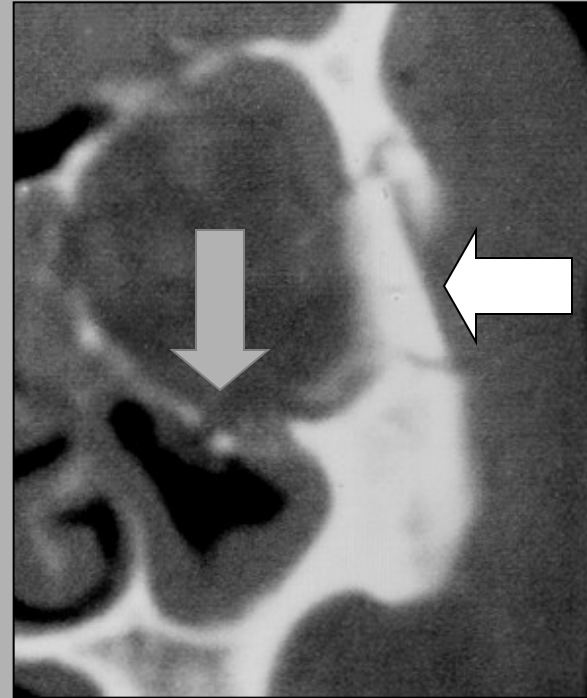
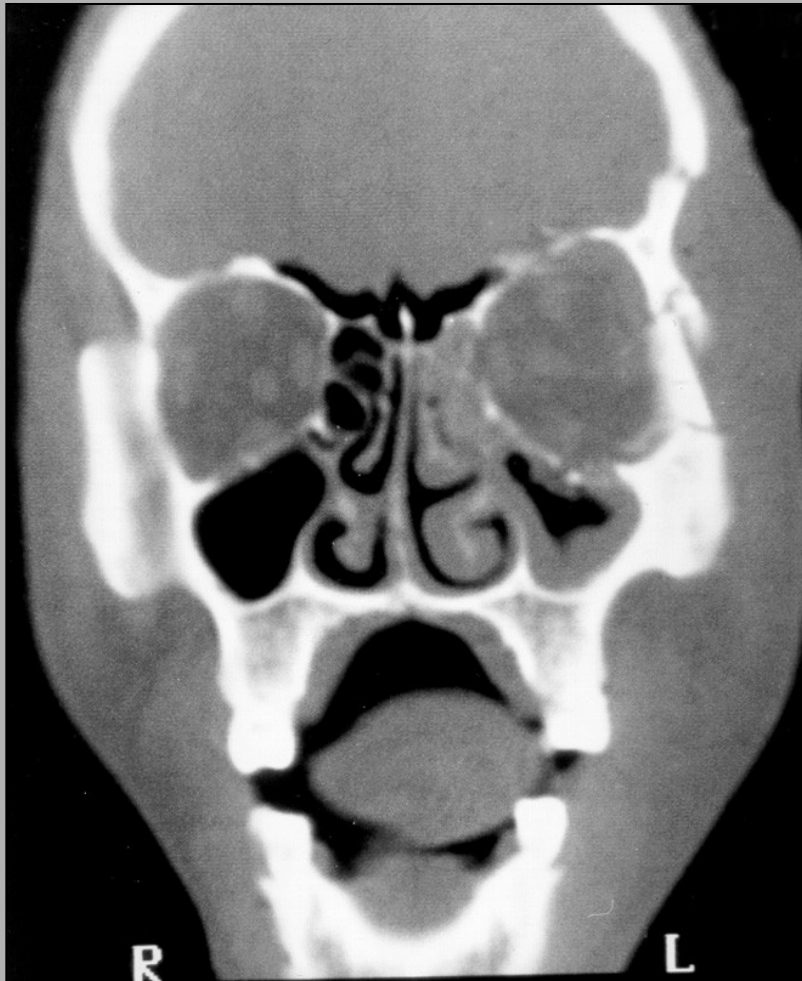
Nazoetmoidální oblast a maxila.

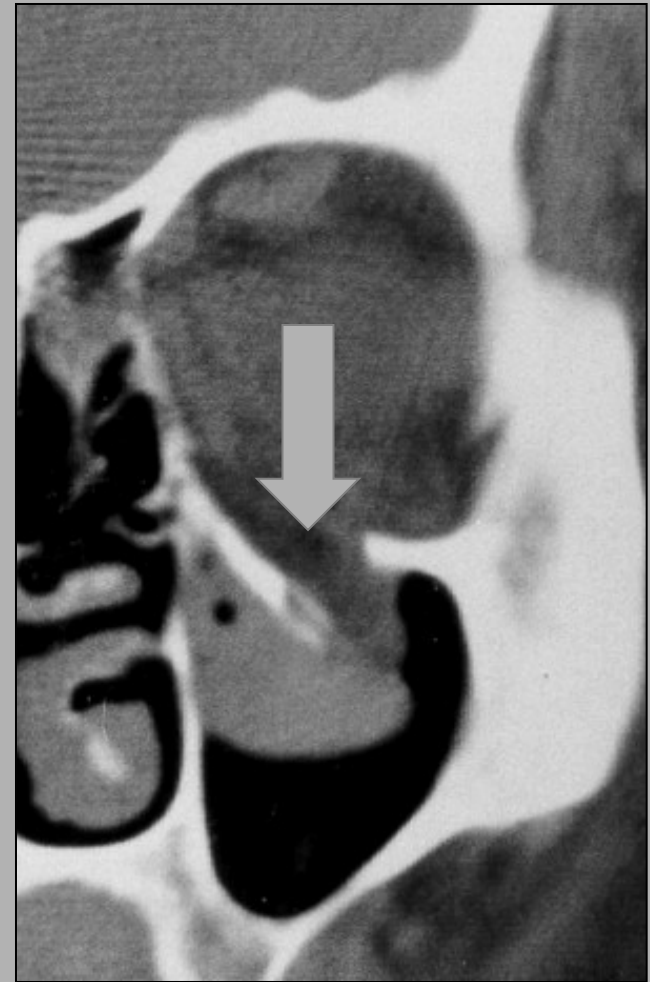
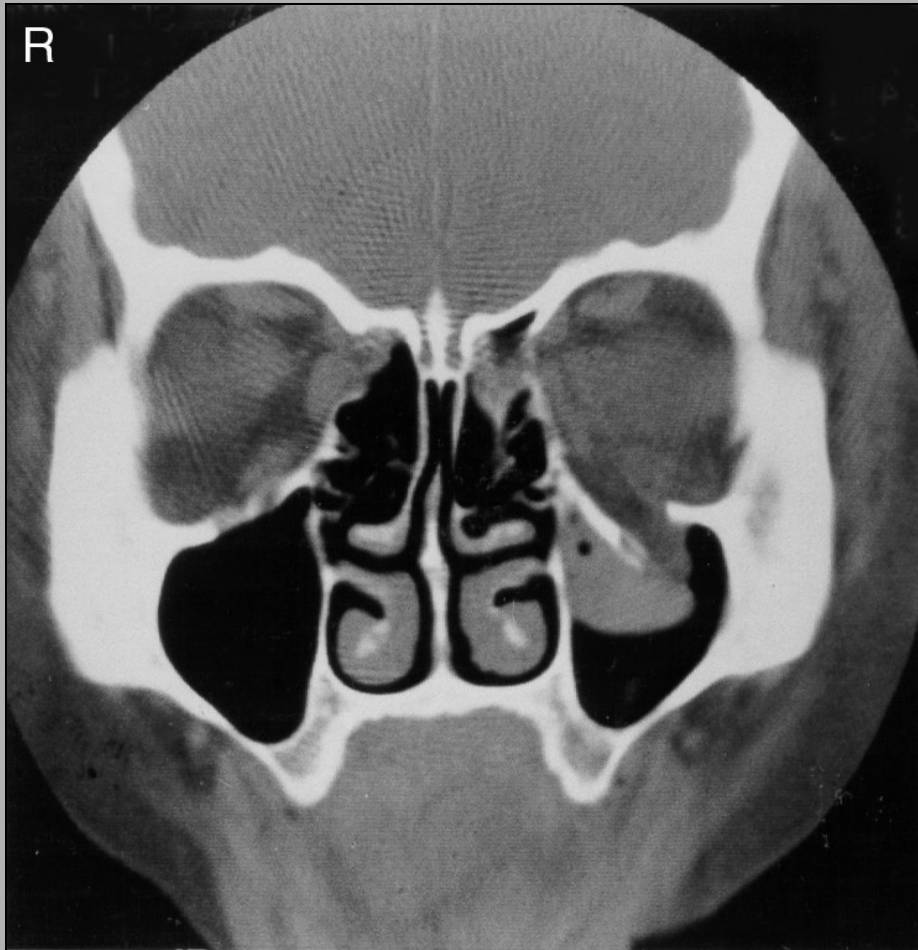
„Blow-out“ fraktura

- Síla se přenáší přes tenké dno orbity, kde dochází k fraktuře v blízkosti infraorbitálního kanálu.
- Měkké tkáně přesahují okraj orbity.
- Afekce maxilárního sinu.
- Dislokace dna orbity.
- Polypoidní denzita při horním okraji maxil. sinu při herniaci obsahu orbity.
- Parestezie tváře.

Fraktura proc. front. zyg. +
„blow-out“ fraktura levé orbity.
Koronární CT řezy.

„Blow-out“ fraktura dna levé orbity
a oblasti infraorbitalního kanálu.
Koronární CT řezy.